

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής
και Οικογένειας

1^η ΔΙΕΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2024

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
1. ΠΛΑΙΣΙΟ	3
1.1. Συνολική εθνική προσέγγιση.....	3
1.2. Υφιστάμενες ή προγραμματισμένες αλλαγές στον προϋπολογισμό και τη νομοθεσία.....	4
1.2.1. Μέτρα για την εισοδηματική στήριξη οικογενειών, φορολογικές ρυθμίσεις & πρόσβαση σε αγαθά..	4
1.2.2. Στέγαση.....	5
1.2.3. Αναδοχή - Υιοθεσία	5
1.2.4. Ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα	6
1.2.5. Υγιεινή διατροφή.....	6
1.2.6. Προστασία ασυνόδευτων παιδιών	7
1.2.7. Εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.....	7
1.3. Θεσμικό πλαίσιο της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί.....	8
1.4. Υπάρχουσες ή προγραμματισμένες αξιολογήσεις της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί.....	8
1.5. Ρυθμίσεις για τη διαβούλευση με τα εμπλεκόμενα μέρη και τη συμμετοχή τους στη φάση υλοποίησης και παρακολούθησης του ΕΣΔ	8
1.6. Τροποποιήσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.....	9
2. ΟΜΑΔΕΣ - ΣΤΟΧΟΙ.....	9
3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	13
3.1. Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση	13
3.1.1. Προσχολική φροντίδα (για παιδιά 1-4 ετών)	13
3.1.2. Προσχολική εκπαίδευση (για παιδιά 4-5 ετών).....	15
3.1.3. Πρώιμη Παρέμβαση (για παιδιά 0-6 ετών).....	15
3.2. Εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες.....	16
3.2.1. Εκπαίδευση.....	16
3.2.2. Σχολικές και (εξω)σχολικές δραστηριότητες	18
3.3. Ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική μέρα	19
3.4. Υγειονομική Περίθαλψη.....	19
3.5. Υγιεινή διατροφή	21
3.6. Κατάλληλη στέγαση.....	22
3.6.1. Αντιμετώπιση έλλειψης στέγης, υπερβολικής επιβάρυνσης κόστους στέγασης και στεγαστικής επισφάλειας	22
3.6.2. Διασφάλιση κατάλληλης φιλοξενίας και στέγασης για ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (Ρομά, ασυνόδευτα παιδιά, παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες).....	23
3.6.3. Αποϊδρυματοποίηση.....	24
3.7. Υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής.....	27
3.7.1. Μέτρα που υποστηρίζουν την πρόσβαση γονέων/κηδεμόνων σε επαρκείς πόρους.....	27
3.7.2. Μέτρα για την συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή	27
3.7.3. Μέτρα πολιτικής σχετικά με ποιοτικές υπηρεσίες για παιδιά	28
3.7.4. Πολιτικές για τον εκσυγχρονισμό συστημάτων κοινωνικής προστασίας	29

3.7.5. Μέτρα για κτιριακές υποδομές.....	29
3.7.6. Δράσεις για επιμορφώσεις προσωπικού.....	29
3.7.7. Μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες παρέχονται με ισότιμο τρόπο χωρίς αποκλεισμούς ...	29
3.7.8. Αντιμετώπιση ενεργειακής ένδειας.....	29
4. ΔΕΙΚΤΕΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ.....	34
5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	38
6. ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ	40
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	43
7.1. Καλές πρακτικές.....	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β.....	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.xlsxΠίνακας Excel 8.1.....	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.xlsxΠίνακας Excel 8.2	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV.xlsxΠίνακας Excel 9	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V.xlsxΔΕΙΚΤΕΣ_ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ_ΚΑΙ_ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ_ΑΛΛΑΓΕΣ	46
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI.xlsx ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ CG ΠΕΠ ΑΔΚΣ_10042024	46

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Σύσταση για τη θέσπιση της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί (Child Guarantee) υιοθετήθηκε το 2021 στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων¹. Ακολούθως, συντάχθηκε και υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2022 το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) για την Εγγύηση για το Παιδί της Ελλάδας, με στόχο την διασφάλιση της πρόσβασης των παιδιών που βρίσκονται υπό τον κίνδυνο της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού σε βασικές υπηρεσίες (key – services). Σύμφωνα με τη Σύσταση, παρ. 11 «Διακυβέρνηση και υποβολή Εκθέσεων», σημείο στ., τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή, ανά διετία, σχετικά με την πρόοδο της εφαρμογής της Σύστασης, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης τους.

Η σύνταξη της παρούσας έκθεσης προόδου βασίστηκε στο έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Note on the content and format of the first round of the biennial reports on implementation of the European Child Guarantee (ECG)». Ειδικότερα, ως προς την μεθοδολογία της ανάπτυξης της Έκθεσης, ακολουθήθηκαν τα εξής στάδια:

- 1^ο στάδιο: Αποστολή δύο τυποποιημένων αρχείων στους συνδέσμους των συναρμόδιων Υπουργείων προς συμπλήρωση. Συγκεκριμένα: (α) αρχείο σε μορφή κειμένου, ώστε να απαντηθούν ανοικτές ερωτήσεις για την προσέγγιση (π.χ. νομοθετική, δημοσιονομική) του κάθε Υπουργείου αναφορικά με τις δράσεις για την Εγγύηση για το Παιδί ανά τομέα υπηρεσιών: προσχολική αγωγή και φροντίδα, εκπαίδευση και εξωσχολικές δραστηριότητες, υγειονομική περίθαλψη, διατροφή και στέγαση (β) αρχείο πίνακα excel, ώστε να συμπληρωθούν τα ζητούμενα στοιχεία για κάθε δράση του ΕΣΔ.
- 2^ο στάδιο: Πραγματοποίηση διμερών συναντήσεων με τους εκπροσώπους των εμπλεκόμενων Υπουργείων.

Στη βάση των προτεινόμενων θεματικών ενοτήτων, σύμφωνα με το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η 1^η έκθεση προόδου διαρθρώνεται σε επτά (7) Ενότητες. Στην Ενότητα 1 αναφέρονται γενικές πληροφορίες για την Εγγύηση για το Παιδί και την εφαρμογή της στη χώρα. Στην Ενότητα 2 παρουσιάζεται η εξέλιξη του αριθμού των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) συμπεριλαμβανομένων των συνιστωσών του, καθώς και οι προσδιορισμένες ομάδες-στόχος που έχουν προσεγγιστεί. Στην Ενότητα 3 αναφέρεται η πρόοδος των μέτρων πολιτικής ανά τομέα υπηρεσίας, ενώ στην Ενότητα 4 περιγράφονται οι δείκτες, οι στόχοι και η παρακολούθησή τους. Στην Ενότητα 5 αναφέρονται τα ευρωπαϊκά κονδύλια που έχουν μέχρι στιγμής δαπανηθεί για την Εφαρμογή της Εγγύησης για το Παιδί, ενώ στις Ενότητες 6 & 7 αναφέρονται τα πορίσματα και τα συμπεράσματα αντίστοιχα.

1. ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. Συνολική εθνική προσέγγιση

Στο ΕΣΔ για την Εγγύηση για το Παιδί περιλαμβάνονται τα υφιστάμενα μέτρα πολιτικής για την πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες (πρώιμη φροντίδα και εκπαίδευση, εκπαίδευση και εξωσχολικές δραστηριότητες, υγεία, ψυχική υγεία, διατροφή και στέγαση), τα προτεινόμενα-σχεδιαζόμενα μέτρα πολιτικής για τη βελτίωση της πρόσβασης στις προαναφερόμενες υπηρεσίες και τα μέτρα που λειτουργούν ως υποστηρικτικό πλαίσιο.

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), το οποίο έχει οριστεί ως Εθνικός Συντονιστής για την Εγγύηση για το Παιδί στην Ελλάδα, αποτελεί τον κεντρικό φορέα συντονισμού της δράσης όλων

¹ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/>

των αρμοδίων αρχών, υπηρεσιών και φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Στο πεδίο αρμοδιότητας του Εθνικού Συντονιστή εμπίπτει ο συντονισμός των σχετικών με τη Σύσταση δράσεων, πολιτικών και υπηρεσιών όλων των ανωτέρω φορέων, αλλά και της συλλογής των απαραίτητων στοιχείων για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής της.

Από τη συνολική εθνική προσέγγιση, για το χρονικό διάστημα 2021 έως σήμερα, παρατηρείται μείωση του ποσοστού της φτώχειας. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η κοινωνικοοικονομική κατάσταση του άμεσου οικογενειακού περιβάλλοντος κάθε παιδιού τροφοδοτεί ή μη και τους παράγοντες κινδύνου που μπορεί να οδηγήσουν στην φτώχεια ή στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Με βάση τα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών για το έτος 2023, ο πληθυσμός που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανέρχεται στο 26,1% του πληθυσμού της χώρας (2.658.400 άτομα), παρουσιάζοντας μείωση κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες (26,3%) σε σύγκριση με το 2022 και μείωση κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες (28,3%) σε σύγκριση με το 2021. Η μείωση του ποσοστού του κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (δείκτης που συντίθεται από τους επιμέρους δείκτες του κινδύνου φτώχειας, της υλικής και κοινωνικής στέρησης και της χαμηλής έντασης εργασίας) οφείλεται στη μείωση του ποσοστού του πληθυσμού με χαμηλή ένταση εργασίας (12,1% το 2021, 9,5% το 2022, 8,3% το 2023). Ο κίνδυνος είναι υψηλότερος για παιδιά ηλικίας κάτω των 18 ετών, καθώς ανέρχεται στο 28,1%², καταγράφοντας, όμως, μείωση 3,9% σε σύγκριση με το 2021 (32%)³.

Ωστόσο, σύμφωνα με τον δείκτη του Κέντρου Προγραμματισμού & Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) για την πολυδιάστατη παιδική φτώχεια, παρουσιάζεται μείωση κατά 0,4% από το σχολικό έτος 2021-2022 στο σχολικό έτος 2022-2023.⁴ Επιπλέον, οι διακυμάνσεις στα ποσοστά φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ανά έτος και ανά περιφέρεια είναι μεγάλες, καθώς για το 2023 ενδεικτικά η Κρήτη παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό (18,5%) και η Πελοπόννησος το υψηλότερο (35,7%), ενώ για το 2021 η Αττική παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό (12,9%) και η Ανατολική Μακεδονία-Θράκη το υψηλότερο (29,0%).⁵ Τα ευρήματα αυτά υποδεικνύουν την ανάγκη της συστηματικής καταγραφής της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε τοπικό επίπεδο, μέσω κοινών, τυποποιημένων δεικτών και εργαλείων.

1.2. Υφιστάμενες ή προγραμματισμένες αλλαγές στον προϋπολογισμό και τη νομοθεσία

Στην παρούσα ενότητα παρατίθενται αλλαγές (υφιστάμενες ή προγραμματισμένες) στον προϋπολογισμό, καθώς και νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που συμβάλουν άμεσα ή έμμεσα στην καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

1.2.1. Μέτρα για την εισοδηματική στήριξη οικογενειών, φορολογικές ρυθμίσεις & πρόσβαση σε αγαθά

Οι δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις που έχουν επέλθει, κατά την περίοδο αναφοράς, είναι οι εξής:

- Το επίδομα γέννησης αυξήθηκε για κάθε παιδί που γεννιέται, αναλόγως του αριθμού των εξαρτώμενων τέκνων της οικογένειας (όπως αυτός διαμορφώνεται μετά τη γέννηση του παιδιού). Η νομοθετική ρύθμιση περιλαμβάνει και την καταβολή του αυξημένου επιδόματος, αναδρομικά για κάθε παιδί που γεννήθηκε από 01.01.2023, από 2.000 € σε:
2.400 € για οικογένειες με ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο
2.700 € για οικογένειες με δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα

² Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) -Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC), έτους 2023, (με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το έτος 2022).

<https://www.statistics.gr/documents/20181/20cac507-3a56-a584-effd-8ac6acfec409>

³ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC), έτους 2021, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το έτος 2020. [A0802 SFA10 DT AN_00 2021_01 F EL \(statistics.gr\)](https://www.statistics.gr/documents/20181/20cac507-3a56-a584-effd-8ac6acfec409)

⁴ Βλ. Ενότητα 4

⁵ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) -Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC), έτους 2023, (με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το έτος 2022).

<https://www.statistics.gr/documents/20181/20cac507-3a56-a584-effd-8ac6acfec409>

3.000 € για οικογένειες με τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα

3.500 € για οικογένειες με τέσσερα (4) ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα

Πρόκειται για ενίσχυση περίπου 35.000 οικογενειών με 1 παιδί, 32.000 οικογενειών με 2 παιδιά, 6.600 τριτέκνων και 1.400 πολυτέκνων οικογενειών ετησίως.

- Για την πρόσβαση σε βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς το ποσό για τα έτη 2024-2025 ανέρχεται σε 244.700.000 € (51.500.000 €, τακτικός προϋπολογισμός και 193.200.000 €, συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του ΠΔΕ). Από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας (Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο), το πρόγραμμα χρηματοδοτείται με 1.500.000 € περισσότερο, συγκριτικά με το ποσό των ετών 2023-2024. Επιπλέον, για την πρόσβαση σε Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης για άτομα με αναπηρία (ΚΔΑΠ-ΑμεΑ) το ποσό για το έτος 2024 ανέρχεται σε 116.500.000 € (18.500.000 €, τακτικός προϋπολογισμός και 98.000.000 €, ΠΕΠ-ΠΔΕ).
- Παράλληλα, με τον ν. 5045/2023 εισήχθησαν ευνοϊκές φορολογικές και δημοσιονομικές ρυθμίσεις, λόγω εξαρτώμενων τέκνων και με τον ν. 5072/2023 εισήχθησαν ρυθμίσεις για την βελτίωση του εξωδικαστικού μηχανισμού και την αναδιάρθρωση του χρέους των ευάλωτων οφειλετών.

1.2.2.Στέγαση

Αναφορικά με τη στεγαστική πολιτική, εφαρμόζεται μια δέσμη μέτρων με συνολικό προϋπολογισμό 2,2 δις ευρώ, μέσω προγραμμάτων που υλοποιούνται ήδη, όπως «Σπίτι μου» και «Κάλυψη», «Στέγαση και Εργασία», «Ανακαινίζω Νοικιάζω» και νέα που αναμένεται να ξεκινήσουν, όπως «Κοινωνική Αντιπαροχή» (ν. 5006/2022). Το 2024 αυξάνεται ο προϋπολογισμός για το επίδομα στέγασης κατά 4 εκ. ευρώ.

Αναφορικά με το πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους», υπάρχει αύξηση του διαθέσιμου προϋπολογισμού από 10 σε 15 εκ. ευρώ, με στόχο, αφενός την ένταξη περισσότερων νοικοκυριών στο πρόγραμμα και την συμπερίληψη ατόμων/νοικοκυριών που διαβιούν σε συνθήκες επισφαλούς στέγασης, αφετέρου την ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών του. Επιπλέον, με το ν. 5072/2023, θεσπίστηκε ενδιάμεσο πρόγραμμα για την προστασία της πρώτης κατοικίας ευάλωτων οφειλετών σε περίπτωση πλειστηριασμού (βλ. ενότητα 3).

1.2.3. Αναδοχή - Υιοθεσία

Μια σειρά νομοθετικών πρωτοβουλιών, δηλαδή τροποποιήσεων του ν. 4538/2018, έλαβε χώρα σε μια προσπάθεια συμπλήρωσης και συνεχούς βελτίωσης του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου (νόμοι 4604/2019, 4611/2019, 4704/2020, 4764/2020, 4808/2021, 4837/2021, 4865/2021 και 4997/2022). Παρακάτω παρατίθενται οι πιο χαρακτηριστικές τροποποιήσεις, στις οποίες αφορούν οι εν λόγω διατάξεις:

- Με το άρθρο 26 του ν. 4837/2021 (Α' 178) τροποποιήθηκαν τα ηλικιακά όρια για τους αναδόχους γονείς, ώστε πλέον ανάδοχοι γονείς μπορούν να γίνουν όσοι έχουν συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας τους και δεν έχουν υπερβεί τα 75 έτη.
- Με την παρ. 1 του άρθρου 43 του ν. 4865/2021 (Α' 238) επετράπη σε άτομα που πάσχουν, είτε από HIV λοίμωξη και τελούν υπό αντιρετροϊκή αγωγή (ART) επιτυχώς, οπότε το ιικό φορτίο δεν είναι ανιχνεύσιμο και υπό πρόσθετες προϋποθέσεις, είτε από Ηπατίτιδα Β και έχουν λάβει επιτυχώς την προβλεπόμενη φαρμακευτική θεραπεία, καθιστώντας μη ανιχνεύσιμο το ιικό φορτίο και υπό την προϋπόθεση ότι συνεχίζουν ανελλιπώς τη θεραπεία τους, να μπορούν να υποβάλουν αίτηση για υιοθεσία ή αναδοχή ανηλίκου.
- Με το άρθρο 58 του ν. 4997/2022 (Α' 219) τροποποιήθηκε το άρθρο 16 του ν. 4538/2018, θέτοντας τις διατάξεις για την εφαρμογή της επαγγελματικής αναδοχής των ανηλίκων με σωματική ή ψυχική αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης της νοητικής και αναπτυξιακής, που είναι εγγεγραμμένοι στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων. Επίσης, τροποποιήθηκε ο τρόπος σύστασης της επαγγελματικής

αναδοχής, ώστε να μην απαιτείται δικαστική απόφαση για την τοποθέτηση ανηλίκων σε επαγγελματία ανάδοχο, αλλά τα αναδεχόμενα παιδιά να τοποθετούνται με τη σύναψη σύμβασης μεταξύ του φορέα που προστατεύει τον ανήλικο και τον επαγγελματία ανάδοχο.

Προγραμματίζεται στο άμεσο προσεχές διάστημα η τροποποίηση των παρακάτω δύο Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (ΚΥΑ):

- για την Επαγγελματική Αναδοχή (άρθρα 10, 11, 8 και 14)
- για τη χορήγηση της οικονομικής ενίσχυσης της αναδοχής (θα αυξηθούν τα ποσά για παιδιά τυπικής, καθώς και για παιδιά μη τυπικής ανάπτυξης)

Για κάθε έτος της τριετίας 2022 – 2023 – 2024 προβλέφθηκε πίστωση 3.000.000 € για την οικονομική ενίσχυση της αναδοχής και όταν δεν επαρκεί, δεδομένου ότι ο αριθμός των ενεργών αναδοχών είναι δυναμικός και έχει αυξητική τάση, ενισχύεται.

Επιπλέον, κατά το έτος 2023 εκδόθηκε η ΚΥΑ που καθορίζει όλα τα απαιτούμενα προσόντα, τις προϋποθέσεις και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την αμοιβή των εκπαιδευτών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που διενεργούνται για υποψήφιους ανάδοχους, επαγγελματίες ανάδοχους και θετούς γονείς, καθώς και για ιδιώτες κοινωνικούς λειτουργούς του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ), γεγονός που ενίσχυσε τα κίνητρα για τον τακτικό προγραμματισμό και τη διεξαγωγή τέτοιων εκπαιδευτικών προγραμμάτων από τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών (ΚΚΠΠ), τις Περιφέρειες και τα Δημοτικά Βρεφοκομεία.

Τέλος, η πρόσφατη ψήφιση του ν. 5107/2024, περιλαμβάνει μια σειρά διατάξεων που σκοπό έχουν:

(α) την ουσιαστική αναβάθμιση του προγράμματος «Στέγη και Εργασία για τους αστέγους», (β) τη διεύρυνση του προγράμματος χρηματοδότησης για τη δημιουργία νέων τμημάτων βρεφικής φροντίδας, (γ) την κάλυψη των αναγκών των ωφελουμένων του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Παπάφειο Θεσσαλονίκης του ν. 4109/2013 και των Παραρτημάτων Προστασίας Παιδιού των Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας, που στερούνται προστατευτικού οικογενειακού περιβάλλοντος και διαβιούν στους ως άνω φορείς, την παροχή ίσων ευκαιριών για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και των κοινωνικών δεξιοτήτων τους και τη στήριξη της προσπάθειας αυτονόμησης και κοινωνικής τους ένταξης, (δ) τη θέσπιση προγράμματος ενίσχυσης της νεολαίας με τίτλο «Εθνική Πρωτεύουσα Νεολαίας», (ε) τη διευκόλυνση της διενέργειας κοινωνικής έρευνας για την έγκριση των αιτήσεων αναδοχής, υιοθεσίας ενδιαφερομένων αναδόχων ή θετών γονέων, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση ανάθεσης της επιμέλειας ανηλίκου σε τρίτο, (στ) τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και παιδικής προστασίας, καθώς και της διαφάνειας και αποτελεσματικότητας στη λειτουργία των φορέων που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς, με στόχο την ενίσχυση της προστασίας των ωφελουμένων.

Με τον εν λόγω νόμο ολοκληρώνεται η διοικητική, οργανωτική και λειτουργική διάρθρωση και συγκρότηση του Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο και η επίτευξη των στόχων και πολιτικών του που αφορούν στο σύνολο της κοινωνίας και δη στις πλέον ευάλωτες ομάδες, όπως είναι τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, οι χρονίως πάσχοντες και τα θύματα έμφυλης βίας.

1.2.4. Ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα

Το Πρόγραμμα «Σχολικά Γεύματα», που υλοποιείται από το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, επεκτάθηκε σε επιπλέον 20 δήμους ενισχύοντας ταυτόχρονα τον αριθμό των γευμάτων που διατίθενται για να εξασφαλιστεί καθημερινά η παροχή των σχολικών γευμάτων σε περισσότερους/ρες μαθητές/τριες (βλ. ενότητα 3.3). Για το σχολικό έτος 2023-2024 ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα 102.000.000 €, ενώ για το σχολικό έτος 2021-2022 ο συνολικός προϋπολογισμός ανερχόταν στα 92.000.000 €.

1.2.5. Υγιεινή διατροφή

Το σχέδιο νέας ΚΥΑ, στην οποία καθορίζονται τα αναγκαία συμπληρωματικά μέτρα σχετικά με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Σχολικού Προγράμματος Διανομής Φρούτων, Λαχανικών και Γάλακτος για

την περίοδο 2023-2026, έχει ολοκληρωθεί και βρίσκεται σε διαδικασία υπογραφών. Σε εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΕ) αριθμ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20-12-2013, σ. 671), (ΕΕ) αριθμ. 2017/39 της Επιτροπής (ΕΕ L 5 της 10-01-2017 σ. 1) και (ΕΕ) αριθμ. 2017/40 της Επιτροπής (ΕΕ L 5 της 10-01-2017, σ. 11), υλοποιείται το Ευρωπαϊκό Σχολικό Πρόγραμμα Διανομής Φρούτων, Λαχανικών και Γάλακτος στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης όλης της χώρας. Το Πρόγραμμα σχεδιάζεται και εφαρμόζεται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΠ.Α.Α.Τ.) σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού (Υ.ΠΑΙ.Θ.Α), τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων, Προσανατολισμού και Εγγυήσεων και το Υπουργείο Εσωτερικών δια των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων της χώρας (βλ. Ενότητα 3.5).

1.2.6. Προστασία ασυνόδευτων παιδιών

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 77/2023, οι αρμοδιότητες και οι υπηρεσίες της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων μεταφέρονται στη Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας του Υπουργείου Μετανάστευσης & Ασύλου (ΥΜΑ) και η Ειδική Γραμματεία καταργείται. Συνεπώς, η Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας διατηρεί καταρχάς αυτούσιες τις αρμοδιότητες και τις υπηρεσίες της Ειδικής Γραμματείας. Συγκεκριμένα, είναι αρμόδια για την θεσμική προστασία, την επιτροπεία, τη στέγαση, την κοινωνική ένταξη, την ποιοτική παροχή υπηρεσιών και την εν γένει διασφάλιση της ευημερίας και της προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Παράλληλα, η Γενική Γραμματεία, βάσει του άρθρου 66ΛΓ του ν. 4939/2022, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4960/2022, έχει την αρμοδιότητα του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης.

Με την ΚΥΑ 187634/2023 καθορίστηκαν οι Πρότυποι Κανόνες Λειτουργίας και Αδειοδότησης των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (ΚΦΑΑ) και με την Υπουργική Απόφαση (ΥΑ) υπ' αριθμ. 138529/2023 οι Πρότυποι Κανόνες Λειτουργίας των Εποπτευόμενων Διαμερισμάτων Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (ΕΔΗΔ).

Τον Ιανουάριο του 2024, με την ΚΥΑ 24578/2024, εκκίνησε το Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Ε.Σ.Ε.Α.Α.). Η επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων συνιστά έναν θεσμό που στοχεύει στην προστασία του ανηλίκου και τη διασφάλιση των συμφερόντων και των δικαιωμάτων του, όταν ο τελευταίος δεν συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιμέλειά του σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο.

1.2.7. Εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

Με σειρά νομοθετικών μέτρων (ν. 4997/2022 και ν. 4808/2021) ρυθμίστηκε η επέκταση και η θεσμοθέτηση νέων αδειών, όπως η άδεια μητρότητας, η άδεια φροντίδας τέκνου και η γονική άδεια, καθώς και η παροχή οικονομικής ενίσχυσης. Επίσης, το επίδομα γονικής άδειας, που παρέχεται από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α), βοηθά στη μείωση του οικονομικού φόρτου για τους γονείς και στη διευκόλυνση της επαγγελματικής τους προόδου. Αξιοσημείωτη είναι η έκδοση της ΚΥΑ 28843/2024 (2293 β'/18-4-2024), η οποία αφορά στην ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας για ελεύθερες επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενες και αγρότισσες (άρθρ. 151, ν. 5078/2023). Τέλος, έγιναν σημαντικά βήματα για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή (βλ. ενότητα. 3.3).

1.3. Θεσμικό πλαίσιο της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α), το οποίο παραμένει ως Εθνικός Συντονιστής της Εγγύησης για το Παιδί, όπως ορίστηκε με το άρθρο 53 ν.4837/2021,⁶ είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου εποπτευόμενο από τον Ιούλιο του 2023 από το νεοσύστατο Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο. Το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο συστάθηκε τον Ιούλιο του 2023 και έχει στο χαρτοφυλάκιό του αρμοδιότητες που αφορούν στην παιδική προστασία και στην οικογένεια, στα άτομα με αναπηρία, στην αστεγία, στην καταπολέμηση της φτώχειας, στην κοινωνική ένταξη και στη μείωση της φτώχειας, σε θέματα Ρομά, σε θέματα ισότητας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κ.λπ., οπότε σχεδιάζει και υλοποιεί το μεγαλύτερο μέρος των μέτρων/δράσεων που περιλαμβάνονται στο ΕΣΔ και οφείλει να παρακολουθεί ο Εθνικός Συντονιστής.

Το στελεχιακό δυναμικό της αρμόδιας υπηρεσίας του Ε.Κ.Κ.Α. αποτελεί το δυναμικό σε ανθρώπινους πόρους του Εθνικού Συντονιστή. Οι οικονομικοί πόροι για τη λειτουργία του γραφείου του Εθνικού Συντονιστή προέρχονται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Ε.Κ.Κ.Α. και μόνον.

Ωστόσο, αναγνωρίζοντας τις υποχρεώσεις, στις οποίες οφείλει να ανταποκρίνεται ο Εθνικός Συντονιστής ως προς την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύστασης και επομένως, ως προς την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, έχει προβλεφθεί η θεσμική ενδυνάμωση του Ε.Κ.Κ.Α., με ενίσχυσή του με εξειδικευμένο επιστημονικό και έμπειρο, διοικητικό προσωπικό. Το εν λόγω προσωπικό θα ασχοληθεί με την εξαγωγή των σχετικών δεικτών και λοιπών στατιστικών αναλύσεων, μέσω των λειτουργιών και εργαλείων του Πληροφοριακού Συστήματος για την Εγγύηση για το Παιδί, παρέχοντας το απαραίτητο τεκμηριωτικό υλικό, καθώς και στοιχεία τα οποία αξιολογούμενα μπορούν να οδηγήσουν στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η ενίσχυση αυτή θα επιτευχθεί μέσω σχετικού έργου που έχει ήδη ενταχθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» του ΕΚΤ.

1.4. Υπάρχουσες ή προγραμματισμένες αξιολογήσεις της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί

Η αξιολόγηση των εφαρμοζόμενων δράσεων και πολιτικών του ΕΣΔ για την Εγγύηση για το Παιδί θα καταστεί δυνατή μέσω της λειτουργίας του Πληροφοριακού Συστήματος (ΠΣ), το οποίο αναπτύσσει ο Εθνικός Συντονιστής και θα τεθεί σε πιλοτική εφαρμογή.

Σημειώνεται ότι στο ΕΣΔ περιλαμβάνονται και δράσεις/μέτρα για τα οποία προβλέπεται αξιολόγηση βάσει του θεσμικού πλαισίου εφαρμογής/υλοποίησής τους ή/και χρηματοδοτικής πηγής, τα αποτελέσματα των οποίων θα καταγράφονται στο ανωτέρω ΠΣ.

1.5. Ρυθμίσεις για τη διαβούλευση με τα εμπλεκόμενα μέρη και τη συμμετοχή τους στη φάση υλοποίησης και παρακολούθησης του ΕΣΔ

Σύμφωνα με τον ν. 4837/2021 προβλέπεται η έκδοση δύο κανονιστικών πράξεων: (α) περί ορισμού συνδέσμων με τον Εθνικό Συντονιστή (η οποία, ενώ έχει εκδοθεί κατά την τρέχουσα φάση, χρήζει νέας έκδοσης) και (β) περί καθορισμού κάθε άλλου θέματος σχετικό με τις επιμέρους αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του Εθνικού Συντονιστή, τις επιμέρους αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των συνδέσμων του Εθνικού Συντονιστή, τις ειδικότερες αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, υπηρεσιών, φορέων και νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου που εμπλέκονται στην υλοποίηση της Σύστασης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί και του ΕΣΔ, τη συγκρότηση επιτροπών και ομάδων εργασίας για την εφαρμογή της Σύστασης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί και του ΕΣΔ, τη συνεργασία του με κάθε φορέα που σχετίζεται με την εφαρμογή των

⁶<https://ekka.org.gr/index.php/el/rolos-skopos-tou-ekka/apostoli-e-k-k-a> Το Ε.Κ.Κ.Α αποτελεί αυτοτελές Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, εδρεύει στην Αθήνα και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας (Π.Δ. 22/2006, Π.Δ. 41/2021 και Π.Δ. 77/2023). Θεσμική αποστολή του Ε.Κ.Κ.Α. είναι η αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων κοινωνικής ανάγκης, κοινωνικού αποκλεισμού και κρίσεων (άρθρο 48 του ν. 4554/2018 (ΦΕΚ Α' 130)).

καθηκόντων του παρόντος, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Στη βάση της ΚΥΑ, με την οποία ορίστηκαν οι σύνδεσμοι των συναρμόδιων Υπουργείων, ο Εθνικός Συντονιστής είχε άμεση και συνεχή συνεργασία με τους συνδέσμους των Υπουργείων, είτε μέσω ανταλλαγής απαραίτητων στοιχείων και διευκρινίσεων, είτε μέσω διμερών συναντήσεων.

Επίσης, ο Εθνικός Συντονιστής ανέπτυξε δίκτυο εκπροσώπων τοπικών και περιφερειακών αρχών και φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών, καθώς και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Όσον αφορά στη διενέργεια διαβουλεύσεων, πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακές συναντήσεις με όλους τους εκπροσώπους του δικτύου σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για τον τρόπο παρακολούθησης του ΕΣΔ. Έχει ξεκινήσει η διαδικασία ορισμού χρηστών (οι οποίοι μέχρι σήμερα είναι περισσότεροι από 1.000) σε επίπεδο περιφερειών/περιφερειακών ενοτήτων και δήμων/δημοτικών ενοτήτων/δημοτικών κοινοτήτων, για τη συμμετοχή τους στη συλλογή δεδομένων του εν εξελίξει Πληροφοριακού Συστήματος για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΕΣΔ.

Αναφορικά με την παρακολούθηση των δράσεων του ΕΣΔ, η επικαιροποίηση των σχετικών στοιχείων πραγματοποιήθηκε ανά τρίμηνο: οι εκπρόσωποι των υπουργείων, που έχουν οριστεί ως σύνδεσμοι, παρακολουθούν και ενημερώνουν τον Εθνικό Συντονιστή για την πορεία των δράσεων.

Τέλος, κατόπιν αιτήματος της ελληνικής κυβέρνησης στην ΕΕ για τεχνική υποστήριξη στην εφαρμογή της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, η Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG REFORM), μαζί με το γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα, σύναψαν συμφωνία με σκοπό, μεταξύ άλλων: (α) την εξέταση του πλαισίου διακυβέρνησης για την εφαρμογή του ΕΣΔ και την υποβολή πρότασης βάσει συστάσεων για την εφαρμογή ενός ενιαίου μοντέλου διακυβέρνησης και (β) την χαρτογράφηση και ανάλυση δεδομένων σχετικών με παιδιά, καθώς και των διοικητικών διαδικασιών τους, με στόχο την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί.

1.6. Τροποποιήσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης

Δεν έχει πραγματοποιηθεί μέχρι στιγμής τροποποίηση του ΕΣΔ. Ωστόσο, το ΕΣΔ είναι ένα δυναμικό κείμενο, καθώς περιλαμβάνει μέτρα/δράσεις που υλοποιούνται, που ολοκληρώθηκαν, που αναμένεται η έναρξή υλοποίησης/εφαρμογής τους, που εν τέλει αποφασίστηκε να μην υλοποιηθούν, που σε πιλοτικό επίπεδο δεν είχαν το αναμενόμενο αποτέλεσμα ανταπόκρισης, που δεν είχαν προγραμματιστεί και δεν είχαν συμπεριληφθεί στο ΕΣΔ, όταν υπεβλήθη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από την έως τώρα παρακολούθηση του ΕΣΔ, ο Εθνικός Συντονιστής σε συνεργασία με το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο εξετάζουν το ενδεχόμενο τροποποίησής του, όχι ως προς τους βασικούς τομείς υπηρεσιών και τις ομάδες - στόχο, αλλά ως προς την πιο στοχευμένη παρακολούθηση μέτρων/δράσεων, που επιδρούν άμεσα και σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση της πρόσβασης των παιδιών στις βασικές υπηρεσίες, πιθανά με μια διαβάθμιση μέτρων/δράσεων που έχουν προσθετική αξία προς τον σκοπό αυτό.

2. ΟΜΑΔΕΣ - ΣΤΟΧΟΙ

Οι ομάδες - στόχοι της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, στις οποίες απευθύνθηκαν τα μέτρα του ΕΣΔ κατά τη διετία (από την υποβολή του ΕΣΔ έως σήμερα), είναι οι ακόλουθες:

- Άστεγα παιδιά ή παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρή στέρηση στέγης
- Παιδιά με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- Παιδιά Ρομά
- Παιδιά που βρίσκονται σε δομές ιδρυματικής φροντίδας και φιλοξενίας
- Παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, παιδιά πρόσφυγες, ασυνόδευτα παιδιά και παιδιά Ρομά

- Έφηβοι/νέοι με σοβαρή ψυχοκοινωνική αναπηρία
- Παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις
- Παιδιά με προβλήματα ψυχικής υγείας
- Ανήλικοι κρατούμενοι

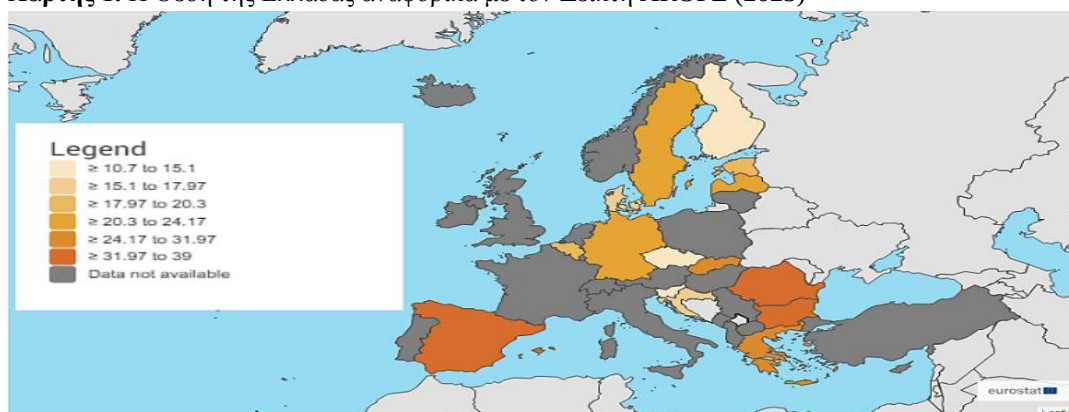
Οι ως άνω ομάδες - στόχοι περιγράφονται αναλυτικά στην επόμενη ενότητα.

Σύμφωνα με την έρευνα EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions), ο δείκτης της πολυδιάστατης φτώχειας AROPE (At risk of poverty or social exclusion) κατέγραψε μείωση, κατά 0,2% σε σύνολο πληθυσμού, κατά το πρόσφατο έτος (2023), συγκριτικά με το προηγούμενο έτος (2022). Ενώ σε ηλικίες κάτω των 18 ετών, ο ίδιος δείκτης παραμένει σταθερός στο 28,1%, κατά το έτος 2023, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος (2022) (Διάγραμμα 1 και Χάρτης 1). Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη ο δείκτης της μονοδιάστατης φτώχειας AROP (At risk of poverty), τότε, σε σύνολο πληθυσμού, ο δείκτης αυτός καταγράφει αύξηση κατά 0,1% στο έτος 2023, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος (2022). Σε ηλικίες κάτω των 18 ετών, ο ίδιος δείκτης καταγράφει μείωση κατά 0,6%, στο έτος 2023, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος (2022). Οι δείκτες της πολυδιάστατης φτώχειας θεωρούνται περισσότερο αποδεκτοί, συγκριτικά με εκείνους της μονοδιάστατης φτώχειας, αλλά οι πρώτοι είναι περισσότερο περίπλοκοι στην εφαρμογή τους, από τους δεύτερους, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως πιο απλοί.

Διάγραμμα 1. Διαχρονική Εξέλιξη του Δείκτη AROPE στην Ελλάδα (2015-2023)

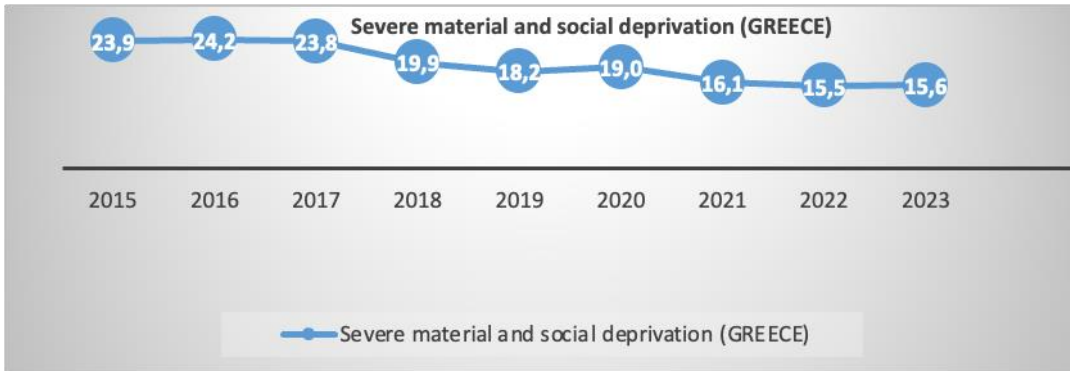
Χάρτης 1. Η Θέση της Ελλάδας αναφορικά με τον Δείκτη AROPE (2023)

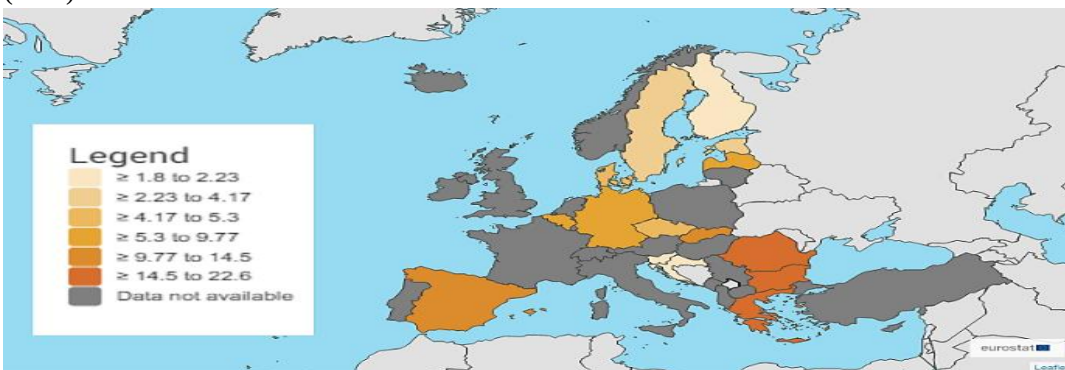
Οι συνιστώσες του AROPE είναι:

- «At risk of poverty - AROP», που αναφέρεται παραπάνω.
- «Severe material and social deprivation». Ειδικότερα στην Ελλάδα κατά το έτος 2023 το σχετικό ποσοστό σε ηλικίες κάτω των 18 (15,6%) αυξάνεται κατά 0,1%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (15,5%) του αμέσως προηγούμενου έτους (2022) (Διάγραμμα 2 και Χάρτης 2).

Διάγραμμα 2. Διαχρονική Εξέλιξη της Συνιστώσας του Δείκτη AROPE «Severe material and social deprivation» στην Ελλάδα (2015-2023)

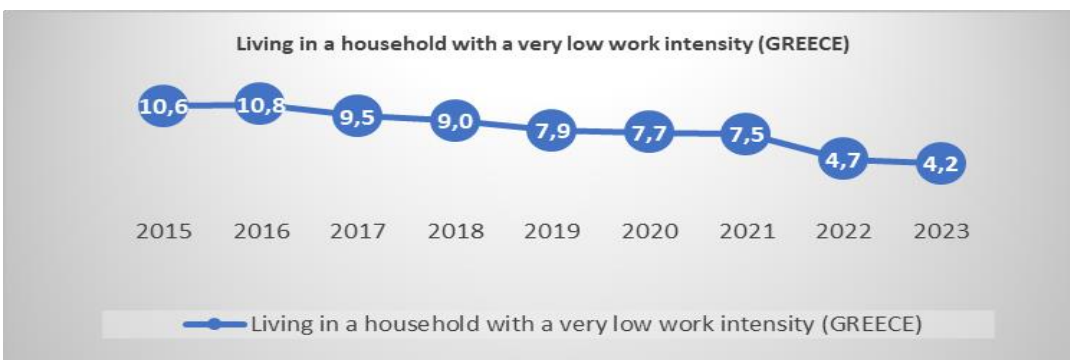

Χάρτης 2. Η Θέση της Ελλάδας αναφορικά με την Συνιστώσα του Δείκτη AROPE «Severe material and social deprivation» (2023)

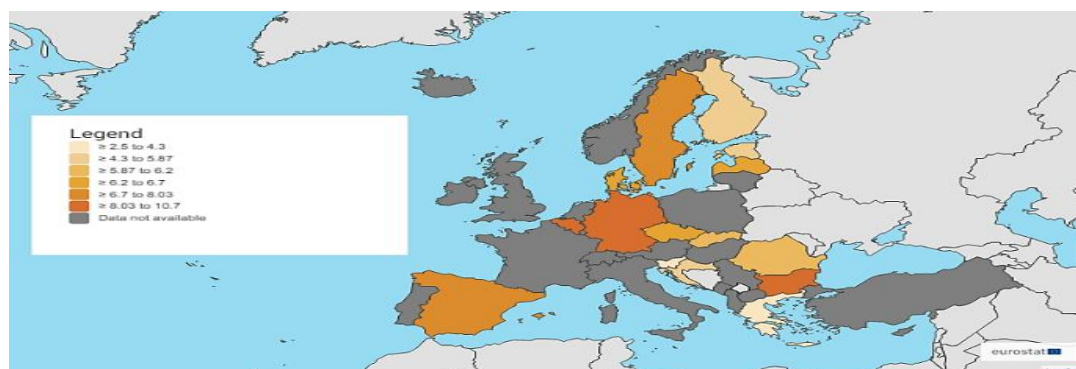

- (iii) «Living in a household with a very low work intensity». Ειδικότερα στην Ελλάδα, κατά το έτος 2023, το σχετικό ποσοστό σε ηλικίες κάτω των 18 (4,2%) μειώνεται κατά 0,5%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (4,7%) του αμέσως προηγούμενου έτους (2022) (Διάγραμμα 3). Όπως απεικονίζεται στον Χάρτη 3, η θέση της Ελλάδας για το 2023 είναι καλή, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες. Σημειώνεται ότι ο στόχος που έχει τεθεί στην Ενότητα 7 του ΕΣΔ, για μείωση του σχετικού ποσοστού ως το 7,2% μέχρι το 2030, έχει ήδη επιτευχθεί.

Διάγραμμα 3. Διαχρονική Εξέλιξη της Συνιστώσας του Δείκτη AROPE «Living in a household with a very low work intensity» στην Ελλάδα (2015-2023)

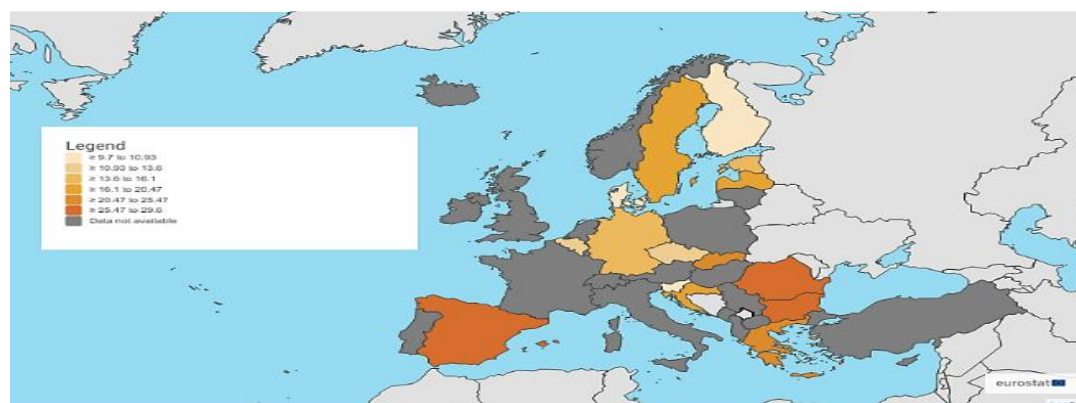
Χάρτης 3. Η Θέση της Ελλάδας αναφορικά με την Συνιστώσα του Δείκτη AROPE «Living in a household with a very low work intensity» (2023)

Διάγραμμα 4. Διαχρονική Εξέλιξη του AROP στην Ελλάδα (2012-2023)

Χάρτης 4. Η Θέση της Ελλάδας αναφορικά με τον AROP (2023)

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τα ανωτέρω, η Ελλάδα έχει βελτιώσει την θέση της, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος στον AROP (Διάγραμμα 4 και Χάρτης 4). Τέλος, η Ελλάδα εμφανίζει μια καλύτερη θέση συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες στην συνιστώσα του δείκτη AROPE «Living in a household with a very low work intensity» (Χάρτης 3).

Τα εμπόδια που δυσχεραίνουν την πρόσβαση των παιδιών σε βασικές υπηρεσίες αποτελούν για την ελληνική πολιτεία προτεραιότητα προς επίλυση. Σύμφωνα με την αναλυτική περιγραφή στην ενότητα 3 του ΕΣΔ, αναφέρονται εμπόδια στην πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, όπως η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και εξοπλισμού, η γεωγραφική απόσταση, οι διοικητικές δυσκολίες, κ.λπ.. Παράλληλα, στα πλαίσια της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (ΕΣΚΕ 2021–2030) έχουν συσταθεί και εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Καταπολέμησης της Φτώχειας

Περιφερειακές Ομάδες Δράσης (Task Force) για την ενδυνάμωση και ενίσχυση της συμμετοχής των κοινοτήτων Ρομά. Στο πλαίσιο των επιτόπιων επισκέψεων της Ομάδας Δράσης σε οικισμούς/καταυλισμούς Ρομά αποτυπώθηκαν ποιοτικά στοιχεία σχετικά με εμπόδια στη σχολική φοίτηση των Ρομά, ανά ηλικιακή ομάδα ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I](#), σελ.1-3).

Ας σημειωθεί ότι, αναφορικά με τα εμπόδια στην πρόσβαση, ανά τομέα υπηρεσιών και ομάδα-στόχο, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, έχει ληφθεί μέριμνα αυτά να καταγραφούν και να παρακολουθηθούν μέσω της λειτουργίας του Πληροφοριακού Συστήματος για την Εγγύηση για το Παιδί.

3. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει τις βασικές δράσεις ανά τομέα υπηρεσιών και ομάδα-στόχο. Αναλυτική καταγραφή των υφισταμένων δράσεων παρατίθεται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II](#) (Πίνακας Excel 8.1) και στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III](#) (Πίνακας Excel 8.2), καθώς και του υποστηρικτικού πλαισίου πολιτικής στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV](#) (Πίνακας Excel 9).

3.1. Προσχολική φροντίδα και εκπαίδευση

3.1.1. Προσχολική φροντίδα (για παιδιά 1-4 ετών)

Η προσχολική εκπαίδευση και η δημιουργική απασχόληση αποτελούν κρίσιμους τομείς για την ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των παιδιών, ιδιαίτερα εκείνων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Μέσω μιας σειράς πρωτοβουλιών και δράσεων, η πολιτεία επιδιώκει να διασφαλίσει την πρόσβαση όλων των παιδιών σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης και φροντίδας, ενώ παράλληλα υποστηρίζει τις οικογένειες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί, ένας από τους κύριους στόχους που έχει θέσει η Ελλάδα είναι η αναβάθμιση των υπηρεσιών προσχολικής αγωγής και φροντίδας, ώστε να υποστηριχθεί η πολύπλευρη και ολιστική ανάπτυξη των παιδιών ηλικίας έως και 4 ετών. Στην Ελλάδα δεν έχει θεσπιστεί ένα ενιαίο και εναρμονισμένο παιδαγωγικό πλαίσιο στους δημόσιους και ιδιωτικούς βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, ως εκ τούτου παρατηρούνται σοβαρές διακυμάνσεις στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προσχολικής αγωγής και φροντίδας. Παράλληλα, ενώ τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού είναι τα πιο κρίσιμα για την ανάπτυξή του, δεν έχει ακόμα εκπονηθεί ένα οριζόντιο πρόγραμμα έγκαιρης ανίχνευσης αναπτυξιακών διαταραχών.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, στο πλαίσιο της υλοποίησης της Δράσης «Ενίσχυση παιδικής προστασίας 16919», προβλέπει τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου παιδαγωγικού πλαισίου, με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών από τριών μηνών έως και τεσσάρων ετών και την παράλληλη εκπόνηση και εφαρμογή ενός ολιστικού και πλήρους προγράμματος ανιχνευτικού ελέγχου της ανάπτυξης των βρεφών και των νηπίων μέσω ψυχομετρικών εργαλείων.

Για την επίτευξη του ως άνω σκοπού, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, θα συμβληθεί μέσω δύο διακριτών προγραμματικών συμβάσεων αφενός με το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος και αφετέρου με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Τα δυο πανεπιστημιακά ιδρύματα διαθέτουν Τμήματα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, τα οποία ειδικεύονται στην έρευνα στο ευρύτερο επιστημονικό πεδίο της αγωγής της πρώιμης παιδικής ηλικίας, στην εκπόνηση και εφαρμογή παιδαγωγικών μεθόδων, με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη των βρεφών και των νηπίων, καθώς και στον ανιχνευτικό έλεγχο της ανάπτυξης των βρεφών και των νηπίων μέσω ψυχομετρικών εργαλείων.

Στο πλαίσιο των δύο διακριτών προγραμματικών συμβάσεων, το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος αναλαμβάνει την υλοποίηση του έργου «Παιδαγωγικό πλαίσιο για παιδιά ηλικίας έως και τεσσάρων ετών», με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη παιδιών έως και τεσσάρων ετών και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής αναλαμβάνει την υλοποίηση του έργου «Πρώιμη ανίχνευση, ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις και στοιχεία

λειτουργίας των βρεφικών, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών που προάγουν την ανάπτυξη των παιδιών πρώιμης παιδικής ηλικίας», με σκοπό τον έγκαιρο ανιχνευτικό έλεγχο της ανάπτυξης των παιδιών έως και τεσσάρων ετών και τη βέλτιστη λειτουργία των βρεφικών, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών.

Μετά την εκπόνηση του παιδαγωγικού πλαισίου και των ψυχομετρικών εργαλείων ανιχνευτικού ελέγχου ανάπτυξης βρεφών και νηπίων, τα δύο πανεπιστημιακά ιδρύματα θα εφαρμόσουν το Πρόγραμμα πιλοτικά σε κατ' ελάχιστον 90 βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς. Η εφαρμογή θα συνδεθεί με την επιμόρφωση των παιδαγωγών πρώιμης παιδικής ηλικίας στο νέο παιδαγωγικό πλαίσιο και με ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις, όπως ενδεικτικά η καθοδήγηση των παιδαγωγών σε ζητήματα πρώιμου ανιχνευτικού ελέγχου και σε θέματα συμπεριληπτικών πρακτικών.

Με την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος, το σχετικό παιδαγωγικό υλικό που θα παραχθεί, καθώς και τα ψυχομετρικά εργαλεία ανιχνευτικού ελέγχου ανάπτυξης βρεφών και νηπίων θα αξιολογηθούν και κατόπιν θα διανεμηθούν σε τουλάχιστον 2.700 βρεφικούς, βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, ώστε να ακολουθήσει η πανελλαδική εφαρμογή του προγράμματος, όπως προβλέπεται από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί.

Παράλληλα, με το άρθρο 104 του ν. 4941/2022 (Α'113), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 του ν.5013/2023 (Α'12) και το άρθρο 10 του ν.5063/2023 (Α'184) καθιερώθηκε το πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση βρεφών και νηπίων σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας, καθώς και πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση παιδιών, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, με την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών πρακτικών και δραστηριοτήτων, εκτός σχολικού ωραρίου.

Υλοποιείται η Δράση «Πρώιμη και υποστήριξη παιδιών για την ένταξη τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης της χρονικής περιόδου 2023-2024» (ΚΥΑ με ΦΕΚ 3418 Β/2023) συγχρηματοδοτούμενη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο plus (ESF +) στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027 και από εθνικούς πόρους. Επισπεύδον είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης και το πρόγραμμα υλοποιείται από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

Το σχολικό έτος 2023-2024 έλαβαν vouchers 177.146 για παιδιά και άτομα με αναπηρία για την συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα του οποίου ο προϋπολογισμός έφτασε τα 359.700.000 ευρώ. Σε σύγκριση με το σχολικό έτος 2018-2019, οι ωφελούμενοι του προγράμματος έχουν αυξηθεί κατά 49.512 άτομα (αύξηση 39%), ενώ ο προϋπολογισμός του προγράμματος έχει αυξηθεί κατά 154.700.000 ευρώ (αύξηση 75%).

Η χορήγηση voucher γίνεται κατόπιν υπολογισμού μορίων για τον οποίο προσμετρώνται τρεις βασικοί όροι επιλεξιμότητας: το ετήσιο φορολογητέο οικογενειακό εισόδημα, η κατάσταση απασχόλησης και η σχέση εργασίας και η οικογενειακή κατάσταση. Κάθε όρος αξιολογείται με βάση το σύστημα μοριοδότησης που είναι ευνοϊκό για τα παιδιά σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Αντίθετα με το σύστημα μοριοδότησης που εφαρμόζεται για πρόσβαση στους δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς, αυτό το σύστημα μοριοδότησης εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο με τα ίδια κριτήρια και όρους.

Αναφορικά με την πρόσβαση στους δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς, τα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια για την επιλογή και την προτεραιοποίηση των παιδιών ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Κατά την εγγραφή στις μονάδες που υπάγονται στην αρμοδιότητα των Δήμων, προτεραιότητα δίνεται στα παιδιά εργαζομένων γονέων, παιδιών με ανέργους γονείς, παιδιών οικογενειών χαμηλού εισοδήματος και παιδιών οικονομικά αδυνάτων οικογενειών προτιμώμενων εκείνων που έχουν ανάγκη ιδιαίτερης φροντίδας για κοινωνικούς λόγους (όπως παιδιά ορφανά από δύο ή ένα γονέα, μονογονεϊκών οικογενειών, διαζευγμένων ή σε διάσταση γονέων, παιδιά γυναικών που φιλοξενούνται στο δίκτυο δομών κατά της βίας των γυναικών, παιδιά που προέρχονται από οικογένειες με μέλη με σωματική ή πνευματική αναπηρία, πολυτέκνων οικογενειών, κ.λπ.). Όσον αφορά στα τροφεία, τα Δημοτικά Συμβούλια έχουν το δικαίωμα να ορίσουν μηνιαίες χρεώσεις, ως προϋπόθεση για την εγγραφή των παιδιών στους βρεφονηπιακούς σταθμούς

και να καθορίσουν τις κατηγορίες των παιδιών που απαλλάσσονται πλήρως ή εν μέρει από αυτές τις χρεώσεις. Στην περίπτωση επιβολής οικονομικής συμμετοχής, αυτή πρέπει να είναι εύλογη και συμβολική και να γνωστοποιείται με ανάρτηση πριν την έναρξη του χρονικού διαστήματος υποβολής των αιτήσεων για εγγραφή. Για τα παιδιά κάτω των 4 ετών δεν υπάρχει αντίστοιχος αριθμός θέσεων με τις αιτήσεις που υποβάλλονται. Προς την κατεύθυνση αύξησης των θέσεων καταβάλλονται προσπάθειες και πραγματοποιούνται σημαντικές πρωτοβουλίες,⁷ όπως το πρόγραμμα «Υποστήριξη της έναρξης/ δημιουργίας νέων κέντρων φροντίδας πρώιμης παιδικής ηλικίας ή δημιουργίας νέων θέσεων σε υπάρχοντα κέντρα φροντίδας για βρέφη από 2 μηνών έως 2,5 ετών». Το έργο αφορά στη δημιουργία 20.000 νέων θέσεων, είτε με τη δημιουργία νέων κέντρων, είτε με την υποστήριξη των υπαρχόντων, μέσω της επιδότησης του 50% του συνολικού κόστους. Στο έργο δύνανται να μετέχουν ιδιωτικοί και δημοτικοί σταθμοί, βάσει και της πρόσφατης νομοθετικής παρέμβασης (ν. 5107/2024). Το έργο έχει ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), κύριος του έργου είναι το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο και φορέας υλοποίησης το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος.

3.1.2. Προσχολική εκπαίδευση (για παιδιά 4-5 ετών)

Τα παιδιά ηλικίας 4 και 5 ετών (International Standard Classification of Education-ISCED 020) φοιτούν σε νηπιαγωγεία, δημόσια και ιδιωτικά, αρμοδιότητας του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. Η προσχολική εκπαίδευση που παρέχεται στο νηπιαγωγείο (ISCED 020) ανήκει στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, υπάγεται στην ίδια νομοθεσία και παρουσιάζεται αναλυτικά στην ενότητα 3.2.

Με τη δράση «Ενίσχυση Προσχολικής Εκπαίδευσης 2021-2022» από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α, πραγματοποιείται η γενίκευση της δίχρονης, υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης σε όλη την επικράτεια, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την ενίσχυση της προσχολικής εκπαίδευσης και τη στήριξη του θεσμού των νηπιαγωγείων και απευθύνεται στον γενικό πληθυσμό. Επιπλέον, για να διευκολυνθεί η πρόσβαση και η συστηματική φοίτηση των νηπίων Ρομά στο νηπιαγωγείο και η ομαλή τους μετάβαση στο δημοτικό σχολείο, υλοποιούνται υποστηρικτικές δράσεις από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α με το πρόγραμμα «Υποστηρικτικές Δράσεις για τη Φοίτηση στη Δίχρονη Υποχρεωτική Προσχολική Εκπαίδευση για Ρομά και Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες». Η πρωτοβουλία αυτή είναι υπό επανεκτίμηση και επανασχεδιασμό, ενώ μέχρι στιγμής έχει εφαρμοστεί σε 414 σχολικές μονάδες.

3.1.3. Πρώιμη Παρέμβαση (για παιδιά 0-6 ετών)

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί προβλέπεται η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος πρώιμης παρέμβασης. Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, στο πλαίσιο της υλοποίησης της Δράσης «Ενίσχυση παιδικής προστασίας 16919», προβλέπει την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος Πρώιμης Παρέμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 4997/2022. Το πρόγραμμα αφορά παιδιά ηλικίας μηδέν (0) έως έξι (6) ετών με διαπιστωμένη αναπηρία ή αναπτυξιακή καθυστέρηση ή διαταραχή ή με αυξημένη πιθανότητα εμφάνισής αυτών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται, ιδίως, διαταραχές αυτιστικού φάσματος (Δ.Α.Φ.), σύνδρομο Down, νοητική αναπηρία, προβλήματα ακοής ή όρασης, διαταραχές λόγου ή ομιλίας και κινητικές δυσκολίες, καθώς και τις οικογένειές τους.

Εντός του Σεπτεμβρίου του 2024, θα δημοσιευθεί η Κοινή Υπουργική Απόφαση η οποία για πρώτη φορά στην Ελλάδα θα θέτει το πλαίσιο παροχής υπηρεσιών πρώιμης παρέμβασης.

Οι υπηρεσίες Πρώιμης Παρέμβασης συνιστούν πλέγμα εξατομικευμένων υπηρεσιών που παρέχονται με βάση την οικογενειοκεντρική προσέγγιση, σκοπός του προγράμματος είναι η ενίσχυση της ανάπτυξης των ωφελομένων παιδιών και η παράλληλη υποστήριξη της οικογένειάς τους με στόχο την προώθηση της

⁷ <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/prosbasi-stin-prosholiki-ekpaideysi-kai-frontida>

κοινωνικής ένταξης του παιδιού.

Στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος, οι υπηρεσίες Πρώιμης Παρέμβασης παρέχονται από διεπιστημονική ομάδα, στη βάση εξατομικευμένου σχεδίου παρέμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του παιδιού και της οικογένειας, κατά προτεραιότητα στο φυσικό περιβάλλον του παιδιού, και εστιάζοντας στις καθημερινές επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες στο σπίτι και στην κοινότητα, με την ενεργό συμμετοχή της οικογένειας. Προϋπόθεση για να συμμετέχει ένας φορέας στο πρόγραμμα θα είναι να λάβει ειδική εκπαίδευση.

Σκοπός του προγράμματος είναι να δοθούν vouchers ώστε να λάβουν υπηρεσίες Πρώιμης Παρέμβασης από τους ειδικά εκπαιδευμένους παρόχους σε τουλάχιστον 2500 παιδιά. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 35.062.820 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

3.2. Εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες

3.2.1. Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι δωρεάν και δεν απαιτεί δίδακτρα, ενώ προβλέπεται και η δωρεάν διάθεση των σχολικών βιβλίων. Όσον αφορά στα έξοδα μεταφοράς, αυτά καλύπτονται για παιδιά που μεταφέρουν βαριά μουσικά όργανα και φοιτούν σε μουσικά και καλλιτεχνικά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για παιδιά με αναπηρίες που φοιτούν σε ειδικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και για παιδιά που διαμένουν σε απόσταση μεγαλύτερη από 1,2 χλμ. από το σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και άνω των 2,5 χλμ. για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, η ευθύνη για την παροχή μεταφοράς από και προς το σχολείο ανήκει στις περιφερειακές αρχές, οι οποίες πρέπει να διασφαλίσουν τη δωρεάν μεταφορά των παιδιών. Εάν η μεταφορά δεν είναι εφικτή ή κρίνεται οικονομικά ασύμφορη από πλευράς κόστους, τότε δύναται να (α) παρέχεται μηνιαίο επίδομα 85 € σε νοικοκυριά με παιδιά που μετεγκαθίστανται σε άλλη περιοχή για να εξασφαλίσουν τη φοίτηση στο σχολείο (β) χορηγείται μερική αποζημίωση σε περιπτώσεις που οι γονείς μεταφέρουν τα παιδιά στο σχολείο με δικά τους μέσα, η οποία ανέρχεται σε 0,35 € ανά χιλιόμετρο και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1.500 € ανά μαθητή, ανά σχολικό έτος (εξαιρουμένων των μαθητών Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης), (γ) μεταφέρονται με ιδιώτες μεταφορείς, στο πλαίσιο παροχής δημόσιας υπηρεσίας, τα οχήματα των οποίων πληρούν τις κατάλληλες προδιαγραφές (ζώνες ασφαλείας, ΚΤΕΟ, κ.λπ.), λόγω έλλειψης μεταφορικών μέσων δημόσιας χρήσης σε ορεινές, δύσβατες ή νησιωτικές περιοχές.

Επιπλέον, έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται διάφορα προγράμματα και δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της δευτεροβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Από τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) Μαθητείας και την ενισχυτική διδασκαλία μέχρι την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των μαθητών των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ), οι πρωτοβουλίες αυτές εξασφαλίζουν ότι οι μαθητές λαμβάνουν την υποστήριξη και τις ευκαιρίες που χρειάζονται για να επιτύχουν στους εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς τους στόχους. Ειδικότερα, η «Ενισχυτική Διδασκαλία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» αφορά σε ένα υποστηρικτικό πρόγραμμα διδασκαλίας, το οποίο υλοποιείται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α και εξυπνήρησε 2879 μαθητές/τριες κατά την περίοδο 2022-2023. Η δράση «Υποστήριξη Σχολικών Μονάδων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης από Ψυχολόγους και Κοινωνικούς Λειτουργούς», υλοποιείται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α και στοχεύει στην ενημέρωση, στη συμβουλευτική και στην ενδυνάμωση της σχολικής κοινότητας. Καλύπτει περίπου 13.000 σχολικές μονάδες, παρέχοντας πολύτιμη ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Τέλος, η «Ψηφιακή Μέριμνα Ι & ΙΙ», που ολοκληρώθηκε υπό την αιγίδα του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α, είχε ως στόχο να διευκολύνει την πρόσβαση σε φορητούς υπολογιστές (tablets), φορητούς υπολογιστές (laptops), σταθερούς υπολογιστές (desktops) και προαιρετικά στα περιφερειακά τους (π.χ. εκτυπωτές). Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Μέριμνα Ι» εκδόθηκαν 506.000 επιταγές και

στο «Ψηφιακή Μέρα Π» εκδόθηκαν 166.000 επιταγές αξίας 200 € για μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές που πληρούσαν συγκεκριμένα εισοδηματικά και κοινωνικά κριτήρια (αφορά σε οικογένειες συγκεκριμένης εισοδηματικής κατηγορίας με εξαρτώμενα τέκνα ή τέκνα υπό επιτροπεία, τα οποία είναι μαθητές, φοιτητές και σπουδαστές ηλικίας 4 έως 24 ετών, που φοιτούν σε δημόσια εκπαιδευτική δομή στην Ελλάδα, εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε εκπαιδευτικές δομές της χώρας, δημόσιες και ιδιωτικές, οικογένειες των οποίων τα ανήλικα τέκνα τους φοιτούν σε εκπαιδευτικές δομές περιοχών που επλήγησαν από τις πυρκαγιές την περίοδο 27.07.2021 έως και τις 13.08.2021.) Η δράση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGenerationEU.

Η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία αποτελεί προτεραιότητα για την πολιτεία, με στόχο την προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης για όλους τους μαθητές. Μέσω διαφόρων νομοθετικών αλλαγών και προγραμμάτων υποστήριξης, οι προσπάθειες εστιάζουν στη βελτίωση των υποδομών, την ενδυνάμωση των υποστηρικτικών δομών και τη δημιουργία κατάλληλων εκπαιδευτικών εργαλείων. Οι δράσεις αυτές συμβάλλουν στην καλύτερη ενσωμάτωση των μαθητών με αναπηρία στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Αναφορικά με την εφαρμογή της παρ. 7 (ια) της Σύστασης, σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες στα παιδιά, σημειώνεται ότι η προαγωγή της ενταξιακής εκπαίδευσης και η διασύνδεση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών προς αυτή την κατεύθυνση αποτελεί βασικό πυλώνα του στρατηγικού σχεδιασμού για την εκπαίδευση. Ήδη, βάσει του ν. 4823/2021, υπάρχουν συγκεκριμένες προβλέψεις για τη διασύνδεση των Κέντρων Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής & Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ), των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.) και των Συμβούλων Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης με τα σχολεία, τους δήμους και τις υπηρεσίες της κοινότητας. Η επικαιροποίηση του νομοθετικού πλαισίου της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με έμφαση στη συμπεριληπτική εκπαίδευση βρίσκεται σε εξέλιξη. Το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. εργάζεται για να διασφαλίσει ότι τα παιδιά με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θα έχουν πρόσβαση σε μια δίκαιη και υποστηρικτική εκπαίδευση. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, το πρόγραμμα **«Ενίσχυση Υποστηρικτικών Δομών Εκπαίδευσης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., Ε.Δ.Υ.)»** αποσκοπεί στην ανάπτυξη και ενδυνάμωση διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών, όπως τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. και οι Ε.Δ.Υ. Σκοπός είναι η ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το πρόγραμμα υλοποιείται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και καλύπτει 6.786 σχολικές μονάδες. Επιπλέον, το **«Πρόγραμμα Εξειδικευμένης Υποστήριξης Μαθητών/τριών με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες»** αφορά στη στελέχωση σχολικών μονάδων με Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό και Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, με σκοπό την υποστήριξη της εκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. υλοποιεί το πρόγραμμα αυτό, το οποίο κάλυψε 4.767 σχολικές μονάδες το 2021-2022 και 6.106 σχολικές μονάδες το 2022-2023. Τέλος, το **«Πρόγραμμα Μέτρων Εξατομικευμένης Υποστήριξης Μαθητών/τριών με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες»** στοχεύει στην υποστήριξη της ενιαίας συστηματικής φοίτησης και συμπερίληψης των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Μέσω της ένταξης στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και στα Τμήματα Ένταξης, οι μαθητές αυτοί λαμβάνουν την απαραίτητη υποστήριξη για την εκπαίδευσή τους. Το πρόγραμμα, που υλοποιείται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α., κάλυψε 907 σχολικές μονάδες κατά την περίοδο 2021-2022 και 886 σχολικές μονάδες την περίοδο 2022-2023.

Η προώθηση της ενταξιακής εκπαίδευσης αποτελεί έναν από τους κεντρικούς στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος, ιδιαίτερα για τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όπως οι Ρομά, οι πρόσφυγες, οι μετανάστες και άλλα άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση. Μέσω μιας σειράς δράσεων και προγραμμάτων, το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. και άλλοι φορείς εργάζονται για τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και υποστηρικτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο του προγράμματος

τεχνικής υποστήριξης της ΕΕ με τίτλο "Implementation of the European Child Guarantee - Promoting Inclusive Education in Greece (phase 2)", που υλοποιείται από τη UNICEF και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, αναλαμβάνεται δράση που αφορά την ανάπτυξη οδικού χάρτη και οικοσυστήματος συμπεριληπτικών σχολείων για Ρομά, πρόσφυγες και μετανάστες στη βάση τριών αξόνων: (α) Ανάπτυξη κοινοτήτων πρακτικής, (β) Συστηματική επιμόρφωση και εποπτεία των εκπαιδευτών-συμβούλων (πολλαπλασιαστικό μοντέλο) και (γ) Ανάπτυξη προγραμμάτων για διαπολιτισμικούς διαμεσολαβητές Ρομά και Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων. Η υλοποίηση της δράσης προβλέπεται να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο 2024, με ωφελούμενους 552 εκπαιδευτικούς και στελέχη εκπαίδευσης, 45 σχολεία και 261 μαθητές.

Για την ενίσχυση των Σχολικών Μονάδων με Τάξεις Υποδοχής - Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ) και των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (ΔΥΕΠ), με αναπληρωτές Εκπαιδευτικούς, με Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό και με Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό, υλοποιείται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α η πράξη «**Αναδιαμόρφωση και υποστήριξη των Τάξεων Υποδοχής και ΔΥΕΠ**» που κάλυψε 2.300 σχολικές μονάδες για την περίοδο 2021-2023. Επιπλέον, η δράση «**Ένταξη Προσφυγοπαίδων, ηλικίας έως 15 ετών, στο Εκπαιδευτικό Σύστημα/Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων (ΔΥΕΠ)**», υλοποιούμενη από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α, στοχεύει στην ένταξη παιδιών που είναι πρόσφυγες και μετανάστες ηλικίας έως 15 ετών στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω των ΔΥΕΠ και εξυπηρετεί 230 σχολικές μονάδες ανά έτος, με 54.133 ωφελούμενα παιδιά την περίοδο 2021-2023. Το «**Πρόγραμμα Υποστήριξης Ένταξης Παιδιών Προσφύγων και Μεταναστών**», υπό την αιγίδα του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α, αποβλέπει στη βελτίωση των συνθηκών ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα για μαθητές πρόσφυγες και μετανάστες. Κατά την περίοδο 2022-2023, εντάχθηκαν 1.040 σχολικές μονάδες. Παράλληλα, αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες για την ενίσχυση των επαγγελματικών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών. Οι επιμορφωτικές δράσεις εστιάζουν στη διαχείριση της διαφορετικότητας και τη διδασκαλία σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Υλοποιούνται από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α και αφορούν 4.949 εκπαιδευτικούς και στελέχη εκπαίδευσης, καθώς και 3.152 εκπαιδευτικούς σε μικρότερης διάρκειας προγράμματα. Επιπλέον, το ολοκληρωμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης στη διαφοροποιημένη διδασκαλία αφορά στις πρακτικές υποστήριξης των μαθητών, προσαρμοσμένες στις ατομικές τους ανάγκες. Το πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκε, επίσης, από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α, με ωφελούμενους 17.000 εκπαιδευτικούς. Αυτές οι δράσεις εντάσσονται στη γενικότερη στρατηγική για τη βελτίωση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, διασφαλίζοντας ότι όλοι οι μαθητές, ανεξαρτήτως καταγωγής, έχουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση. Τέλος, το πολυπαραγοντικό πρόγραμμα «**Όλα τα Παιδιά στην Εκπαίδευση - All Children in Education (ACE)**», που εφαρμόζεται από το Υ.Μ.Α και τη UNICEF, υποστηρίζει την ένταξη παιδιών με προσφυγική ή μεταναστευτική εμπειρία στην τυπική εκπαίδευση. Οι ωφελούμενοι ήταν 5.026 το 2021, 8.812 το 2022 και 8.587 το 2023.

3.2.2. Σχολικές και (εξω)σχολικές δραστηριότητες

Η ενταξιακή εκπαίδευση και η κοινωνική συμμετοχή αποτελούν κρίσιμους πυλώνες για τη δημιουργία ενός δίκαιου και ισότιμου εκπαιδευτικού συστήματος. Στόχος είναι η υποστήριξη των παιδιών και των νέων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ώστε να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική ζωή. Βάσει των ισχυουσών θεσμικών προβλέψεων όλοι/ες οι μαθητές/μαθήτριες δικαιούνται την ισότιμη συμμετοχή τους στις σχολικές δραστηριότητες και εκδρομές έναντι αντιτίμου. Ειδική επιτροπή επί του παρόντος εξετάζει επισταμένως το εν λόγω ζήτημα και αναμένονται το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα τα τελικά πορίσματα της εν λόγω διερεύνησης. Παρακάτω παρουσιάζονται οι κύριες δράσεις που υλοποιούνται από τα αρμόδια υπουργεία και οργανισμούς για την επίτευξη αυτών των στόχων:

Κέντρα Δημιουργικών Δραστηριοτήτων μέσω Τεχνολογίας (ΚΔΑΠ-STEM) για Παιδιά: Σκοπός της δράσης αυτής είναι η πρόσβαση των παιδιών σε δημιουργικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την επιστήμη, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (STEM) σε ένα ασφαλές και φιλικό προς τα

παιδιά περιβάλλον, ακολουθώντας τις πιο σύγχρονες μεθοδολογίες μάθησης. Το πρόγραμμα είναι πιλοτικό και βρίσκεται στο πρώτο στάδιο υλοποίησης, ήτοι στην ανάπτυξη του θεσμικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία των ΚΔΑΠ-STEM.

Κατασκηνωτικό πρόγραμμα: Το πρόγραμμα επιδότησης για τη διαμονή παιδιών ηλικίας 6 έως 16 ετών σε παιδικές κατασκηνώσεις υλοποιείται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (ΥΠ.Ε.Κ.Α) και τη Δ.ΥΠ.Α. Το 2023 εκδόθηκαν 61.777 επιταγές, έναντι 58.844 € το 2022 και 43.888 € το 2021.

Με την 31856/2024 ΚΥΑ (2757 Β') έχει επιτευχθεί διεύρυνση του κατασκηνωτικού προγράμματος αυξάνοντας σημαντικά τον αριθμό των ωφελούμενων αλλά και τις επιμέρους κατασκηνωτικές περιόδους. Σε ολόκληρη τη χώρα θα λειτουργήσουν συνολικά 14 κατασκηνώσεις. Το ποσό που θα διαθέσει το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο αυξήθηκε στα 4.000.000 € από 3.650.000 € που είχαν προϋπολογιστεί την περσινή περίοδο και αφορά τόσο τη λειτουργία των 14 παιδικών εξοχών και κατασκηνώσεων που θα λειτουργήσουν από 01 Ιουνίου - 30 Σεπτεμβρίου 2024.

Πρόγραμμα Χορήγησης Επιταγών Αγοράς Βιβλίων: Η επιδότηση των δικαιούχων και των ωφελούμενων μελών τους για την αγορά βιβλίων υλοποιείται από το Υ.Ε.Κ.Α και τη Δ.ΥΠ.Α, με αριθμό ωφελούμενων 38.131 το 2022 και 85.617 το 2023.

Δωρεάν διάθεση εισιτηρίων θεάτρου: Η χορήγηση επιταγών θεάματος υλοποιείται επίσης από το Υ.Ε.Κ.Α και τη Δ.ΥΠ.Α, με ωφελούμενους 24.078 για την περίοδο 2022-2023 και 19.770 για το 2023-2024.

3.3. Ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική μέρα

Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (ν. 4455/2017, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) υλοποιείται το πρόγραμμα «Σχολικά Γεύματα». Το πρόγραμμα εξυπηρετεί τις ανάγκες σίτισης μαθητών σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης. Πριν την έναρξη του εκπαιδευτικού έτους, ετησίως, εκδίδεται η σχετική ΚΥΑ, στην οποία ορίζονται οι σχολικές μονάδες που θα συμμετάσχουν στο πρόγραμμα.

Το Πρόγραμμα «Σχολικά Γεύματα» υλοποιείται σε συγκεκριμένα προεπιλεγμένα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία επιλέγονται με τα εξής κριτήρια:

1. στέγαση σε γειτονιές που παρουσιάζουν σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα,
2. συγκέντρωση σημαντικού αριθμού μαθητών που ζουν σε νοικοκυριά τα οποία αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας,
3. συγκέντρωση σημαντικού αριθμού μαθητών που ζουν σε συνθήκες σοβαρής υλικής αποστερήσης,
4. συγκέντρωση σημαντικού αριθμού μαθητών από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Μέσω του προγράμματος εξυπηρετούνται οι ανάγκες σίτισης κατά τις σχολικές ημέρες. Ο αριθμός των μαθητών/τριών που λαμβάνουν σχολικά γεύματα δεν μπορεί να προσδιοριστεί σε σχέση με τον αριθμό παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, δεδομένου ότι τα σχολικά γεύματα παρέχονται στο σύνολο των μαθητών/τριών κάθε σχολικής μονάδας ανεξαρτήτως της οικονομικής κατάστασης των νοικοκυριών, μέλη των οποίων είναι οι μαθητές/τριες.

Το σχολικό έτος 2023-2024 συμμετείχαν 1.658 σχολεία και διανεμήθηκαν 217.267 σχολικά γεύματα. Αντίστοιχα, για το σχολικό έτος 2022-2023, το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε 1.629 σχολεία όπου διανεμήθηκαν 207.514 σχολικά γεύματα σε ισάριθμους μαθητές. Τέλος, το σχολικό έτος 2021-2022 συμμετείχαν στο Πρόγραμμα 1.620 Δημοτικά Σχολεία της χώρας και διανέμονταν καθημερινά 224.335 σχολικά γεύματα σε ισάριθμους μαθητές.

3.4. Υγειονομική Περίθαλψη

Όλα τα παιδιά στην Ελλάδα έχουν δωρεάν πρόσβαση στα εμβόλια που περιλαμβάνονται στο εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμού και δικαιούνται δωρεάν πρόσβαση στις δημόσιες δομές υγείας. Ως προς τη φαρμακευτική κάλυψη, ισχύει συνήθως συμμετοχή 25% επί του συνολικού κόστους των φαρμακευτικών προϊόντων. Ορισμένες κατηγορίες ασθενών, όπως πρόσφυγες, ασυνόδευτοι ανήλικοι και άτομα με ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% λαμβάνουν δωρεάν φάρμακα με συνταγή ιατρού. Οι ιδιώτες και τα μέλη των

οικογενειών τους, που πληρούν ένα συγκεκριμένο σύνολο προϋποθέσεων καταλληλότητας, που ισχύουν για το εισόδημα και την ιδιοκτησία, δικαιούνται μηδενική συμμετοχή στα φάρμακα, ενώ το ίδιο ισχύει και για συγκεκριμένες κατηγορίες παιδιών για τις οποίες δεν απαιτείται έλεγχος εισοδήματος ή ιδιοκτησίας.

Για τις ανάγκες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και στην κοινωνική ασφάλιση, αποδίδεται στους αιτούντες διεθνή προστασία Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (Π.Α.Α.Υ.Π.Α.). Ο αριθμός Π.Α.Α.Υ.Π.Α. απενεργοποιείται όταν η αίτηση διεθνούς προστασίας απορριφθεί ή τεθεί στο αρχείο κατόπιν παραίτησης. Σε περίπτωση άσκησης προσφυγής και εφόσον έχει χορηγηθεί εκ νέου Δελτίο Αιτούντος Διεθνή Προστασία, ενεργοποιείται ξανά. Αναφορικά με την πρόσβαση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε υπηρεσίες υγείας (ειδικά για τους ασυνόδευτους ανηλίκους αιτούντες διεθνή προστασία), ο Π.Α.Α.Υ.Π.Α. παραμένει ενεργός και μετά την έκδοση ή επίδοση πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας απορριπτικής απόφασης επί του αιτήματος διεθνούς προστασίας μέχρι την ενηλικίωσή τους. Στην περίπτωση αυτή, η Υπηρεσία Ασύλου εκδίδει και χορηγεί στον ασυνόδευτο ανήλικο βεβαίωση διατήρησης του Π.Α.Α.Υ.Π.Α. διάρκειας ισχύος μέχρι την ημερομηνία ενηλικίωσής του. Επίσης, σε συνέχεια της θεσμοθέτησης του Πλαισίου Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας και Αδειοδότησης Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Κ.Φ.Α.Α.) και των Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας και Αδειοδότησης των Εποπτευόμενων Διαμερισμάτων Ημιαυτόνομης Διαβίωσης, οι φορείς λειτουργίας δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων μεριμνούν για την πρόσβαση των ανηλίκων σε οδοντιατρικές, οφθαλμολογικές ή άλλες εξειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες, οι οποίες δεν καλύπτονται από το εθνικό σύστημα υγείας. Τέλος, προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας των Κ.Φ.Α.Α. για ανηλίκους με ειδικές ιατρικές ανάγκες και γίνονται οι ανάλογες εξαιρέσεις προβλέψεις στο Ατομικό Σχέδιο Δράσης τους.

Επιπλέον, εφαρμόζονται τα μέτρα πολιτικής που περιγράφονται στην ενότητα 8.1. του ΕΣΔ τόσο σε επίπεδο πρωτογενούς πρόληψης (δράσεις πρόληψης και ενημέρωσης στο πλαίσιο της αγωγής, Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμών, λειτουργία Μονάδων Υγείας Οικογενειακού προγραμματισμού καθώς και των Μονάδων Φροντίδας Μητέρας-Παιδιού), όσο και δευτερογενούς πρόληψης (Εθνικό Πρόγραμμα Προληπτικού Ελέγχου Νεογνών). Επιπλέον, υλοποιούνται ή σχεδιάζονται τα εξής μέτρα:

- **ΠΑΕΙΑΔΕΣ:** Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση παιδιών με αναπηρία για την ισότιμη πρόσβασή τους σε Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Το Υπουργείο Υγείας υλοποιεί αυτήν την πρωτοβουλία, εστιάζοντας σε παιδιά με αναπηρίες.
- **ΔΙΩΝΗ:** Η πρωτοβουλία προσφέρει υποστήριξη σε παιδιά που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές, διευκολύνοντας την εξέτασή τους από κλιμάκια ιατρών και επαγγελματιών υγείας. Το Υπουργείο Υγείας υλοποιεί αυτήν την πρωτοβουλία, στοχεύοντας σε παιδιά που ζουν σε δυσπρόσιτες ή/και απομακρυσμένες περιοχές.
- **Dentist pass:** Το "Dentist pass" είναι ένα μέτρο ενίσχυσης για τη διενέργεια πράξεων προληπτικής οδοντιατρικής φροντίδας σε παιδιά ηλικίας 6-12 ετών. Αυτή η πρωτοβουλία ολοκληρώθηκε με επιτυχία από το Υπουργείο Υγείας, προσφέροντας ουσιαστική βοήθεια στο γενικό πληθυσμό, μεριμνώντας για την ίση πρόσβαση των ευάλωτων παιδιών σε δωρεάν οδοντιατρική φροντίδα.
- **Προγράμματα υγειονομικής υποστήριξης ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων:** Αυτά τα προγράμματα, που υλοποιούνται από το Υπουργείο Υγείας, αποσκοπούν στην παροχή υγειονομικής υποστήριξης σε παιδιά Ρομά, πρόσφυγες, μετανάστες και άλλα μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Η υλοποίηση αναμένεται.
- **Κινητές Μονάδες Πρωτοβάθμιας Υγείας:** Δύο κινητές μονάδες θα λειτουργήσουν στην Αττική και στην Κεντρική Μακεδονία, προσφέροντας υποστήριξη σε ασυνόδευτα παιδιά. Έχει κατατεθεί το σχέδιο ΚΥΑ για υπογραφή από τον Υπουργό Υγείας.

Στον τομέα της ψυχικής υγείας λειτουργούν οι δομές υποστήριξης παιδιών και εφήβων, όπως αποτυπώνονται στην ενότητα 8.2. του ΕΣΔ, με στόχο τη διασφάλιση πρόσβασης σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας για τα παιδιά που διαβιών σε επισφαλείς συνθήκες, για τα παιδιά με αναπηρίες, καθώς και για τα

παιδιά που ζουν σε απομακρυσμένες ή/και δυσπρόσιτες περιοχές. Η διαθεσιμότητα των υπηρεσιών ψυχικής υγείας αναμένεται να ενισχυθεί μέσω της ανάπτυξης των εξής κοινοτικών δομών: τεσσάρων (4) Κοινοτικών Κέντρων Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (ΚΟ.ΚΕ.ΨΥ.Π.Ε.), πέντε (5) ξενώνων, τεσσάρων (4) στεγαστικών μονάδων και έξι (6) Κινητών Μονάδων για την παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιών και εφήβων.

Περαιτέρω, έχει σχεδιαστεί η ανάπτυξη υπηρεσιών ψυχικής υγείας που απευθύνονται τόσο στον γενικό πληθυσμό, όσο και σε πληθυσμιακές ομάδες που χρήζουν εξειδικευμένης φροντίδας. Συγκεκριμένα, στο σχεδιασμό προβλέπεται (α) ενίσχυση πρόσβασης σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους που διαμένουν σε περιοχές με περιορισμένη διαθεσιμότητα υπηρεσιών, (β) ανάπτυξη εξειδικευμένων δομών για άτομα με σοβαρή ψυχική αναπηρία, στοχεύοντας στην περαιτέρω συρρίκνωση των ιδρυματικών μονάδων, (γ) ανάπτυξη εξειδικευμένων πρωτοβάθμιων υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινοτικών δομών για τα άτομα που πάσχουν από Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος, καθώς και (δ) προαγωγή της ψυχικής υγείας των ασυνόδευτων ανηλίκων και η ενδυνάμωση των επαγγελματιών πρώτης γραμμής, αποσκοπώντας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, στην επαρκή κατάρτιση και ευαισθητοποίηση του συνόλου των επαγγελματιών που εργάζονται σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, με απώτερο σκοπό την προαγωγή της ψυχικής υγείας και την πρόληψη ψυχικών διαταραχών στον πληθυσμό των ασυνόδευτων ανηλίκων.

3.5. Υγιεινή διατροφή

Με στόχο την προστασία και προαγωγή της υγείας του μαθητικού πληθυσμού και τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού σχολικού περιβάλλοντος που συμβάλλει στις ορθές διατροφικές επιλογές των μαθητών, το Υπουργείο Υγείας έχει θεσπίσει υγιεινολογικές διατάξεις αναφορικά με τις συστάσεις για τη διαμόρφωση διατροφικών κριτηρίων για την επιλογή των τροφίμων που παρέχονται σε δομές προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης, καθώς και για τις προϋποθέσεις στην λειτουργία των σχολικών κυλικείων, καντινών και χώρων εστίασης στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Παράλληλα, εκσυγχρονίστηκε ο κατάλογος των επιτρεπόμενων προς πώληση προϊόντων, προβλέποντας ταυτόχρονα την παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των μέτρων, καθώς και την εκπόνηση ετησίων εγκυκλίων για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας. Επιπλέον, με σκοπό την ευαισθητοποίηση του μαθητικού πληθυσμού και των γονέων, αναφορικά με την ορθή επιλογή τροφίμων για το κολατσιό στο σχολείο, προχώρησε στην διαμόρφωση εργαλείων (έκδοση ενημερωτικού υλικού), ενώ πληροφόρηση σχετικά με υγιεινές διατροφικές συνήθειες παρέχεται και στο πλαίσιο ορισμένων μαθημάτων.

Παράλληλα, δεδομένων των χαμηλών επιπέδων του μητρικού θηλασμού, υλοποιείται μία δέσμη μέτρων που αποσκοπούν στην προώθηση του μητρικού θηλασμού και στην υποστήριξη της διαδικασίας του θηλασμού, τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στην ενότητα 8.1. του ΕΣΔ, ενώ βρίσκονται σε στάδιο επεξεργασίας πρόσθετα μέτρα προαγωγής του θηλασμού (ενότητα 8.2. του ΕΣΔ). Συμπληρωματικά, η διατροφική πολιτική έχει επικεντρωθεί στην πρόληψη και αντιμετώπιση της παιδικής παχυσαρκίας, αναπτύσσοντας ένα συγκροτημένο πλέγμα παρεμβάσεων που στηρίζεται σε δύο επιχειρησιακά προγράμματα, το ένα απευθυνόμενο στο γενικό πληθυσμό και το άλλο απευθυνόμενο στα παιδιά σε ανάγκη.

Αναφορικά με την παιδική παχυσαρκία, το «Πρόγραμμα Αντιμετώπισης της Παιδικής Παχυσαρκίας» περιλαμβάνει δράσεις που καλύπτουν την πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή πρόληψη της παιδικής παχυσαρκίας. Υλοποιείται από το Υπουργείο Υγείας και τη UNICEF, απευθυνόμενο στον γενικό πληθυσμό. Παράλληλα, υπό την αιγίδα του Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, πρόκειται να διεξαχθεί έρευνα και να καταρτιστεί Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση της παιδικής παχυσαρκίας με έμφαση στα παιδιά σε ανάγκη.

Τέλος, το «Ευρωπαϊκό Σχολικό Πρόγραμμα Διανομής Φρούτων, Λαχανικών και Γάλακτος», υλοποιούμενο από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υ.Α.Α.Τ) σε συνεργασία με το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α, αποσκοπεί στη διανομή φρούτων, λαχανικών και γάλακτος σε μαθητές/τριες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, συνοδευόμενο από εκπαιδευτικά μέτρα. Κατά το σχολικό έτος 2021-2022, ωφελήθηκαν

149.362 μαθητές/τριες από 589.470 συνολικά, ενώ το σχολικό έτος 2022-2023, ωφελήθηκαν 145.510 μαθητές/τριες από 575.395 συνολικά. Η Εθνική Στρατηγική για την περίοδο 2017-2018 έως 2022-2023 ολοκληρώθηκε, επιτυγχάνοντας τους στόχους της αύξησης κατά 5% του ποσοστού των παιδιών που καταναλώνουν 1-2 φρούτα ημερησίως και της αύξησης κατά 4% του ποσοστού των παιδιών που καταναλώνουν λαχανικά μία φορά ημερησίως.

3.6. Κατάλληλη στέγαση

Στον τομέα της πρόσβασης σε επαρκή στέγαση, τα μέτρα διαρθρώνονται σε τρεις κύριους πυλώνες: (α) αντιμετώπιση έλλειψης στέγης, υπερβολικής επιβάρυνσης κόστους στέγασης και στεγαστικής επισφάλειας (β) διασφάλιση κατάλληλης φιλοξενίας και στέγασης για ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (Ρομά, ασυνόδευτα παιδιά) και (γ) προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και μετάβαση των παιδιών από τις δομές ιδρυματικού τύπου σε άλλα πλαίσια εναλλακτικής φιλοξενίας και φροντίδας.

3.6.1. Αντιμετώπιση έλλειψης στέγης, υπερβολικής επιβάρυνσης κόστους στέγασης και στεγαστικής επισφάλειας

Βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης και παρέχοντας στήριξη σε ευάλωτες ομάδες, η ελληνική πολιτεία έχει υλοποιήσει αρκετά προγράμματα και παρεμβάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, έχει δοθεί έμφαση στην αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης, της υπερβολικής επιβάρυνσης κόστους στέγασης και της στεγαστικής επισφάλειας.

Το **επίδομα στέγασης** κυμαίνεται από 70 € έως 210 €, ανάλογα με τη σύνθεση του νοικοκυριού. Αυτή η πρωτοβουλία, η οποία επικεντρώνεται σε οικογένειες με παιδιά που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, υλοποιείται από τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων & Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α) του Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο. Αποτέλεσμα της προσπάθειας καταπολέμησης της φτώχειας είναι η μείωση του αριθμού των ωφελούμενων από 243.170 παιδιά (Δεκέμβριος 2021) σε 216.287 παιδιά (Ιανουάριος 2024).

Η δράση «**Στέγαση και Εργασία για τους Αστέγους**» αποσκοπεί στην ενίσχυση της κοινωνικής επανένταξης ατόμων και οικογενειών που ζουν σε συνθήκες έλλειψης στέγης, παρέχοντας επιδότηση ενοικίου για 24 μήνες και άλλες συμπληρωματικές παροχές. Το πρόγραμμα, για την υλοποίηση του οποίου είναι αρμόδιο το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, έχει ήδη επιτύχει τη συμμετοχή 230 παιδιών, που αντιστοιχούν στο 24% των ωφελούμενων, κατά την πρόσκληση του έτους 2021. Το πρόγραμμα «**ΚΑΛΥΨΗ**» παρέχει στεγαστική συνδρομή σε ευάλωτους νέους ηλικίας 25 έως 39 ετών, καλύπτοντας δαπάνες μίσθωσης κατοικιών για τρία έτη και άλλα σχετικά κόστη στέγασης. Το πρόγραμμα υλοποιείται από το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο και έχουν ωφεληθεί 125 παιδιά γονέων δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Στο πλαίσιο των δράσεων για τη στήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αναπτύσσονται πιλοτικά προγράμματα που αποσκοπούν στη δημιουργία δικτύων κοινωνικής και οικονομικά προσιτής κατοικίας σε μεγάλες πόλεις, όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη.

Το πρόγραμμα «**Δημιουργία Δικτύου Κοινωνικής και Οικονομικά Προσιτής Κατοικίας (Λήμος Αθηναίων και Θεσσαλονίκης)**» στοχεύει στην ένταξη μέρους του αδρανούς, ιδιωτικού και δημοσίου, στεγαστικού αποθέματος σε ένα σχήμα οικονομικά προσιτής, ενοικιαζόμενης κατοικίας, με σκοπό την υποστήριξη ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, οι οποίες θα προσδιοριστούν κατά την ανάπτυξη του προγράμματος, με αρμόδιο για την υλοποίησή του το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο.

Το πρόγραμμα «**Κοινωνική Αντιπαροχή**» περιλαμβάνει την ανέγερση κατοικιών με δαπάνες του αναδόχου και την εκμίσθωση του ακινήτου σε δικαιούχους με προκαθορισμένα κριτήρια. Αυτή η δράση, που επίσης αναμένεται να υλοποιηθεί από το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, αποσκοπεί στην παροχή οικονομικά προσιτής κατοικίας σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού που θα προσδιοριστούν κατά τη φάση υλοποίησης του προγράμματος.

Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν στην αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ευάλωτων ομάδων, προσφέροντας οικονομικά προσιτές και αξιοπρεπείς συνθήκες

στέγασης.

3.6.2. Διασφάλιση κατάλληλης φιλοξενίας και στέγασης για ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (Ρομά, ασυνόδευτα παιδιά, παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες)

Η διασφάλιση κατάλληλης φιλοξενίας και στέγασης για ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για την κοινωνική ενσωμάτωση και ευημερία. Ειδικότερα, έχουν αναπτυχθεί ποικίλα προγράμματα και δράσεις για την υποστήριξη ατόμων με αναπηρίες, προσφύγων, αιτούντων άσυλο, ασυνόδευτων ανηλίκων και γυναικών θυμάτων βίας, με έμφαση στα παιδιά που ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες.

Παιδιά Ρομά: Το πρόγραμμα «**Οργανωμένοι Χώροι Προσωρινής Μετεγκατάστασης**» προβλέπει την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων, που διαβιούν σε πρόχειρα ή παράτυπα καταλύματα, σε κατάλληλους, οργανωμένους χώρους. Αυτή η δράση, που αναμένεται να υλοποιηθεί, αφορά στα παιδιά Ρομά και συντονίζεται από το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο.

Παιδιά αιτούντες άσυλο: το στεγαστικό πρόγραμμα «**ΕΣΤΙΑ 2021**» ολοκληρώθηκε υπό την αιγίδα του ΥΜΑ. Ο μέσος όρος των παιδιών που ωφελήθηκαν ανήλθε σε 8.119 για το έτος 2021 και 2.588 για το έτος 2022.

Παιδιά πρόσφυγες, δικαιούχοι επικουρικής προστασίας: το πρόγραμμα «**HELIOS**» υποστηρίζει την ένταξη παιδιών προσφύγων και δικαιούχων επικουρικής προστασίας από το στάδιο της υποδοχής έως τη διαδικασία της ένταξης. Η υλοποίηση του προγράμματος αναμένεται να συνεχιστεί έως τις 30/6/2024, με σχεδιασμό για την ένταξή του στα ΠΕΠ.

Ασυνόδευτα παιδιά: Τα μέτρα πολιτικής που αφορούν στη στέγαση των ασυνόδευτων ανηλίκων, έχοντας ως προτεραιότητα τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντός τους, συνέβαλαν, μέσω της θεσμοθέτησης «Πλαισίου Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας και Αδειοδότησης των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων» και των «Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας Εποπτευόμενων Διαμερισμάτων Ημιαυτόνομης Διαβίωσης», στη διασφάλιση κατάλληλου πλαισίου φιλοξενίας για όλα τα ασυνόδευτα παιδιά. Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της δημιουργίας και παροχής ενός επαρκούς πλαισίου φιλοξενίας, προστασίας και υποστήριξης, καθώς και της ανάπτυξης δεξιοτήτων αυτονομησης και ανεξαρτησίας για την προετοιμασία μετάβασης των ανηλίκων σε άλλο πλαίσιο φιλοξενίας, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και το πλαίσιο διαβίωσης (αναδοχή, ημιαυτόνομη διαβίωση, δομές φιλοξενίας, κ.ά.). Η παρακολούθηση της λειτουργίας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών όλων των δομών φιλοξενίας κατέστη δυνατή με τη θεσμοθέτηση πρότυπων διαδικασιών εποπτείας και αξιολόγησης. Η ανάπτυξη και χρήση εξειδικευμένων εργαλείων κατά τη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης συνέβαλε στην αποτελεσματική εποπτεία και αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, μέσω επιτόπιων ελέγχων που διενεργεί η Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης Δομών Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων.

Το Σύστημα Μακροχρόνιας Φιλοξενίας για τους Ασυνόδευτους Ανηλίκους περιλαμβάνει 69 επαρκώς στελεχωμένα κέντρα φιλοξενίας και 78 εποπτευόμενα διαμερίσματα ημιαυτόνομης διαβίωσης για ασυνόδευτα παιδιά ηλικίας 16 έως 18 ετών, ωφελώντας χιλιάδες παιδιά από το 2021 έως το 2023. Συγκεκριμένα, το 2021 τα Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (ΚΦΑΑ) στέγασαν 2.604 παιδιά και τα Εποπτευόμενα Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (ΕΔΗΔ) στέγασαν 480 παιδιά. Το 2022, τα ΚΦΑΑ στέγασαν 3.922 παιδιά και τα ΕΔΗΔ 500 παιδιά. Το 2023, τα ΚΦΑΑ στέγασαν 3.011 παιδιά και τα ΕΔΗΔ 418 παιδιά.

Ο Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης για Ασυνόδευτους Ανηλίκους σε Επισφαλείς Συνθήκες Διαβίωσης υλοποιείται από το Υ.Μ.Α και περιλαμβάνει την άμεση παροχή φροντίδας, μέσω τηλεφωνικής γραμμής και δύο Γραφείων Πληροφοριών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Συγκεκριμένα, το 2021 πραγματοποιήθηκαν 1.974 επικοινωνίες με 960 παιδιά, που υποστηρίχθηκαν από το Γραφείο στην Αθήνα και με 445 παιδιά που υποστηρίχθηκαν από το Γραφείο στη Θεσσαλονίκη. Το 2022, έγιναν 5.376 επικοινωνίες με 1.815 παιδιά που υποστηρίχθηκαν από το Γραφείο στην Αθήνα και με 992 παιδιά που

υποστηρίχθηκαν από το Γραφείο στη Θεσσαλονίκη. Το 2023, πραγματοποιήθηκαν 2.218 επικοινωνίες με 902 παιδιά, που υποστηρίχθηκαν από το Γραφείο και την Κινητή Μονάδα στην Αθήνα και με 2.573 παιδιά, που υποστηρίχθηκαν από το Γραφείο και την Κινητή Μονάδα στη Θεσσαλονίκη. Η δημιουργία και λειτουργία Δομών Επείγουσας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων αποσκοπεί στην επείγουσα φιλοξενία ασυνόδευτων παιδιών, που εντοπίζονται μέσω του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης και έχουν φιλοξενήσει χιλιάδες παιδιά από το 2021 έως το 2023. Συγκεκριμένα, το 2021 φιλοξενήθηκαν 801 παιδιά, το 2022 φιλοξενήθηκαν 1.904 παιδιά και το 2023 φιλοξενήθηκαν 1.334 παιδιά. Μέσω του προγράμματος Εποπτείας και Αξιολόγησης Κέντρων Φιλοξενίας προβλέπεται η ανάπτυξη ενός μηχανισμού αξιολόγησης των κέντρων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, με σκοπό την εποπτεία της λειτουργίας τους και την υποστήριξη για τη βελτίωση των αδυναμιών τους, υλοποιούμενο από το Υ.Μ.Α.

Παιδιά θύματα ενδοοικογενειακής βίας: Το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο ανέλαβε πρωτοβουλίες για την αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται στα παιδιά που διαμένουν στους ξενώνες φιλοξενίας για γυναίκες θύματα βίας και πολλαπλών διακρίσεων και των παιδιών τους. Μετά την καταγραφή των ιδιαίτερων αναγκών των παιδιών, βρίσκεται σε εξέλιξη η κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για την ενίσχυση της φιλικότητας των ξενώνων προς τα παιδιά. Παράλληλα, θα διενεργηθεί η επικαιροποίηση των Κανονισμών Λειτουργίας του Δικτύου Δομών, που περιλαμβάνει την προσαρμογή και αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και διαδικασιών σύμφωνα με τις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις.

3.6.3. Αποϊδρυματοποίηση

Η προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και η μετάβαση των παιδιών από τις δομές ιδρυματικού τύπου σε άλλα πλαίσια εναλλακτικής φιλοξενίας και φροντίδας αποτελούν σημαντικές πρωτοβουλίες, που αναλαμβάνονται για τη βελτίωση της προστασίας και της ευημερίας των παιδιών. Συγκεκριμένα, οι ενέργειες που έχουν αναληφθεί περιλαμβάνουν δημοσιονομικές και νομοθετικές μεταρρυθμίσεις (βλ. Ενότητα 1.2.3⁸).

Στο Εθνικό Σχέδιό Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί, είχε διαπιστωθεί πως τα παιδιά σε ιδρύματα διαβιούν για μεγάλο χρονικό διάστημα εντός των ιδρυμάτων με βλαπτικές συνέπειες και μη αποδεκτές εκπτώσεις σε ό,τι αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων τους και, εν γένει, στην εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντός τους.

Είχε λοιπόν προταθεί η ανάπτυξη του θεσμού της επαγγελματικής αναδοχής ειδικά για τα παιδιά με αναπηρία και η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών διαβίωσης εκτός ιδρύματος, τόσο για τα παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας με μηδενικές πιθανότητες αποκατάστασης μέσω αναδοχής και υιοθεσίας.

Με την υπ' αρ. 19333/22.10.2023 κοινή υπουργική απόφαση «Τοποθέτηση ανηλίκων με αναπηρία σε επαγγελματίες αναδόχους και ρύθμιση σχετικών θεμάτων για την εφαρμογή της επαγγελματικής αναδοχής.» (Β' 1085) εξειδικεύτηκαν οι όροι της επαγγελματικής αναδοχής παιδιών με αναπηρία.

Το πρόγραμμα επαγγελματικής αναδοχής αφορά την αναδοχή, από ειδικά εκπαιδευμένους επαγγελματίες αναδόχους, παιδιών που ζουν σε ιδρύματα, με συνολικό ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% ή ψυχικής αναπηρίας άνω του 50%. Οι επαγγελματίες ανάδοχοι γονείς θα λαμβάνουν μηνιαία αποζημίωση 1850

⁸ Ειδικότερα, η οικονομική ενίσχυση για την αναδοχή ανέρχεται στα 3.000.000 ευρώ (για το 2023) (τακτικός Π/Υ) από 1.500.000,00 € (για το 2022). Επιπλέον, υπήρξαν τροποποιήσεις του ν. 4538/2018 με διατάξεις των νόμων: 4604/2019, 4611/2019, 4704/2020, 4764/2020, 4808/2021, 4837/2021, 4865/2021 και 4997/2022. Η πλειονότητα των τροποποιήσεων αυτών αποσκοπούσαν στην περαιτέρω προώθηση και αναβάθμιση του θεσμού της αναδοχής και πιο συγκεκριμένα:

- Αυξήθηκαν τα ηλικιακά όρια για τους αναδόχους γονείς, ώστε πλέον ανάδοχοι γονείς μπορούν να γίνουν όσοι έχουν συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας τους και δεν έχουν υπερβεί τα 75 έτη (άρθρο 26 του ν. 4837/2021 (Α' 178)).
- Δόθηκε η δυνατότητα σε Μονάδες Παιδικής Προστασίας να αναθέτουν σε ανάδοχο γονέα ανηλίκους που φιλοξενούν και έχουν την επιμέλειά τους, υπογράφοντας σύμβαση αναδοχής (άρθρο 27 του ν. 4837/2021 (Α' 178)). Από την έναρξη λειτουργίας των ηλεκτρονικών διαδικασιών προτάσεων σύνδεσης ανηλίκων με υποψήφιους γονείς (Ιούλιος 2020) έως το Δεκέμβριο 2023 έχουν καταγραφεί 623 αναδοχές.
- Επετράπη σε άτομα που πάσχουν, είτε από HIV λοίμωξη, και τελούν υπό αντιρετροϊκή αγωγή (ART) επιτυχώς είτε από Ηπατίτιδα Β, με ιικό φορτίο μη ανιχνεύσιμο, υπό λοιπές πρόσθετες προϋποθέσεις και έχουν λάβει επιτυχώς την προβλεπόμενη φαρμακευτική θεραπεία και υπό την προϋπόθεση ότι συνεχίζουν ανελλιπώς τη θεραπεία τους, να μπορούν να υποβάλουν αίτηση για υιοθεσία ή αναδοχή ανηλίκου (παρ.1 του άρθρου 43 του ν. 4865/2021 (Α' 238)).
- Επλύθηκαν προβλήματα σχετικά με την καταβολή της αμοιβής των εκπαιδευτών που διδάσκουν στα προγράμματα επιμόρφωσης των υποψήφιων ανάδοχων, επαγγελματιών αναδόχων ή θετών γονέων (άρθρο 58 του ν. 4997/2022 (Α' 219)).

ευρώ μικτά, χωρίς να διακόπτεται η καταβολή του επιδόματος αναδοχής ή των λοιπών προνοιακών επιδομάτων τα οποία λαμβάνουν τα άτομα με αναπηρία.

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, υπέγραψε τον Ιούλιο του 2024 Προγραμματική Σύμβαση με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής με σκοπό την υλοποίηση των ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και διαρκούς επιμόρφωσης των υποψηφίων επαγγελματιών αναδόχων γονέων. Στόχος της εκπαίδευσης είναι οι επαγγελματίες ανάδοχοι γονείς να ανταποκριθούν με επάρκεια στις απαιτήσεις αυξημένης φροντίδας των παιδιών με υψηλό ποσοστό αναπηρίας, κατανοώντας τις ιδιαίτερες ανάγκες τους και συμβάλλοντας στην άρση των εμποδίων για την κοινωνική τους ένταξη.

Αντικείμενα της προγραμματικής σύμβασης αποτελούν:

- 1) η ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού ως προς την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε παιδιά με υψηλό ποσοστό αναπηρίας από επαγγελματίες αναδόχους γονείς προκειμένου να διασφαλιστεί και να ενισχυθεί η ανάπτυξη του παιδιού και η προώθηση της κοινωνικής ένταξής του.
- 2) η διαζώσης εκπαίδευση των φορέων εποπτείας της αναδοχής και στις 13 περιφέρειες της χώρας.
- 3) η συνεχής επιμόρφωση και στήριξη των επαγγελματιών αναδόχων γονέων ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες της αναδοχής παιδιών με υψηλό ποσοστό αναπηρία και να αποφευχθεί η επιστροφή των παιδιών στα ιδρύματα.

Η εκπαίδευση των υποψηφίων αναδόχων γονέων ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2024. Στόχος του Προγράμματος είναι μέχρι το τέλος του 2025, να συνδεθούν με επαγγελματίες αναδόχους γονείς 100 παιδιά με αναπηρία τα οποία διαμένουν σε ιδρύματα. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 4.173.928,00 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Σχετικά με την Ημιαυτόνομη Διαβίωση, κατ' εφαρμογή της υπ' αρ. 1316/13.08.2024 κοινής υπουργικής απόφασης «Ημιαυτόνομη διαβίωση σε διαμερίσματα ατόμων δεκαπέντε ετών και άνω που διαβιούν σε Μονάδες Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας» (Β'4763) τον Αύγουστο του 2024 δημοσιεύθηκε η πρόσκληση χρηματοδότησης για την ίδρυση και λειτουργία διαμερισμάτων ημιαυτόνομης διαβίωσης.

Ωφελούμενοι του Προγράμματος Ημιαυτόνομης Διαβίωσης είναι παιδιά και νέοι άνω των 15 ετών, οι οποίοι είτε ζουν σε ιδρύματα, είτε ζουν προσωρινά, για λόγους προστασίας, σε κάποιο νοσοκομείο. Ένα παιδί μπορεί να ενταχθεί σε διαμέρισμα Ημιαυτόνομης διαβίωσης από την ηλικία των 15 ετών και μπορεί να παραμένει στο πρόγραμμα μέχρι και το 26 έτος της ηλικίας του.

Το πρόγραμμα εξασφαλίζει την ασφαλή και άνετη διαμονή των ωφελούμενων, την καθημερινή τους φροντίδα, την ψυχοκοινωνική τους υποστήριξη και διασύνδεση με συμπληρωματικές παροχές και υπηρεσίες, όπως εξωσχολικές δραστηριότητες για τα ανήλικα παιδιά, ενώ στους ενήλικους νέους παρέχονται υπηρεσίες επαγγελματικής καθοδήγησης και εργασιακής συμβουλευτικής.

Ο στόχος του προγράμματος ημιαυτόνομης διαβίωσης είναι να παρέχει όλα τα απαραίτητα εφόδια ώστε να επιτευχθεί η σταδιακή και ομαλή αυτονόμηση των παιδιών και νέων που στο παρελθόν έχουν ζήσει σε ιδρύματα μέσω της πλήρους σχολικής, ακαδημαϊκής και επαγγελματικής τους ένταξης. Σε κάθε διαμέρισμα εργάζεται μια ομάδα επιστημόνων η οποία απαρτίζεται μεταξύ άλλων από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και εκπαιδευτικούς με σκοπό να παρέχεται σε κάθε παιδί το κατάλληλο πλαίσιο εξατομικευμένης φροντίδας και υποστήριξης.

Το πρόγραμμα καλύπτει όλα τα έξοδα διαμονής των ωφελούμενων στα διαμερίσματα, τα λειτουργικά κόστη των διαμερισμάτων, κόστη για την εκπαίδευση, επιμόρφωση και την επαγγελματική κατάρτιση των ωφελούμενων. Παράλληλα, σε όλους τους ωφελούμενους παρέχετε μηνιαίο οικονομικό βοήθημα ύψους 375€ για να καλύψουν τα προσωπικά τους έξοδα.

Μέχρι το τέλος του 2025 θα ενταχθούν στο Πρόγραμμα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης τουλάχιστον 200 παιδιά και νέοι. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 12.655.080,66 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και θα χρηματοδοτηθεί από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Επιπλέον, προβλέπεται η ενίσχυση των μηχανισμών μεταπαρακολούθησης και εποπτείας της πορείας των αναδοχών-υιοθεσιών, μέσω καθολικής εφαρμογής ενιαίων εργαλείων από όλους τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες και πρόβλεψης μηχανισμού έγκαιρης ειδοποίησης του ψηφιακού συστήματος αναδοχών-υιοθεσιών για ενδεχόμενες καθυστερήσεις στην υποβολή των σχετικών εκθέσεων εποπτείας. Συγχρόνως, υλοποιούνται προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού, που συμμετέχει στην υλοποίηση της αποϊδρυματοποίησης και καταβάλλονται προσπάθειες περαιτέρω συστηματικής εφαρμογής εκπαιδευτικών προγραμμάτων, προσαρμόζοντας τις νέες πολιτικές για την κοινωνική προστασία. Το έτος 2022 παρέμεναν σε δομή κλειστής φροντίδας 1393 παιδιά και το έτος 2023 παρέμεναν σε δομή κλειστής φροντίδας 1265 παιδιά.

Σημειώνεται ότι έχει ολοκληρωθεί το πιλοτικό, τριετές πρόγραμμα «Εγγύηση για το Παιδί», το οποίο εφαρμόστηκε στην Ελλάδα, με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υλοποιήθηκε από την UNICEF, σε συνεργασία με τις ελληνικές αρχές. Στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος πραγματοποιήθηκαν δράσεις εκπαίδευσης επαγγελματιών που απασχολούνται στον τομέα της πρόνοιας, με στόχο, μεταξύ άλλων, την υποστήριξη και επιστημονική καθοδήγησή τους σε τοπικό επίπεδο και την ανάπτυξη κατευθυντήριων οδηγιών προς επαγγελματίες του πεδίου, ενώ αναπτύχθηκαν πρωτόκολλα και εργαλεία, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για την αποφυγή της ιδρυματοποίησης και για την επίτευξη της αποϊδρυματοποίησης (πρωτόκολλο για την αξιολόγηση των παιδιών σε κίνδυνο σε επίπεδο κοινότητας, πρωτόκολλο εντατικής παρέμβασης σε δυσλειτουργικές οικογένειες, όπου έχει αποφασιστεί η προσωρινή απομάκρυνση του παιδιού, κ.α.) Τα πρωτόκολλα και τα εργαλεία βρίσκονται σε διαδικασία επεξεργασίας και αξιολόγησης από το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, με τους συναρμόδιους φορείς, ώστε να οριστικοποιηθούν και εν συνεχεία να θεσμοθετηθούν.

Η σχεδιαζόμενη πολιτική εστιάζει στους ακόλουθους πυλώνες: (α) της πρόληψης, με τη δημιουργία συστήματος αποφυγής της ιδρυματοποίησης και τη στήριξη της βιολογικής οικογένειας, (β) της αποϊδρυματοποίησης, με την ενεργοποίηση συστήματος μετάβασης σε υπηρεσίες στην κοινότητα αλλά και μέσω της ενίσχυσης του θεσμού της αναδοχής, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής αναδοχής, με ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη της ανάδοχης οικογένειας για την ενσωμάτωση του αναδόχου τέκνου στο νέο οικογενειακό περιβάλλον και (γ) της εφαρμογής εναλλακτικών μορφών διαβίωσης στην κοινότητα.

Σημειώνεται ότι με τη συμμετοχή του Ε.Κ.Κ.Α υλοποιήθηκαν δράσεις ευαισθητοποίησης, τοπικού χαρακτήρα, σε διάφορες περιοχές. Για τα έτη 2022-2023 πραγματοποιήθηκαν είκοσι δυο (22) εκπαιδευτικά προγράμματα για κοινωνικούς λειτουργούς Δήμων, τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση άμεσων (επειγουσών) αναδοχών και την αποτροπή εισαγωγής παιδιών σε ιδρυματικές δομές. Επίσης, έγινε αναβάθμιση του ψηφιακού συστήματος υλοποίησης των διαδικασιών αναδοχής και υιοθεσίας, ώστε: (α) να παρέχει επιπρόσθετα αριθμητικά δεδομένα, (β) να προκύπτουν προτάσεις σύνδεσης παιδιών με υποψηφίους γονείς, με αυξημένες πιθανότητες θετικής έκβασης και (γ) να διαμορφώνεται αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ανάληψη επαγγελματικής αναδοχής.

Αποφασιστικής σημασίας στην προσπάθεια για τη μετάβαση από το ιδρυματικό σύστημα φροντίδας προς μια κοινοτική προσέγγιση θα είναι η υλοποίηση σχεδίων μετασχηματισμού των υπηρεσιών για την αποϊδρυματοποίηση των παιδιών. Καθοριστικό στοιχείο αυτής της μετάβασης είναι η ανάπτυξη μιας συνολικής μεθοδολογίας που θα υποστηρίζει τόσο τα παιδιά, όσο και το προσωπικό των δομών σε αυτήν την μετάβαση. Επιπλέον, έχουν σχεδιαστεί οι διαδικασίες για τη μεταφορά εφήβων και νεαρών ενηλίκων από τα ιδρύματα σε διαμερίσματα ημιαυτόνομης διαβίωσης, ενώ σχεδιάζεται η λειτουργία πρόσθετων διαμερισμάτων ημιαυτόνομης διαβίωσης εφήβων, προκειμένου να επιτευχθεί η ομαλή τους ενσωμάτωση σε πιο αυτόνομες μορφές διαβίωσης. Παράλληλα, προβλέπεται η ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης σε επίπεδο δήμων, με σκοπό την πρόληψη της ιδρυματοποίησης και τη λειτουργία μονάδων υποστήριξης της οικογένειας και προστασίας του παιδιού σε επίπεδο κοινότητας, ενισχύοντας το σύστημα παροχής υπηρεσιών παιδικής προστασίας. Επίσης, σχεδιάζονται ολοκληρωμένες δράσεις συμβουλευτικής

υποστήριξης και κοινωνικής ένταξης για παιδιά που φιλοξενούνται σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, με στόχο τη στεγαστική τους αποκατάσταση και την ενίσχυση της κοινωνικής τους ένταξης.

Με βάση τα ανωτέρω, έχει αναπτυχθεί μια εντατική και συστηματική συνεργασία μεταξύ του Εθνικού Συντονιστή, του Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, της επιτελικής δομής του Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο και της επιτελικής δομής του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, με σκοπό την υλοποίηση των δράσεων/μέτρων που περιλαμβάνονται στον ΕΣΔ για την «Εγγύηση για το Παιδί» και αφορούν στην πρόληψη της ιδρυματοποίησης και στην αποϊδρυματοποίηση.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί η έκθεση, στην οποία παρουσιάζονται οι βασικές προτεραιότητες της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά 2021-2030, καθώς και οι δράσεις υλοποίησης, με άμεση ή έμμεση στόχευση στα παιδιά Ρομά, ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι](#), σελ. 4-8).

3.7. Υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής

Εξακολουθούν να υλοποιούνται, σε υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής, μέτρα/δράσεις για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών, τα οποία αναφέρονται στη συνέχεια.

3.7.1. Μέτρα που υποστηρίζουν την πρόσβαση γονέων/κηδεμόνων σε επαρκείς πόρους

Αναφορικά με το **Σύστημα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος**, το έτος 2021 ωφελούμενοι ήταν 91.797 ανήλικα μέλη, το έτος 2022 ωφελούμενοι ήταν 69.744 ανήλικα μέλη και το έτος 2023 ωφελούμενοι ήταν 59.463 ανήλικα μέλη.

Όσον αφορά στις **πολιτικές/προγράμματα για την εισοδηματική ενίσχυση των οικογενειών με παιδιά**, σημειώνεται ότι το επίδομα γέννησης από 2.000 € αυξήθηκε αναδρομικά, από την 1^η Ιανουαρίου 2023, σε 2400 € για το πρώτο παιδί, 2700 € για το δεύτερο, 3000 € για το τρίτο και 3500 € για το τέταρτο και άνω. Το σημερινό κόστος του επιδόματος γέννησης ανέρχεται σε 150 εκ. ευρώ και αφορά περίπου 75.000 νέες γεννήσεις ετησίως. Το κόστος της εν λόγω αύξησης εκτιμάται σε 45 εκ. ευρώ ετησίως και 90 εκ. ευρώ για το 2024 (λόγω της καταβολής των αναδρομικών ποσών του 2023). Επιπλέον, το επίδομα παιδιού ανέρχεται στο 1.020.000.000 ευρώ (τακτικός προϋπολογισμός). Ένα νέο μέτρο συνιστά η παροχή οικονομικής βοήθειας για αιτούντες διεθνή προστασία (έτος 2021: 1470 παιδιά, έτος 2022: 5763 παιδιά και έτος 2023: 5158 παιδιά).

Σχετικά με την πρόσβαση σε ευνοϊκές φορολογικές και δημοσιονομικές ρυθμίσεις, με το άρθ. 43 του ν. 5045/2023 και ισχύ από το φορολογικό έτος 2024, αναπροσαρμόστηκαν τα ποσά μείωσης φόρου, λόγω εξαρτώμενων τέκνων και διαμορφώνονται ως εξής: 900 € για τον φορολογούμενο με 1 εξαρτώμενο τέκνο, 1.120 € για 2 εξαρτώμενα τέκνα, 1.340 € για 3 εξαρτώμενα τέκνα, 1.580 € για 4 εξαρτώμενα τέκνα και 1.780 € για 5 εξαρτώμενα τέκνα. Με την παρ. 2 του άρθ. 1 του ν. 3454/2006 απαλλάσσονται από το τέλος ταξινόμησης επιβατικών αυτοκινήτων και οι τρίτεκνοι.

Με τις παρ. 26 και 49 του παραρτήματος ΙΙΙ του ν. 2859/2000, όπως ισχύει, εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής Φ.Π.Α της παρ.1 του άρθ. 21, σε είδη βρεφικής και παιδικής διατροφής και σε είδη για τη βρεφική ασφάλεια και προστασία, ήτοι απορροφητικές πάνες για βρέφη και παιδικά καθίσματα αυτοκινήτου. Καθιερώθηκε κόστος μειωμένου συντελεστή 13% έναντι 24% (επί κατανάλωσης ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2021, αυξημένη κατά 15% για το έτος 2022). Επιπροσθέτως, θεσπίστηκαν μέτρα ενίσχυσης (επιδόματα): για την αντιμετώπιση της αύξησης κόστους αγορών (Market pass), για την επιδότηση καυσίμων (Fuel pass) και για την οικονομική ενίσχυση λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος οικιακών καταναλωτών (Power pass).

3.7.2. Μέτρα για την συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή

Θεσπίστηκαν η Λειτουργία Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου σε 7505 σχολικές μονάδες ανά την Ελλάδα και το πρόγραμμα «**Νταντάδες της Γειτονιάς**» για την προώθηση της ένταξης στην αγορά

εργασίας, καθώς και προγράμματα εργασιακής ένταξης και επανένταξης, επαγγελματικής κατάρτισης για ανέργους, με έμφαση στους μακροχρόνια ανέργους, στις γυναίκες και στις ευάλωτες ομάδες. Επιπρόσθετα, έχει προβλεφθεί σειρά αδειών για την προστασία των παιδιών στον Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων (ν. 3528/2007) και έχουν επεκταθεί οι άδειες διευκολύνσεων σε άτομα με οικογενειακές υποχρεώσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4674/2020, οι οποίες είναι συνυφασμένες με την προστασία της υγείας των εργαζομένων και των τέκνων τους.

Αξίζει να αναφερθεί το ευνοϊκό καθεστώς που θεσπίστηκε την περίοδο της πανδημίας Covid-19 για την προστασία των παιδιών. Εκδόθηκε μία σειρά εγκυκλίων, προκειμένου όλα τα υπουργεία να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους, διασφαλίζοντας παράλληλα, τόσο την υγεία των δημοσίων υπαλλήλων και κατά συνέπεια των οικογενειών και των συγγενών τους, όσο και των πολιτών που εξυπηρετούνταν στις δημόσιες υπηρεσίες και τις υπηρεσίες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τέλος, ευνοϊκές ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στην αντίστοιχη νομοθετική ρύθμιση για το καθεστώς τηλεργασίας. Για την υποστήριξη των εργαζόμενων γονέων του ιδιωτικού τομέα, την περίοδο της πανδημίας του Covid-19, θεσμοθετήθηκαν άδειες ειδικού σκοπού, κατά την περίοδο αναστολής λειτουργίας των σχολικών μονάδων και των μονάδων βρεφονηπιακής φροντίδας (άδειες των γονέων λόγω νόσησης των τέκνων από Covid-19). Η υιοθέτηση της τηλεργασίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας συνετέλεσε ουσιαστικά στη θέσπισή της σε μόνιμη βάση στο δημόσιο τομέα με το ν. 4807/2021. Επιπλέον, με τον ν. 4808/2021 προωθήθηκαν μέτρα για την ενσωμάτωση των διατάξεων της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1158 με σκοπό την ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και επικαιροποιήθηκε το ισχύον πλαίσιο, με την κωδικοποίηση και επέκταση υφιστάμενων αδειών και τη θεσμοθέτηση νέων. Ουσιαστικά, με τις ρυθμίσεις για τις νέες άδειες που δικαιούνται γονείς και φροντιστές γίνονται σημαντικά βήματα για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή (κατά τη διάρκεια της άδειας καταβάλλεται, μηνιαίως, από τη Δ.ΥΠ.Α ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας, σύμφωνα με τον κατώτατο μισθό, και παρέχεται ασφαλιστική κάλυψη). Πιο συγκεκριμένα, κωδικοποιήθηκαν τα εξής: άδεια μητρότητας (17 εβδομάδων), άδεια φροντίδας τέκνου (ως μειωμένο ωράριο εργασίας ή ως ισόχρονη άδεια), άδεια εξετάσεων προγεννητικού ελέγχου, άδεια ασθένειας τέκνου, άδεια νοσηλείας τέκνου, άδεια σοβαρών νοσημάτων των παιδιών, άδεια μονογονεϊκών οικογενειών, άδεια παρακολούθησης της σχολικής επίδοσης των τέκνων, μειωμένο ωράριο γονέων παιδιών με αναπηρία. Επίσης, θεσμοθετήθηκε άδεια ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής (διάρκειας 7 ημερών). Με το άρθ. 43 του ν. 4997/2022, αυξήθηκε η ειδική άδεια προστασίας της μητρότητας από 6 σε 9 μήνες και με το άρθ. 150 του ν. 5078/2023 επεκτάθηκε η άδεια αυτή σε όλες τις ασφαλισμένες του e-EFKA και στην έμμισθη εντολή. Σύμφωνα με την ΥΑ 28843/2024 επεκτείνεται η ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας για ελεύθερες επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενες και αγρότισσες του άρθ. 151 του ν. 5078/2023. Ακόμη, με το άρθ. 6 του ν. 5089/2024 επεκτάθηκαν τα δικαιώματα για την άδεια μητρότητας, την άδεια πατρότητας και την ειδική άδεια μητρότητας στα ομόφυλα ζευγάρια που αποκτούν κοινό τέκνο, όπως και στους φυσικούς και θετούς γονείς.

Επιπρόσθετα, προκειμένου για τη γονική άδεια, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1158 θεσμοθετήθηκε η καταβολή επιδόματος από τη Δ.ΥΠ.Α, ενισχύοντας τη δυνατότητα των γονέων να κάνουν χρήση της άδειας αυτής, ιδιαιτέρως οι πατέρες, ώστε να υποστηριχθεί η απασχόληση αλλά και η επαγγελματική ανέλιξη των μητέρων. Ειδικότερα, από τη Δ.ΥΠ.Α θα καταβάλλεται για τους πρώτους δύο μήνες της άδειας, επίδομα γονικής άδειας σε κάθε γονέα, μηνιαίως, ποσού ίσου με τον ελάχιστο νομοθετημένο μισθό, όπως κάθε φορά καθορίζεται, καθώς και αναλογία δώρων εορτών και επιδόματος αδειάς με βάση το προαναφερόμενο ποσό.

3.7.3. Μέτρα πολιτικής σχετικά με ποιοτικές υπηρεσίες για παιδιά

Υλοποιείται ο θεσμός «**Τα Σπίτια του Παιδιού**» σε τέσσερις πόλεις, σύμφωνα με τις αρχές της Φιλικής προς τα παιδιά Δικαιοσύνης και η εκπαίδευση των νεοεισερχόμενων υπαλλήλων στο Πρωτόκολλο δικανικής εξέτασης ανηλίκων θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων κατά την ποινική διαδικασία. Το

πρόγραμμα «**Just Closer**», που στοχεύει στην προστασία των παιδιών υπόπτων/κατηγορουμένων βρίσκεται σε εξέλιξη, όπως και η αναβάθμιση των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής. Οι παραπάνω δράσεις είναι στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

3.7.4. Πολιτικές για τον εκσυγχρονισμό συστημάτων κοινωνικής προστασίας

Στις εν λόγω πολιτικές συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες δράσεις:

- (α) η ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής & Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων, βάσει του ν. 4837/2021, που λειτουργεί στο Ε.Κ.Κ.Α.
- (β) η δημιουργία Εθνικής Ψηφιακής Πλατφόρμας για τη συλλογή και ενιαία καταγραφή των διοικητικών στοιχείων, που είναι απαραίτητα για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύστασης και παρακολούθηση της πορείας των δράσεων και της προόδου των εργασιών στο πλαίσιο του παρόντος ΕΣΔ.

3.7.5. Μέτρα για κτιριακές υποδομές

Υλοποιούνται ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα σε επίπεδο αυτοδιοίκησης (**Ειδικό Πρόγραμμα: ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II, Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης»**), για τη δημιουργία, επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων, δημοτικών αθλητικών χώρων, παιδικών χαρών, καθώς και για την κατασκευή και συντήρηση υποδομών προσβάσιμων σε ΑμεΑ.

3.7.6. Δράσεις για επιμορφώσεις προσωπικού

Ενδεικτικά, πραγματοποιείται πλήθος επιμορφώσεων του προσωπικού της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υ.Μ.Α, το οποίο απασχολείται σε δομές στο πεδίο, αλλά και σε κεντρικό επίπεδο, καθώς και της Ελληνικής Αστυνομίας. Επίσης, προβλέπονται δράσεις επιμόρφωσης για τις μεθόδους αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών με αναπηρία, του προσωπικού που εργάζεται σε δομές φιλοξενίας θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και των δημόσιων λειτουργών στην αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών.

3.7.7. Μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες παρέχονται με ισότιμο τρόπο χωρίς αποκλεισμούς

Συνεχίζεται η λειτουργία τοπικών κέντρων (Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης, Κέντρα Κοινότητας, παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας και Κέντρα ένταξης μεταναστών), καθώς και η υλοποίηση του προγράμματος ενίσχυσης της διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε Κέντρα Κοινότητας/Κέντρα Ένταξης Μεταναστών, με ευρύτερο στόχο την ενημέρωση και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ευάλωτων ατόμων σε υπηρεσίες. Για τα ασυνόδευτα παιδιά τέθηκε σε εφαρμογή το Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, το εθνικό πρόγραμμα πιστοποίησης για τη διεξαγωγή της αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα «**Χτίζοντας το μέλλον: Ανταλλάσοντας καλές πρακτικές μετάβασης των παιδιών μεταναστών στην ενηλικίωση**».

Για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας πραγματοποιούνται δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στα σχολεία για την συντροφική βία για τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία και τους κηδεμόνες τους. Προβλέπεται, επίσης, σε συνεργασία με οργανώσεις Ρομά ο σχεδιασμός και η υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων μεγάλης κλίμακας σχετικά με θέματα διαπολιτισμικότητας, άρσης στερεοτύπων και διακρίσεων, κοινωνικής ένταξης και συμπερίληψης των Ρομά. Τέλος, για τα άτομα με αναπηρίες ξεκίνησε η πιλοτική εφαρμογή διετούς προγράμματος «**Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία**», που παρέχει τη δυνατότητα στα άτομα με αναπηρία να υποστηριχθούν στην καθημερινότητά τους από Προσωπικό Βοηθό ή Προσωπικούς Βοηθούς της επιλογής τους, σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

3.7.8. Αντιμετώπιση ενεργειακής ένδειας

Η αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας αποτελεί προτεραιότητα αλλά και σημαντική πρόκληση έως το

έτος 2030, προκειμένου να επιτευχθεί η αντιστροφή των επιπτώσεων της στην ελληνική κοινωνία. Το ΕΣΔ περιλαμβάνει την ανάπτυξη μιας εξειδικευμένης διαδικασίας παρακολούθησης και αξιολόγησης της πορείας μετριασμού του φαινομένου έως το έτος 2030. Η εξειδίκευση των σχεδιαζόμενων μέτρων πολιτικής βασίζεται σε τρεις διαφορετικές διαστάσεις: (α) Διάσταση I: Η πρώτη διάσταση στοχεύει στη προστασία των πληττόμενων νοικοκυριών από το φαινόμενο της ενεργειακής ένδειας. Πιο συγκεκριμένα, τρία μέτρα πολιτικής θα εφαρμοστούν, τα οποία συνδυάζουν τόσο τη στήριξη πληττόμενων νοικοκυριών σε ακραίες και έκτακτες συνθήκες ενεργειακής ένδειας, όσο και την προστασία τους, μέσω κανονιστικών και ρυθμιστικών μέτρων, (β) Διάσταση II: Η δεύτερη διάσταση αποσκοπεί στη μακροπρόθεσμη καταπολέμηση του φαινομένου της ενεργειακής ένδειας, μέσω της υλοποίησης χρηματοδοτικών προγραμμάτων για τη συντεταγμένη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την προώθηση της χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) σε κτίρια κατοικιών πληττόμενων νοικοκυριών. Τέσσερα διαφορετικά μέτρα πολιτικής θα εφαρμοστούν πλήρως ευθυγραμμισμένα με τις βασικές αρχές σχεδιασμού που περιγράφονται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), τόσο για την περίπτωση χρηματοδοτικών προγραμμάτων, όσο και για συγκεκριμένους μηχανισμούς της αγοράς, όπως τα Καθεστώτα Επιβολής της Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης και (γ) Διάσταση III: Η τρίτη διάσταση αφορά στη διεξαγωγή δράσεων ενημέρωσης και εκπαίδευσης σε νοικοκυριά, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν, μέσω των Καθεστώτων Επιβολής της Υποχρέωσης Ενεργειακής Απόδοσης την περίοδο 2021-2030, όσο και μέσω κεντρικά σχεδιαζόμενων δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σε πληττόμενους καταναλωτές και επαγγελματίες δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας. Ειδικότερα, τον Νοέμβριο του 2023 ανακοινώθηκε μία δέσμη μέτρων στην οποία εντάσσονται νέα τιμολόγια ρεύματος στη χαμηλή τάση και έκτακτη ενίσχυση ενεργειακά ευάλωτων, με βάση τις ανάγκες θέρμανσης για ηλεκτρική ενέργεια. Η ενίσχυση αυτή αφορά στην περίοδο θέρμανσης από 01.01.2024 έως 31.03.2024. Ειδικότερα, οι δικαιούχοι θα μπορούν να λάβουν το επίδομα, για λογαριασμούς της συγκεκριμένης περιόδου κατανάλωσης, που θα εκδοθούν έως και τις 15.9.2024. Το ύψος της ενίσχυσης υπολογίζεται με βάση τις κλιματολογικές συνθήκες (βαθμοημέρες) κάθε οικισμού ή γειτονιάς. Επίσης, το βασικό ποσό του επιδόματος θα προσανξάνεται κατά 20% για κάθε εξαρτώμενο τέκνο. Τέλος, σημειώνεται η συνέχιση επιδότησης του κοινωνικού τιμολογίου και Κοινωνικό τιμολόγιο ηλεκτρικής ενέργειας για τις Πολύτεχνες Οικογένειες.

Τέλος, ακολουθεί συνοπτική καταγραφή των δράσεων, οι οποίες:

- (α) ολοκληρώθηκαν
- (β) δεν υλοποιήθηκαν
- (γ) είναι υπό σχεδιασμό/αναθεώρηση,
- (δ) αποτελούν νέες δράσεις, οι οποίες δεν προϋπήρχαν στο ΕΣΔ

Τα αναλυτικά στοιχεία των δράσεων αναγράφονται στους αντίστοιχους Πίνακες Excel 8.1., ([Παράρτημα II](#), Excel 8.2., ([Παράρτημα III](#)) & Excel 9 ([Παράρτημα IV](#)). Ειδικότερα, οι νέες δράσεις επισημαίνονται (με μωβ σκίαση) στους Πίνακες Excel.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΑΝ

- 1) Παροχή θέσεων φροντίδας και φιλοξενίας βρεφών, νηπίων και παιδιών σε δομές (βρεφικοί, βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί ολοκληρωμένης φροντίδας), βλ. και Πίνακα 9, Excel 8.1.1, γρ.4
- 2) Προαγωγή της ψυχικής υγείας και πρόληψης ψυχικών διαταραχών στον πληθυσμό των ασυνόδευτων ανηλίκων, Excel 8.1.4β, γρ.25
- 3) ΕΣΤΙΑ 2021: Στεγαστικό πρόγραμμα για αιτούντες διεθνή προστασία, Excel 8.1.6., γρ. 22
- 4) Πρόγραμμα «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, Excel 9.1.3, γρ.18
- 5) Ψηφιακή Μέριμνα I & II, Excel 9.2.3, γρ.90
- 6) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στη διαφοροποιημένη διδασκαλία, Excel 9.2.4, γρ.117
- 7) Εισαγωγική επιμόρφωση νεοδιόριστων εκπαιδευτικών, Excel 9.2.4, γρ.119

- 8) Πρόγραμμα "Χτίζοντας το μέλλον. Ανταλλάσσοντας καλές πρακτικές μετάβασης των παιδιών μεταναστών στην ενηλικίωση", ΕΣΔ 9.4, Excel 9.4, γρ.14
- 9) Αντιμετώπιση πολλαπλών διακρίσεων ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, Excel 9.4, γρ.148
- 10) Λειτουργία πιλοτικού προγράμματος λειτουργικής αξιολόγησης της αναπηρίας, Excel 9.5, γρ.157
- 11) Διασφάλιση παρουσίας διερμηνέων νοηματικής γλώσσας κατά την εξέταση κωφών από τα ΚΕΠΑ Excel 9.5, γρ.158
- 12) Προμήθεια των Κέντρων εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης με υλικοτεχνικό εξοπλισμό και ψυχομετρικά εργαλεία, Excel 9.5, γρ.165
- 13) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 882/2019 για τις απαιτήσεις προσβασιμότητας των Ατόμων με Αναπηρία σε αγαθά και υπηρεσίες (European Accessibility Act - EAA), Excel 9.5, γρ.167

ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

- 1) Προσωρινή μετεγκατάσταση οικισμού στα πρότυπα κοινωνικής κατοικίας, στην περιοχή Πέλεκα του Δήμου Κατερίνης, Excel 8.1.6, γρ. 19 - *δεν υλοποιήθηκε λόγω ακαταλληλότητας του προτεινόμενου χώρου μετεγκατάστασης*
- 2) Πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, απασχολησιμότητας και συμβουλευτικής, Excel 8.2.9, γρ.57- *η δράση δεν εγκρίθηκε*
- 3) Θεσμοθέτηση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης τηλεφωνικού αριθμού, χωρίς χρέωση για κινητά και σταθερά τηλέφωνα για την παροχή πληροφοριών Infodesk, Excel 9.2.1, γρ.55 - *το έργο δεν υλοποιήθηκε και έχει εγκαταλειφθεί. Δεν έχει εισαχθεί στο ετήσιο Σχέδιο Δράσης 2024 του Υπουργείου Δικαιοσύνης*
- 4) Δράσεις Ενδυνάμωσης Δομών Ανηλίκων, Excel 9.2.1, γρ.56 - *το έργο έχει απενταχθεί, γίνονται ωστόσο προσπάθειες, θα ενταχθεί στο νέο ΕΣΠΑ*
- 5) Ανάπτυξη εργαλείου αξιολόγησης των γνώσεων και των δεξιοτήτων των Ασυνοδευτων Ανηλίκων άνω των 15 ετών Excel 9.4, γρ.149 - *δεν εγκρίθηκε η χρηματοδότηση*

ΔΡΑΣΕΙΣ ΥΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ/ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

- 1) Ένταξη και Εκπαίδευση των Παιδιών Ρομά «Υποστηρικτικές παρεμβάσεις σε κοινότητες Ρομά για την ενίσχυση της πρόσβασης και μείωση της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης από παιδιά και εφήβους», Excel 8.1.2, γρ.13 - *Η συγκεκριμένη δράση βρίσκεται υπό επανεκτίμηση και επανασχεδιασμό. Συμπληρωματικά αναφέρεται ότι δράσεις που αφορούν στην εκπαίδευση Ρομά έχουν ήδη διενεργηθεί στο πλαίσιο του έργου Child Guarantee III που υλοποιεί η UNICEF και συγκεκριμένα στον Πυλώνα «Συμπεριληπτική Εκπαίδευση».*
- 2) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών που έχουν προσληφθεί σε σχολικές μονάδες που φοιτούν παιδιά μεταναστών/προσφύγων, Ρομά, μαθητών ΕΚΟ κλπ., Excel 8.1.2, γρ.16
- 3) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Excel 8.1.2, γρ.17
- 4) Ανάπτυξη ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών με στόχο τη γνωστική ανάπτυξη βρεφών και νηπίων (3 μηνών έως 4 ετών) (Πρόγραμμα "Κυψέλη"), Excel 8.2.1, γρ.7
- 5) Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις (σε Δυτ. Μακεδονία, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Πελοπόννησο, Αττική), Excel 8.2.9, γρ.53 - *Η δράση δεν έχει ακόμη εξειδικευτεί. Η συγκεκριμένη δράση έχει ενταχθεί στα ΠΕΠ, τα οποία δεν έχουν εξειδικεύσει τις δράσεις τους- είναι στο στάδιο του σχεδιασμού. Ειδικότερα, έχουν σταλεί προδιαγραφές εξειδίκευσης στο πλαίσιο κατάρτισης των ΤΣΔ (Τοπικών Σχεδίων Δράσης). Στο επόμενο διάστημα θα σταλεί ανατροφοδότηση. Περαιτέρω οδηγίες εξειδίκευσης προς τις Περιφέρειες θα προγραμματιστούν εκ μέρους της Επιτελικής*
- 6) Δημιουργία Παιδικών Σταθμών εντός μεγάλων εταιριών, Excel 9.1.3, γρ.20 - *Το έργο χρήζει αναθεώρησης λόγω μηδενικού ενδιαφέροντος από τις επιχειρήσεις για ένταξη στο πρόγραμμα*
- 7) Εκπαίδευση - Κατάρτιση Ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στις δράσεις θεσμικής – επιχειρησιακής ενίσχυσης, αναδιοργάνωσης στον τομέα της πρόνοιας / κοινωνικής ένταξης (Πυλώνας

1.1 γρ.3 Πίνακας CG DI), Excel 9.2.4, γρ.92 - αναμένεται να ενταχθεί στο ΠΑΔΚΣ, στο πλαίσιο της πρόσκλησης 3831/3.8.2023

- 8) Ψηφιακή κατάρτιση στελεχών παροχής προνοιακών υπηρεσιών- Excel 9.2.4, γρ.93 - έχει υποβληθεί στην ΕΕ αναθεώρηση και έχει εγκριθεί
- 9) Ολοκληρωμένες Δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης και κοινωνικής ένταξης – στεγαστικής αποκατάστασης για νέους ευπαθών ομάδων, πρώην ανήλικους φιλοξενούμενους σε δομές παιδικής προστασίας ηλικίας 15 έως 24 ετών (Πυλώνας 1.2. γραμ.20 Πίνακας CG DI), Excel 9.4, γρ.137 - η δράση βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο-υπό συζήτηση προκειμένου να αποφασιστεί η εξειδίκευσή της
- 10) Σύσταση επιπλέον κινητών μονάδων για τα Κέντρα Κοινότητας με Παραρτήματα Ρομά, Excel 9.4, γρ.139 - νέα δράση προτεινόμενη από τον Εθνικό Συντονιστή της Εγγύησης για το Παιδί
- 11) Υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων μεγάλης κλίμακας σε θέματα διαπολιτισμικότητας, άρσης στερεοτύπων και διακρίσεων για τους Ρομά, Excel 9.4, γρ.140 - η δράση εντάσσεται στο μνημόνιο συνεργασίας του ΕΚΔΔΑ και της ΓΤΚΑΚΚΦ το οποίο είναι σε αναμονή ως προς την ενεργοποίηση του
- 12) Δράσεις ενημέρωσης για τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία σχετικά με την πρόληψη, αναγνώριση και αναφορά περιστατικών έμφυλης βίας και τις υφιστάμενες υποστηρικτικές υπηρεσίες και διεξαγωγή σεμιναρίων σε γονείς/κηδεμόνες κοριτσιών με αναπηρία για τα αναπαραγωγικά και σεξουαλικά δικαιώματά τους σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ και την ΕΣΑμεΑ, Excel 9.4, γρ.144 - αναφορικά με το στάδιο υλοποίησης της δράσης πραγματοποιήθηκε τεχνική συνάντηση τον Μάρτιο του 2024 μεταξύ συναρμόδιων φορέων και εκπροσώπων της ΓΤΙΑΔ, του ΚΕΘΙ και της ΕΣΑμεα ώστε να βρεθούν τα πεδία συνεργασίας στο πλαίσιο της ανανέωσης του Πρωτοκόλλου συνεργασίας ΓΤΙΑΔ και ΕΣΑΜΕΑ το οποίο είχε υπογραφεί 28.09.2021 με διετή διάρκεια και ως εκ τούτου έχει λήξει. Παράλληλα, συζητήθηκαν οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες των Φορέων εν όψει του σχεδιασμού των έργων αυτών με κατεύθυνση την αναζήτηση χρηματοδότησης μέσω του νέου ΕΣΠΑ 2021 – 2025.

ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- 1) ΠΛΕΙΑΔΕΣ, Excel 8.1.4α, γρ.15
- 2) ΔΙΩΝΗ, Excel 8.1.4α, γρ.16
- 3) Δημιουργία έξι (6) Κινητών Μονάδων από ΝΠΙΔ για την παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παιδιών και εφήβων, Excel 8.1.4β, γρ.11
- 4) Δημιουργία 8 οικοτροφείων για ενήλικες, εφήβους, παιδιά με Διαταραχές Αυτιστικού φάσματος
- 5) Φιλικές κοινότητες στην προαγωγή του Μητρικού Θηλασμού (ΦΚΜΘ) – ΑΜΑΛΘΕΙΑ, Excel 8.1.5, γρ.5
- 6) Πρόγραμμα Αντιμετώπισης της Παιδικής Παχυσαρκίας, Excel 8.1.5, γρ.8
- 7) Υποστήριξη των φορέων του πεδίου στο σχεδιασμό και την προτεραιοποίηση υπηρεσιών/ δράσεων φιλικών προς τα παιδιά, Excel 8.1.6, γρ.24
- 8) Κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για την Ενίσχυση της Φιλικότητας των Ξενώνων του Δικτύου Δομών της ΓΤΙΑΔ μετά την ολοκλήρωση της καταγραφής των ιδιαίτερων αναγκών των παιδιών που φιλοξενούνται στους Ξενώνες Φιλοξενίας - μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας και δημιουργία σχετικού Εργαλείου, Excel 8.1.6, γρ.34
- 9) Πρόγραμμα "ΚΑΛΥΨΗ", Excel 8.1.6, γρ.38
- 10) Οικονομικό βοήθημα για αιτούντες διεθνή προστασία, Excel 9.1.2, γρ.16
- 11) Προστασία της μητρότητας, στήριξη της γυναικείας απασχόλησης για τις εργαζόμενες του ιδιωτικού τομέα, Excel 9.1.3, γρ.24
- 12) Προστασία της μητρότητας, της πατρότητας και της οικογένειας, στήριξη της απασχόλησης. Βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για τις διευκολύνσεις εργαζομένων γονέων του ιδιωτικού τομέα, Excel 9.1.3, γρ.25

- 13) Υποστήριξη των εργαζόμενων γονέων του ιδιωτικού τομέα κατά την περίοδο της πανδημίας του Covid-19, Excel 9.1.3, γρ.26
- 14) Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 10.000 μακροχρονίων ανέργων ηλικίας 45 ετών και άνω, σε περιοχές θύλακες υψηλής ανεργίας, Excel 9.1.3, γρ.31
- 15) Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων ηλικίας 30 ετών και άνω στις Περιφέρειες σε μετάβαση (MET), με έμφαση στις γυναίκες, Excel 9.1.3, γρ.32
- 16) Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων ηλικίας 30 ετών και άνω στις λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΛΑΠ) της χώρας με έμφαση σε μακροχρόνια ανέργους και σε ανέργους μεγαλύτερων ηλικιών, Excel 9.1.3, γρ.33
- 17) Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη 1.000 ατόμων, που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση, Excel 9.1.3, γρ.34
- 18) Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση: Α. 3.000 ανέργων που ανήκουν σε ειδικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και Β. 7.000 ανέργων που αντιμετωπίζουν εμπόδια στην ένταξη ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, Excel 9.1.3, γρ.36, 37
- 19) Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, για 35 αποφοίτους/ες των προγραμμάτων κατάρτισης, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Child Guarantee - Εγγύηση για το Παιδί», Excel 9.1.3, γρ.44
- 20) Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών απασχόλησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών ηλικίας 20 έως 44 ετών, που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες όπως οι Ρομά», Excel 9.1.3, γρ.45
- 21) Πρόγραμμα κατάρτισης 10.000 ανέργων δικαιούχων Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και αστεγών και επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόλησή τους στο πλαίσιο του Έργου “Κοινωνική επανένταξη των πιο ευάλωτων ομάδων: Δικαιούχοι ΕΕΕ (Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος) και άστεγοι”, Excel 9.1.3, γρ.47
- 22) Πρόγραμμα επιδοτούμενης κατάρτισης και απασχόλησης ανέργων Ρομά, Excel 9.1.3, γρ.48
- 23) Επικαιροποίηση των κανονισμών λειτουργίας του Δικτύου Δομών και δημιουργία πρωτοκόλλων συνεργασίας συναρμόδιων φορέων για θέματα διαχείρισης περιστατικών έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, Excel 9.2.2, γρ.69
- 24) Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΟΤΑ α' και β' βαθμού, συνδέσμων Δήμων και Νομικών Προσώπων/Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης» Πρόσκληση ΑΤ06 "Αστική Αναζωογόνηση", περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δημιουργία και αναβάθμιση δημοτικών ανοιχτών και κλειστών αθλητικών χώρων, σχολείων κλπ., Excel 9.2.3.1, γρ.76
- 25) Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα ΟΤΑ α' και β' βαθμού, συνδέσμων Δήμων και Νομικών Προσώπων/Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης» Πρόσκληση ΑΤ11 "Αντισεισμική προστασία κτιρίων", περιλαμβάνει κυρίως μελέτες και έργα αντισεισμικής προστασίας σε σχολικά κτίρια, Excel 9.2.3.1, γρ.77
- 26) Αναβάθμιση και διαλειτουργικότητα του Πληροφοριακού συστήματος της Εγγύησης για το Παιδί, Excel 9.2.3.2, γρ.89
- 27) Επιμόρφωση προσωπικού ΚΥΤ & ΚΕΔ και ΕΔΠΦΑΑ, Excel 9.2.3.2, γρ.89-113
- 28) Επιμόρφωση διαμενόντων σε ΚΥΤ&ΚΕΔ και ΕΔΠΦΑΑ για θέματα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, Excel 9.2.3.2, γρ.114
- 29) Δημιουργία ανεξάρτητου φορέα αξιολόγησης αναπηρίας, Excel 9.5, γρ.161
- 30) Κωδικοποίηση ασφαλιστικής Νομοθεσίας (Β' Φάση), Excel 9.5, γρ.168
- 31) Ενιαίος κανονισμός ασφάλισης και παροχών για το σύνολο των ενταχθέντων στον e-ΕΦΚΑ φορέων, Excel 9.5, γρ.169

4. ΔΕΙΚΤΕΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Στις Ενότητες 7 και 11 του ΕΣΔ (2022) έχουν συμπεριληφθεί Στόχοι και Δείκτες Παρακολούθησης. Ο σημαντικότερος όλων είναι ο δείκτης AROPE, όπως συμπεραίνεται από την Ενότητα 2 του παρόντος. Οι καταγεγραμμένες αλλαγές στους υπόλοιπους δείκτες, συμπεριλαμβάνονται στο επισυναπτόμενο αρχείο «Δείκτες Παρακολούθησης και Καταγεγραμμένες Αλλαγές» ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V](#)). Κάποιες από αυτές τις καταγεγραμμένες αλλαγές, έχουν ήδη αναφερθεί στην Ενότητα 2 του παρόντος.

Ειδικότερα, αναφορικά με τις παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για την εφαρμογή του ΕΣΔ στην Ελλάδα, αξίζει να επισημανθεί ότι:

- Σύμφωνα με την Ενότητα 2 του παρόντος και το επισυναπτόμενο αρχείο «Δείκτες Παρακολούθησης και Καταγεγραμμένες Αλλαγές» **έχει μειωθεί η φτώχεια των παιδιών από το 2022 στο 2023 (AROP)**, ενώ η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός των παιδιών (AROPE) έχει συγκρατηθεί σε σταθερά επίπεδα. **Αξιοσημείωτη, εμφανίζεται η μείωση και στη συνιστώσα του δείκτη AROPE «Living in a household with a very low work intensity»**, ενώ στην συνιστώσα «Severe material and social deprivation» παρουσιάζεται μικρή αύξηση.
- **Έχει αυξηθεί η συμμετοχή όλων των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση** (Children aged less than 3 years in formal childcare - EUROSTAT). Ειδικότερα στην Ελλάδα, κατά το έτος 2023, το σχετικό ποσοστό σε ηλικίες κάτω των 3 ετών (29,6%) αυξάνεται κατά 0,5%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (29,1%) του αμέσως προηγούμενου έτους (2022). Το ποσοστό παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό που λαμβάνουν τυπική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (Children in formal childcare or education by age group, duration and risk of poverty or social exclusion- EU-SILC survey) διαμορφώνεται στο 20,3% για το πρόσφατο έτος (2023). Το ποσοστό των παιδιών Ρομά που λαμβάνουν τυπική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα σε ηλικίες έως 3 ετών διαμορφώνεται στο 9,0%, ενώ σύμφωνα με το αρχείο «Δείκτες Παρακολούθησης και Καταγεγραμμένες Αλλαγές», στις ηλικίες άνω των 3 ετών προσεγγίζει το 32,0%.
- Έχει αυξηθεί το ποσοστό μαθητών ηλικίας 15 ετών που σημειώνουν χαμηλές επιδόσεις (αποτυγχάνουν να φτάσουν το επίπεδο 2 στην κλίμακα PISA) στην κατανόηση κειμένου, στα μαθηματικά και στις φυσικές επιστήμες (Low achieving 15-year-olds in reading, mathematics or science - EUROSTAT). Ειδικότερα στην Ελλάδα, κατά το έτος 2022, το σχετικό ποσοστό (37,6%) αυξάνεται κατά 7,1%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (30,5%) του έτους αναφοράς (2018). Επομένως, δεν βελτιώνεται η σχολική επίδοση.
- Σύμφωνα με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, όπως καταγράφεται στο αρχείο «Δείκτες Παρακολούθησης και Καταγεγραμμένες Αλλαγές», **το 81% των παιδιών Ρομά από 5 έως 17 ετών παρακολούθησαν την υποχρεωτική εκπαίδευση το 2021**. Στο τέλος του 2023, **15.134 παιδιά (8.527 αγόρια και 6.607 κορίτσια), πρόσφυγες και μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων 1.289 παιδιών από την Ουκρανία**, ήταν εγγεγραμμένα σε σχολεία.
- Όπως καταγράφεται στο επισυναπτόμενο αρχείο «Δείκτες Παρακολούθησης και Καταγεγραμμένες Αλλαγές», στην Ελλάδα κατά το πρόσφατο έτος (2021) το ποσοστό παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας, με ανεκπλήρωτες οδοντιατρικές ανάγκες (6,2%) αυξάνεται κατά 0,2%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (6,0%) του προηγούμενου έτους αναφοράς (2017). Ακόμα, στην Ελλάδα, κατά το πρόσφατο έτος (2021), **το ποσοστό παιδιών με ανεκπλήρωτες ιατρικές ανάγκες (3,3%) εμφανίζει μείωση κατά 1,2%**, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (4,5%) του έτους αναφοράς (2017).
- Το ποσοστό παιδιών που είναι υπέρβαρα ή παχύσαρκα στην Ελλάδα (35,0%), σε ηλικίες 10-19 ετών, είναι το μεγαλύτερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση για το 2022, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

- Το ποσοστό νέων μητέρων που θήλασαν για 6 μήνες ή περισσότερο άγγιξε το 36,6% το 2019, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, ενώ δεν υπάρχει αντίστοιχη τιμή αναφοράς πιο πρόσφατη.
- Σύμφωνα, με την επισυναπτόμενη [Ανάλυση Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ \(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α\)](#) και τον προτεινόμενο Δείκτη της Πολυδιάστατης Παιδικής Φτώχειας του ΚΕΠΕ, για το **χρονικό διάστημα 2022–2024, στην Ελλάδα** (Πίνακας 3 της επισυναπτόμενης [Ανάλυσης Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#)), στον Απλό Δείκτη «Θέρμανση» της Διάστασης των Συνθηκών Διαβίωσης στο Σπίτι, της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας ($\chi^2_{[1, N=4.247]} = 7,302, p=0,007$), **χαμηλότερο ποσοστό παιδιών (11,2%) δεν θερμαίνονταν επαρκώς ή με ασφαλές μέσο, κατά το σχολικό έτος 2023–2024, ποσοστό που έχει περιοριστεί κατά 2,8%,** συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (14,0%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους (2022–2023). Ομοίως, στον Απλό Δείκτη «Στέγαση» της Διάστασης των Συνθηκών Διαβίωσης στο Σπίτι, της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας ($\chi^2_{[1, N=3.970]} = 27,590, p<0,001$), **χαμηλότερο ποσοστό παιδιών (10,8%) περιήλθαν σε καταστάσεις φιλοξενίας ή αστεγίας, κατά το σχολικό έτος 2023–2024, ποσοστό που έχει περιοριστεί κατά 5,8%,** συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (16,6%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους (2022–2023). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον ίδιο δείκτη, **για το χρονικό διάστημα 2018–2023, στην Αττική, που αντιπροσωπεύει το σύνολο της χώρας** (Πίνακας 3.3.1, της επισυναπτόμενης [Ενότητας 3.3, του Τεύχους 54, του Επιστημονικού Περιοδικού του ΚΕΠΕ «Οικονομικές Εξελίξεις»](#)), **(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β)**, ο Απλός Δείκτης «Ίντερνετ» της Διάστασης των Συνθηκών Διαβίωσης στο Σπίτι, της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας, εξαρτάται από το σχολικό έτος ($\chi^2_{[4, N=6.286]} = 37,397, p < 0,001$). Πιο συγκεκριμένα, υψηλότερο ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι (5,8%) εντοπίζεται στο σχολικό έτος 2019–2020 (Πίνακας 2, της επισυναπτόμενης [Ανάλυσης Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#)), ενώ **κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι περιορίζεται κατά 0,7%,** συγκριτικά με το αμέσως προηγούμενο, σχολικό έτος (2021–2022). Επιπλέον, ο Απλός Δείκτης «Ηλεκτρικό Ρεύμα» της Διάστασης των Συνθηκών Διαβίωσης στο Σπίτι, της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας, εξαρτάται από το σχολικό έτος ($\chi^2_{[4, N=6.111]} = 22,905, p < 0,001$). Ειδικότερα, υψηλότερο ποσοστό παιδιών (9,8%) είχαν βιώσει παρατεταμένες διακοπές ρεύματος στο σπίτι τους, με διάρκεια μεγαλύτερη της μιας εβδομάδας, κατά το σχολικό έτος 2020 – 2021, ενώ **κατά το πρόσφατο σχολικό έτος το σχετικό ποσοστό των παιδιών (5,5%) περιορίζεται κατά 1,5%,** συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (7,0%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους. Ακόμα, ο Απλός Δείκτης «Στέγαση» της Διάστασης των Συνθηκών Διαβίωσης στο Σπίτι, της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας, εξαρτάται από το σχολικό έτος ($\chi^2_{[4, N=5.962]} = 68,037, p < 0,001$). Ειδικότερα, υψηλότερο ποσοστό παιδιών (14,4%) περιήλθαν σε καταστάσεις φιλοξενίας ή αστεγίας, κατά το σχολικό έτος 2020–2021, ενώ **κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το σχετικό ποσοστό των παιδιών (12,3%) περιορίζεται κατά 0,9% συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (13,2%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους (2021–2022).** Επιπρόσθετα, η [ενεργειακή φτώχεια των παιδιών](#) έχει μειωθεί σημαντικά, σύμφωνα με το εργαλείο καταγραφής της πολυδιάστατης παιδικής φτώχειας, που έχει προταθεί από το [ΚΕΠΕ](#). Ειδικότερα, η Διάσταση της Ενέργειας βελτιώθηκε σημαντικά κατά τα τελευταία σχολικά έτη (2021– 2022 και 2022 – 2023). Συγκεκριμένα, ένα χαμηλότερο ποσοστό παιδιών (10,3%) είναι φτωχά όσον αφορά στην παράμετρο της ενέργειας, κατά το σχολικό έτος 2022–2023, σε σύγκριση με άλλα, προηγούμενα σχολικά έτη, που εμπίπτουν στο χρονικό διάστημα κατά την εμφάνιση της πανδημίας COVID-19 και μετά από αυτή ($\chi^2_{[4, N = 6.459]} = 43,773, p < 0.001$). Αυτό φαίνεται να συμβαίνει, επειδή όλο και περισσότεροι πολίτες στην Ελλάδα, έλαβαν επιδόματα αναφορικά με την ενέργεια, κατά τα πρόσφατα χρόνια. **Σύμφωνα με τα ανωτέρω, αυτή είναι η κύρια διαμόρφωση των διάφορων εκφάνσεων της παιδικής αποστερήσης αναφορικά με το σπίτι.**
- Όσον αφορά στον αριθμό των παιδιών που διαβιούν σε ιδρυματική φροντίδα, το Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο για το 2022 κατέγραψε 3.356 παιδιά που βρίσκονταν σε ιδρυματική φροντίδα. Από αυτά, τα 1.346 διέμεναν σε

ιδρύματα παιδικής προστασίας, υπό την εποπτεία του Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, ενώ υπήρχαν και 2.010 ασυνόδευτοι ανήλικοι που διέμεναν σε δομές φιλοξενίας, υπό την εποπτεία του Υ.Μ.Α.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Ενότητα 7 του ΕΣΔ της Ελλάδας (2022) έχουν συμπεριληφθεί Δείκτες Παρακολούθησης, οι οποίοι παρατίθενται εκτενώς στο επισυναπτόμενο αρχείο Excel του ΕΣΔ, με τίτλο «Δείκτες Παρακολούθησης της εφαρμογής του ΕΣΔ». Στο σχετικό φύλλο του εν λόγω αρχείου για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, γίνεται λόγος για την πολυδιάστατη φτώχεια των παιδιών και για την ανάγκη έρευνας επικεντρωμένης στα παιδιά, που θα επιτρέπει την ανάλυση μικροδεδομένων. Συγχρόνως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη τους δείκτες στους οποίους αναφέρονται οι οργανισμοί: [European Social Policy Analysis Network](#), [Unicef](#), [Eurofound](#), and [Eurochild](#)⁹. Ο μόνος εκ των ανωτέρω δεικτών, ο οποίος συνάδει και με την ανωτέρω προτροπή για τη πολυδιάστατη φτώχεια των παιδιών και για την ανάγκη έρευνας επικεντρωμένης στα παιδιά, που θα επιτρέπει την ανάλυση μικροδεδομένων, είναι αυτός που αναφέρεται στο Eurochild. Ο ίδιος Δείκτης (Leriou, 2016, 2019, 2022, 2023) χρησιμοποιείται και από το ΚΕΠΕ, σύμφωνα με την σχετική, επισυναπτόμενη [Ανάλυση Επικαιρότητας](#). Στην Ανάλυση αυτή εμφανίζονται τα ευρήματα του προτεινόμενου Δείκτη της Πολυδιάστατης Παιδικής Φτώχειας του ΚΕΠΕ από το 2010 ως το 2024.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον ανωτέρω δείκτη, το άθροισμα της Οικονομικής και Μη Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας αποτελεί τη Γενική (συνολική) Παιδική Φτώχεια. Η Οικονομική Παιδική Φτώχεια αποτελείται από τρεις Διαστάσεις: Συνθήκες Διαβίωσης στο Σπίτι (Δ.1), Διατροφή (Δ.2) και Ανεργία των Κηδεμόνων (Δ.3). Η Μη Οικονομική Παιδική Φτώχεια, επίσης, αποτελείται από τρεις Διαστάσεις: Δωρεάν Υγεία (Δ.4), Ηθική Εκπαίδευση (Δ.5), και Σχολή (Δ.6). Η καθεμία από αυτές τις Διαστάσεις αποτελείται από Απλούς Δείκτες.

Τα αποτελέσματα του Συνολικού Δείκτη, ως προς την Διάσταση 1 «Συνθήκες Διαβίωσης στο Σπίτι» έχουν ήδη αναφερθεί παραπάνω.

Επίσης, για το χρονικό διάστημα 2018–2023, στην Αττική, που αντιπροσωπεύει το σύνολο της χώρας, ο Απλός Δείκτης «Γάλα», της Διάστασης της Διατροφής, της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας, εξαρτάται από το σχολικό έτος ($\chi^2_{[4, N=5.948]} = 9,544, p = 0,049$). Πιο συγκεκριμένα, υψηλότερο ποσοστό παιδιών (18,1%) στερούνταν τη δυνατότητα για κατανάλωση γάλακτος, σε καθημερινή βάση, κατά το σχολικό έτος (2019–2020), ενώ κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το σχετικό ποσοστό των παιδιών (15,7%) περιορίζεται κατά 1,1%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (16,7%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους (2021–2022). Επιπλέον, ο Απλός Δείκτης «Κρέας – Ψάρι – Όσπρια», της Διάστασης της Διατροφής, της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας, εξαρτάται από το σχολικό έτος ($\chi^2_{[4, N=5.743]} = 10,726, p = 0,030$). Ειδικότερα, υψηλότερο ποσοστό παιδιών (11,5%) στερούνταν τη δυνατότητα για κατανάλωση κρέατος, ψαριού ή οσπρίων τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα, κατά το σχολικό έτος 2020–2021, ενώ κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το σχετικό ποσοστό των παιδιών (9,8%) αυξάνεται κατά 1,5%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (8,3%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους (2021–2022).

Στη συνολική Διάσταση της Ανεργίας των Κηδεμόνων (Δ.3), της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας ($\chi^2_{[3, N=5.362]} = 70,633, p < 0,001$), υψηλότερο ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι (15,3%) εντοπίζεται στο σχολικό έτος 2020–2021 (Διάγραμμα 3, της επισυναπτόμενης [Ανάλυσης Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#)), ενώ κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι (5,2%) περιορίζεται κατά 3,5%, συγκριτικά με το αμέσως προηγούμενο, σχολικό έτος (2021–2022).

Σύμφωνα με τον Πίνακα 2 της επισυναπτόμενης [Ανάλυσης Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#), για το χρονικό διάστημα 2018–2023, στην Αττική, στον Απλό Δείκτη «Ελεύθερος Χρόνος» της συνολικής Διάστασης της

⁹ Eurochild 2022 report on children in need across Europe, (2022). <https://eurochild.org/uploads/2022/12/Invisible-children-Eurochild-2022-report-on-children-in-need-across-Europe.pdf> (Accessed on 13/03/2024).

Eurochild 2023 report on children in need across Europe, (2023). <https://eurochild.org/uploads/2023/11/Childrens-Rights-Political-will-or-wont.pdf> (Accessed on 13/03/2024).

Σχόλης, της Μη Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας ($\chi^2_{[4, N=6.371]} = 9,979, p = 0,041$), υψηλότερο ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι (23,6%) εντοπίζεται στο σχολικό έτος 2020–2021, ενώ κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι (19,6%) περιορίζεται κατά 0,8%, συγκριτικά με το αμέσως προηγούμενο, σχολικό έτος (2021–2022). Στον Απλό Δείκτη «Διακοπές» της συνολικής Διάστασης της Σχόλης, της Μη Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας ($\chi^2_{[4, N=6.388]} = 101,023, p < 0,001$), υψηλότερο ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι (25,3%) εντοπίζεται στο σχολικό έτος 2020–2021, ενώ κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι (12,2%) περιορίζεται κατά 2,1%, συγκριτικά με το αμέσως προηγούμενο, σχολικό έτος (2021–2022). Επιπρόσθετα, η συνολική Διάσταση της Σχόλης (Δ.6), της Μη Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας, εξαρτάται από το σχολικό έτος ($\chi^2_{[4, N=6.496]} = 53,131, p < 0,001$). Πιο συγκεκριμένα, υψηλότερο ποσοστό παιδιών (23,4%) εντοπίζεται στο σχολικό έτος 2020–2021 (Διάγραμμα 3), ενώ κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το ποσοστό των παιδιών κάτω από το κατώφλι μειώνεται κατά 0,1%, συγκριτικά με το αμέσως προηγούμενο, σχολικό έτος (2021–2022).

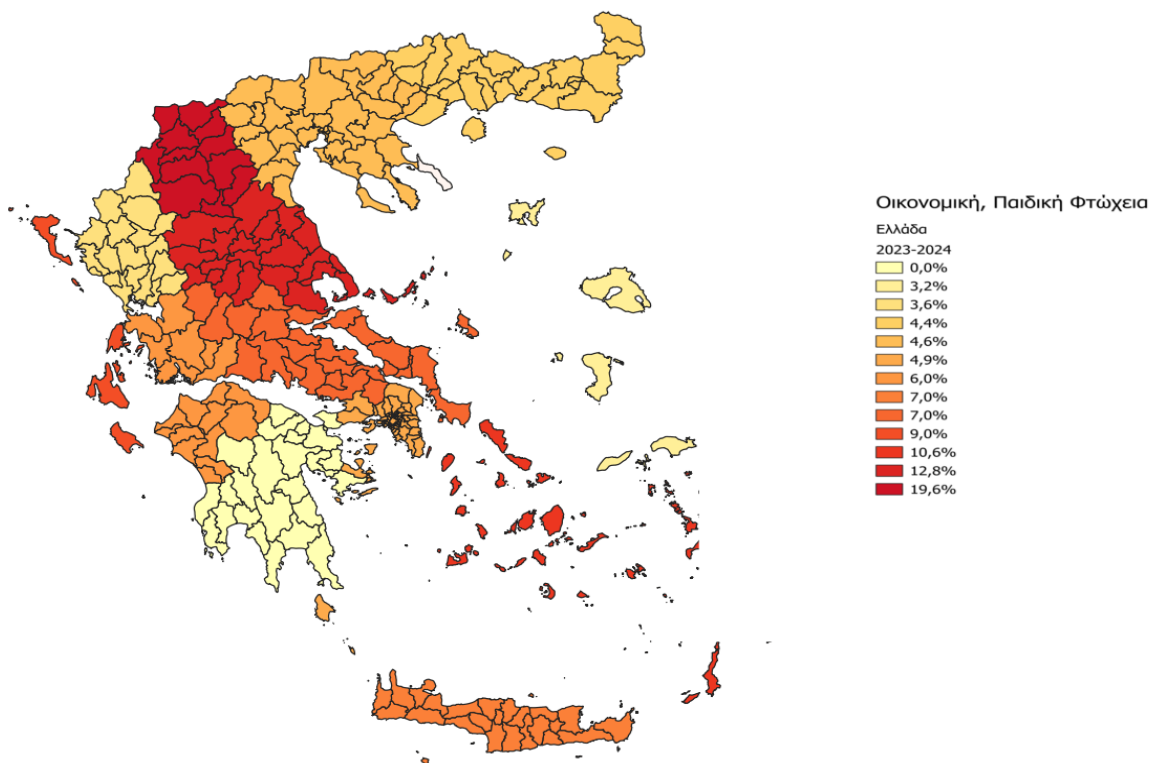
Επιπλέον, σύμφωνα με τον Πίνακα 2 της [Ανάλυσης Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#), για το χρονικό διάστημα 2018–2023, στην Αττική, η Οικονομική Παιδική Φτώχεια, εξαρτάται από το σχολικό έτος ($\chi^2_{[4, N=6.494]} = 55,823, p < 0,001$). Πιο συγκεκριμένα, υψηλότερο ποσοστό παιδιών (14,6%) αντιμετώπιζαν οικονομική φτώχεια κατά το σχολικό έτος 2020–2021, ενώ **κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το ποσοστό των παιδιών που βρίσκονται σε οικονομική φτώχεια (7,0%) μειώνεται κατά 1,2%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (8,2%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους (2021–2022).**

Εν κατακλείδι, σύμφωνα με τον Πίνακα 2 της [Ανάλυσης Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#), για το χρονικό διάστημα 2018–2023, στην Αττική, που αντιπροσωπεύει το σύνολο της χώρας, **ο συνολικός δείκτης του ΚΕΠΕ που εκφράζει τη Γενική Φτώχεια των παιδιών εξαρτάται από το σχολικό έτος** ($\chi^2_{[4, N=6.502]} = 66,070, p < 0,001$). Πιο συγκεκριμένα, υψηλότερο ποσοστό παιδιών (9,4%) αντιμετώπιζαν γενική φτώχεια κατά το σχολικό έτος 2020–2021, ενώ κατά το πρόσφατο σχολικό έτος (2022–2023) το ποσοστό των παιδιών που βρίσκονται σε γενική φτώχεια (3,1%) **μειώνεται κατά 0,4%, συγκριτικά με το αντίστοιχο ποσοστό (3,5%) του αμέσως προηγούμενου σχολικού έτους (2021–2022).** Επομένως, **σύμφωνα με τον Δείκτη του ΚΕΠΕ, η πολυδιάστατη παιδική φτώχεια μειώνεται κατά 0,4%.**

Στη χρονική περίοδο 2022–2024, σε εθνικό επίπεδο ([Ανάλυση Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#)) δεν υπάρχει στατιστική σημαντικότητα κατά τη διαχρονική εξέλιξη του προτεινόμενου, συνολικού δείκτη του ΚΕΠΕ (Γενική Παιδική Φτώχεια) και επομένως δεν είναι δυνατόν να αποφανθούμε για αυτή τη μεταβολή. Ωστόσο, είναι εφικτό να **αποτιμηθούν οι περιφερειακές ανισότητες, ως προς την Οικονομική Παιδική Φτώχεια.** Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη τον Χάρτη 5, η Οικονομική Παιδική Φτώχεια στην Ελλάδα για το σχολικό έτος 2023–2024 ($\chi^2_{[12, N=2.042]} = 40,551, p < 0,001$), είναι υψηλότερη στις Περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας (19,6%), της Θεσσαλίας (12,8%) και του Νοτίου Αιγαίου (10,6%). Το εύρημα αυτό καταδεικνύει ότι οι φυσικές καταστροφές είχαν ισχυρό αντίκτυπο στην παιδική φτώχεια στις περιοχές που επλήγησαν από αυτές.

Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί ότι για τη χρονική περίοδο 2018–2023, στην Αττική, σύμφωνα με το εργαλείο καταγραφής της παιδικής φτώχειας του ΚΕΠΕ, όπως αυτό παρουσιάζεται στην επισυναπτόμενη [Ανάλυση Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ](#), **σχεδόν οπουδήποτε έχουν συντελεστεί αυξήσεις στο πρόσφατο έτος (2022–2023) στην παιδική φτώχεια, είτε είναι χωρίς στατιστική σημαντικότητα, είτε οι τιμές που διαμορφώνονται στο πρόσφατο έτος (2022–2023) είναι μικρότερες του αντίστοιχου Μ.Ο. όλων των ετών.** Σε εθνικό επίπεδο, για την χρονική περίοδο 2022–2024, περισσότερα έτη θα πρέπει να συμπεριληφθούν στην ανάλυση.

Χάρτης 5. Γεωγραφική Κατανομή της Οικονομικής Παιδικής Φτώχειας στην Ελλάδα κατά το Σχολικό Έτος 2023–2024 (N=2.042, p-value <0,001)

Πηγή: Επισυναπτόμενη Ανάλυση Επικαιρότητας του ΚΕΠΕ

Ως προς την παρακολούθηση του ΕΣΔ, αναμένεται η εφαρμογή του Πληροφοριακού Συστήματος (Π.Σ.) για την Εγγύηση για το Παιδί που θα περιλαμβάνει:

- (α) την καταγραφή όλων των στοιχείων που απαρτίζουν κάθε μέτρο πολιτικής σε επίπεδο σχεδιασμού και παρακολούθησης της υλοποίησής του,
- (β) την αποτύπωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,
- (γ) τη δημιουργία κατάλληλης βάσης δεδομένων-αρχείων, που δεν περιλαμβάνονται στα (α) και (β), προκειμένου για την συγκέντρωση του συνόλου των στοιχείων, αναφορικά με τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό,
- (δ) το σύστημα επιχειρησιακής ευφυΐας (business intelligence) για την εξαγωγή δεικτών και λοιπών στατιστικών αναλύσεων.

Το Π.Σ. θα λειτουργήσει ως πρώτο στάδιο της εφαρμογής του συντονιστικού μηχανισμού διακυβέρνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της προόδου της εφαρμογής των σχετικών μέτρων του ΕΣΔ, στο πλαίσιο έργου του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της τεχνικής μελέτης της UNICEF.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η συμβολή του ΕΚΤ+ για την Εγγύηση για το Παιδί στο ΕΣΠΑ 2021-2027

Προκειμένου να εξασφαλιστούν οι απαραίτητοι πόροι από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό της προγραμματικής περιόδου 2021-2027, στον Κανονισμό ΕΚΤ+ περιλαμβάνεται η απαίτηση για τη θεματική συγκέντρωση τουλάχιστον 5% των πόρων του ΕΚΤ+ για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, για τα

K-M με μέσο ποσοστό παιδιών ηλικίας έως 18 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού υψηλότερο του μέσου όρου της Ένωσης για την περίοδο 2017- 2019, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα. Στο νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 οι πόροι ΕΚΤ+ για την υλοποίηση του ΕΣΔ «Εγγύηση για το Παιδί» ανέρχονται σε 900 εκ. € περίπου σε όρους δημόσιας δαπάνης. Σε όρους θεματικής συγκέντρωσης (Ειδικό Στόχοι 4.στ και 4.η έως 4.ιβ) οι σχετικοί πόροι ανέρχονται στο 12,8% των συνολικών πόρων του ΕΚΤ+, το οποίο αντιστοιχεί σε 684 εκ. ευρώ περίπου σε όρους ενωσιακής στήριξης και κατανέμονται ως εξής:

Δράσεις για (Ειδικό Στόχοι ΕΚΤ+)	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (ενωσιακή στήριξη σε εκ. €)		
	στα 13 Περιφερειακά Προγράμματα	στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»	Σύνολο στο ΕΣΠΑ 2021-2027
την εκπαίδευση (Ε.Σ. 4.στ)	223	104	327
την ενεργό ένταξη (Ε.Σ. 4.η)	4,7	-	4,7
τα παιδιά προσφύγων /μεταναστών (Ε.Σ. 4.θ)	0,4	0,4	0,8
τα παιδιά Ρομά (Ε.Σ. 4.ι)	3,7	-	3,7
την κοινωνική προστασία και φροντίδα (Ε.Σ. 4 ια)	312	1,2	313,2
την παιδική φτώχεια (Ε.Σ. 4.ιβ)	34,1	-	34,1
Σύνολο	577,9	105,6	683,5

Οι παραπάνω πόροι προβλέπονται για την υλοποίηση παρεμβάσεων στοχευμένων στα παιδιά σε ανάγκη, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στο ΕΣΔ «Εγγύηση για το Παιδί». Μεταξύ άλλων, συμπεριλαμβάνονται δράσεις:

- για την προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης,
 - για την αποϊδρυματοποίηση των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα, όπως η υποστήριξη του μετασχηματισμού των ιδρυμάτων σε δομές παροχής υπηρεσιών ανοιχτού τύπου στην κοινότητα, η ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής και της υιοθεσίας, οι δομές ημιαυτόνομης διαβίωσης εφήβων, οι ξενώνες άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας παιδιών προς αναδοχή,
 - για την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση παιδιών από μειονεκτούσες ομάδες, όπως παιδιά ΑμεΑ και με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, πρόσφυγες, ρομά, κτλ (συμπεριληπτική εκπαίδευση),
 - για τη συμμετοχή παιδιών από μειονεκτούσες ομάδες στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργή κοινωνική ζωή,
 - για την ενίσχυση νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων Ρομά, μέσω βιωματικών εργαστηρίων και παιδικών κατασκηνώσεων,
 - για την υγεία, όπως κινητές μονάδες για την παροχή παιδοψυχιατρικών υπηρεσιών, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, Μονάδες Ψυχικής Υγείας για παιδιά και εφήβους,
 - για την αντιμετώπιση του κινδύνου φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της υποστήριξης εφήβων σε υποβαθμισμένες περιοχές και την υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας, οι οποίες έχουν συνέργεια με τους στόχους άλλων εθνικών πολιτικών, στρατηγικών ή σχεδίων δράσης, όπως:
- α) η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας
 - β) το Εθνικό Σχέδιο δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού
 - γ) το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία
 - δ) η Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση
 - ε) η Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021-2030
 - στ) το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία 2021-2025
 - ζ) η Εθνική Στρατηγική για την Προστασία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων
 - η) η Εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη αιτούντων άσυλο και δικαιούχων διεθνούς προστασίας

(θ) το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση.

Οι δράσεις που έχουν ενεργοποιηθεί ως τώρα στα Προγράμματα του ΕΚΤ+, καθώς και όσες προγραμματίζονται να υλοποιηθούν στο επόμενο χρονικό διάστημα, παρατίθενται στον Πίνακα [\(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI\)](#). Επισημαίνεται ότι αναφορικά με το τομεακό Πρόγραμμα ΑΔΚΣ όπου δεν υπάρχουν προϋπολογισμοί σε δράσεις, αυτοί θα οριστικοποιηθούν κατά την εξειδίκευση, εφόσον αυτές ενεργοποιηθούν.

Αναφορικά με τις δράσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, βλ. αναλυτικά [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II](#), [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III](#), [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV](#).

6. ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Η εκπόνηση του ΕΣΔ συνετέλεσε σε σημαντικό βαθμό στην ομοιόμορφη καταγραφή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων βάσει των στοιχείων που απαιτούνται για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η συγκέντρωση όλων των πολιτικών και δράσεων σε ένα ενιαίο κείμενο καταγραφής άμβλυσε την αποσπασματικότητα και διευκόλυνε τη σύνδεση και συστηματοποίηση των μέτρων. Η Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα ΕΣΔ που εκπονήθηκαν σε εφαρμογή αυτής, αποτελούν μια θετική πρωτοβουλία για την ενιαία καταγραφή του συνόλου των δράσεων και την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Εντούτοις, δεδομένου ότι ο θεσμός εφαρμόζεται πρώτη φορά, είναι ιδιαίτερα δύσκολη η συγκέντρωση των δράσεων και των στοιχείων που απαιτούνται για την εξαγωγή συμπερασμάτων, βάσει των σχετικών δεικτών στη σύντομη χρονική περίοδο που μεσολάβησε από την κατάθεση του ΕΣΔ έως την υποβολή της παρούσας έκθεσης και δεν είναι δυνατή η συνολική εκτίμηση του αντικτύπου των δράσεων στον πληθυσμό ΑΡΟΠΕ.

Τα παιδιά σε κατάσταση φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού δεν αποτελούν διακριτή ομάδα-στόχο για την πλειονότητα των δράσεων, οι οποίες απευθύνονται στον γενικό πληθυσμό, ενώ υπάρχουν δράσεις που δεν απευθύνονται στοχευμένα στα παιδιά αλλά στις οικογένειές τους, οπότε τα παιδιά είναι έμμεσα ωφελούμενα.

Επιπλέον, στο πεδίο εφαρμογής ορισμένων δράσεων εμπίπτουν τα παιδιά σε ακραία φτώχεια. Σε πολλές δράσεις αποτελούν κριτήρια επιλεξιμότητας τα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια, με συνακόλουθο τα παιδιά να είναι έμμεσα ωφελούμενα δια της οικογένειας. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν μπορεί να διατυπωθεί με ασφάλεια ο τρόπος με τον οποίο οι δράσεις εστιάζουν στα παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο σχετικής φτώχειας.

Ως εκ τούτου κρίνεται απαραίτητη -μεταξύ άλλων- η διενέργεια εστιασμένων ερευνών πεδίου σε μειονεκτούσες περιοχές (ορεινές/δύσβατες, νησιωτικές και απομακρυσμένες), ώστε να αποτυπωθεί επακριβώς η παιδική φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός εξατομικευμένα.

Επίσης, παρατηρείται ότι οι κύριες χρηματοδοτικές πηγές είναι το ΕΚΤ+ και το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και καθώς τα έργα του ΤΑΑ είναι πιλοτικού χαρακτήρα, τα αποτελέσματά τους θα αξιοποιηθούν και στη μετεξέλιξή τους θα χρηματοδοτούνται από άλλες πηγές (π.χ. τακτικός προϋπολογισμός, κ.λπ.).

Επισημαίνεται ότι η περίοδος αναφοράς της εν λόγω έκθεσης συμπίπτει με την περίοδο οριστικοποίησης των δράσεων που θα ενταχθούν στο ΕΣΠΑ αλλά και με την εκκίνηση εφαρμογής των δράσεων που έχουν ενταχθεί στο ΤΑΑ, επομένως αρκετές δράσεις δεν έχουν ακόμη ενεργοποιηθεί ή/και προσδιοριστεί πλήρως.

Τέλος, σε συνέχεια των ανωτέρω σημειώνονται τα ακόλουθα ανά τομέα:

Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός: Όπως επισημάνθηκε, κατά την χρονική περίοδο αναφοράς σημειώθηκε μείωση του ποσοστού των παιδιών σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, το οποίο ανήλθε σε 28,1% για το έτος 2023, παραμένοντας σταθερό σε σύγκριση με το 2022, μειωμένο κατά 3,9

ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2021 (32,0%). Ωστόσο, η μείωση αυτή οφείλεται στη μείωση του ποσοστού του πληθυσμού με χαμηλή ένταση εργασίας, σε 8,3% το 2023 από 9,5% το 2022 και 12,1% το 2021. Από τα στοιχεία προκύπτει αύξηση της υλικής και κοινωνικής στέρξης για τα παιδιά ηλικίας 0-17 ετών, η οποία ανέρχεται σε 0,1 ποσοστιαίες μονάδες το 2023 (15,6%) σε σύγκριση με το 2022 (15,5%), παραμένοντας, ωστόσο, σε χαμηλότερο επίπεδο από το 2021 (16,1%).¹⁰

Πρόσβαση στην προσχολική φροντίδα: Καταβάλλονται προσπάθειες και πραγματοποιούνται πρωτοβουλίες, ώστε για όλα τα παιδιά κάτω των 4 ετών να εξασφαλιστούν θέσεις σε δομές προσχολικής φροντίδας. Η πρόσβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας, των βρεφών και των νηπίων σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας διασφαλίζεται μέσω της υλοποίησης προγράμματος οικονομικής στήριξης οικογενειών διά της κάλυψης της αξίας συμμετοχής μέσω κουπονιών (voucher), βάσει συστήματος ευνοϊκής μοριοδότησης για παιδιά σε κατάσταση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού σε εθνικό επίπεδο. Για την πρόσβαση σε δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς, προτεραιότητα δίνεται σε παιδιά σε ανάγκη.

Εκπαίδευση: Η προαγωγή της ενταξιακής εκπαίδευσης αποτελεί βασική επιδίωξη και πλήθος δράσεων που υλοποιούνται, συνηγορούν προς αυτή την κατεύθυνση. Ειδικά σε σχέση με τους μαθητές/τριες με αναπηρίες, η προώθηση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού των επαγγελματιών ειδικής αγωγής έχει συμπεριληφθεί στο ΕΣΔ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Επιπλέον, ενώ εφαρμόζεται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση πολιτικής για τη στήριξη των μαθητών/ριών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι απαιτούνται πιο συνεκτικές προσπάθειες για την ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση και την προώθηση της ενταξιακής εκπαίδευσης: Σύμφωνα με τα στοιχεία της Καταγραφής Οικισμών και Πληθυσμού Ρομά σε εθνικό επίπεδο (2021),¹¹ σε ένα δείγμα πληθυσμού Ρομά, το οποίο καλύπτει το 46,5% (54.735) του συνολικού καταγεγραμμένου πληθυσμού Ρομά (117.495), ότι 66% των παιδιών Ρομά (ηλικίες 4 έως 15 ετών) φοιτούν στην υποχρεωτική εκπαίδευση, ενώ το ποσοστό φοίτησης σε οικισμούς (τύπου I, II, III) είναι ακόμη χαμηλότερο (64%) σε σχέση με τα διάσπαρτα σπίτια/ διαμερίσματα, δηλ. τη διαβίωση εκτός οικισμών. Σε σχέση με τη μεταφορά των μαθητών Ρομά στο σχολείο, 15 οικισμοί ανέφεραν προβλήματα στη μετακίνηση των μαθητών. Επίσης, μόνο το 16% των παιδιών Ρομά ολοκληρώνει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε σύγκριση με το 95,7% του συνολικού πληθυσμού. Από τα στοιχεία, αλλά και τις επιτόπιες αυτοψίες σε οικισμούς/καταυλισμούς των Περιφερειακών Ομάδων Δράσης προκύπτει ότι ένα μεγάλο ποσοστό ανήλικων νέων δεν έχουν απολυτήριο δημοτικού, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή/κατάρτισή τους ή να βρουν εργασία. Ενώ βάσει νόμου, οι μαθητές έως 15 ετών μπορούν να εγγραφούν σε Δημοτικό σχολείο, οι ίδιοι οι Ρομά δεν έλκονται από τη συγκεκριμένη επιλογή με έναν από τους λόγους να είναι το ηλικιακό χάσμα με τους υπόλοιπους μαθητές που φοιτούν στο δημοτικό, ενώ χρειάζεται επιτακτικά η κατάλληλη προετοιμασία των παιδιών Ρομά για την ομαλή ενσωμάτωσή τους και αποδοχή τους από το σχολικό περιβάλλον, ώστε να συμβαδίσουν με τους συμμαθητές τους σε επίπεδο κοινωνικών και μαθησιακών δεξιοτήτων.

Αναφορικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις σχολικές δραστηριότητες των ασυνόδευτων ανηλίκων, σύμφωνα με το άρθ. 18, παρ. 8 του ν. 5038/2023:

«Για την εγγραφή ανηλίκων πολιτών τρίτων χωρών στα ελληνικά σχολεία, όλων των βαθμίδων, απαιτούνται τα αντίστοιχα δικαιολογητικά που προβλέπονται για τους ημεδαπούς. Κατ' εξαίρεση, με ελλιπή δικαιολογητικά μπορεί να εγγράφονται στα δημόσια σχολεία και τέκνα πολιτών τρίτων χωρών, εφόσον:

α. προστατεύονται από το ελληνικό κράτος ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας,

β. είναι πολίτες τρίτων χωρών που δικαιούνται προσωρινή προστασία σύμφωνα με τα άρθ. 119 έως 146 του

¹⁰ ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2023, 3 Απριλίου 2024.

¹¹ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, Καταγραφή Οικισμών και Πληθυσμού Ρομά σε εθνικό επίπεδο (έτος 2021).

ν. 4939/2022 (Α' 111),

γ. έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας,

δ. είναι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτή».

Ωστόσο, παρά το υψηλό ποσοστό εγγραφής τους στη τυπική εκπαίδευση, ως αποτέλεσμα των συντονισμένων προσπαθειών του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου και του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, το εκπαιδευτικό προφίλ των ασυνόδευτων ανηλίκων (τα οποία πολλές φορές, είτε δεν είχαν φοιτήσει καθόλου, είτε έχουν ανεπαρκή φοίτηση στη χώρα καταγωγής τους), οι αυξημένες εκπαιδευτικές ανάγκες και η ελλιπής κατανόηση της ελληνικής γλώσσας εγείρουν δυσκολίες στη συστηματική τους φοίτηση. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι η πλειονότητα των παιδιών είναι άνω των 15 ετών, αυξάνεται η δυσκολία παρακολούθησης, καθώς εγγράφονται στο Λύκειο (Γενικό και Επαγγελματικό) και προτεραιότητα φαίνεται να αποτελεί η εξεύρεση εργασίας.

Υγειονομική περίθαλψη: Επισημαίνεται ότι ορισμένες υπηρεσίες υγείας (π.χ. οδοντιατρική περίθαλψη, υπηρεσίες ψυχικής υγείας) δεν είναι πρακτικά διαθέσιμες, όχι μόνο για παιδιά χαμηλού εισοδήματος, αλλά για όλα τα παιδιά, παρά τις προσπάθειες μεταρρύθμισης στον τομέα πρωτοβάθμιας περίθαλψης τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον, υπάρχει ανισότητα στην παροχή υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, η οποία οφείλεται, κυρίως, στη γεωγραφικά άνιση κατανομή των υποδομών και υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, με την πλειοψηφία των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, δημοσίων και ιδιωτικών, να βρίσκονται στις αστικές περιοχές της χώρας (κυρίως σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Τα παιδιά σε απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές περιφερειών, δήμων και δημοτικών ενοτήτων έχουν χαμηλή προσβασιμότητα στην υγειονομική περίθαλψη, λόγω απόστασης και γεωγραφικών/εδαφικών εμποδίων.¹²

Η ισότητα πρόσβασης των παιδιών στις υπηρεσίες «υποχωρεί», είτε λόγω έλλειψης συγκεκριμένων ιατρικών ειδικοτήτων, είτε λόγω αδυναμίας πρόσβασης¹³. Παρότι οι πολίτες έχουν πρόσβαση σε ευρύ φάσμα παροχών που χρηματοδοτούνται από το Δημόσιο, πολλές φορές η πρόσβαση αυτή περιορίζεται, είτε λόγω έλλειψης ιατρικών ειδικοτήτων, είτε λόγω περιορισμένης δυναμικότητας των κέντρων υγείας. Ειδικότερα, στα πλαίσια της οδοντιατρικής περίθαλψης των παιδιών το πρόγραμμα «**Dentist Pass**», ως μέτρο ενίσχυσης για τη διενέργεια πράξεων προληπτικής, οδοντιατρικής φροντίδας, προσέφερε μία εν μέρει, προσωρινή κάλυψη των αναγκών. Τέλος, δεν υπάρχουν άμεσα διαθέσιμα δεδομένα, που να επιτρέπουν τον ποσοτικό προσδιορισμό των παιδιών, τα οποία έχουν δωρεάν πρόσβαση σε συνταγογραφούμενα φάρμακα και δεν μπορεί να παρασχεθεί εκτίμηση ως προς τις επικαλύψεις μεταξύ των ομάδων παιδιών που έχουν δωρεάν πρόσβαση σε συνταγογραφούμενα φάρμακα και των παιδιών AROPE, αν και πιθανώς υπάρχουν κάποια παιδιά που εμπίπτουν και στις δύο κατηγορίες.

Στέγαση: ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της στεγαστικής πολιτικής κρίνεται θετική και προς την σωστή κατεύθυνση. Για πρώτη φορά εκπονείται μια εθνική, συνεκτική, στεγαστική στρατηγική, η οποία περιλαμβάνει πληθώρα προγραμμάτων, με διαφορετικά κριτήρια, αλλά με ωφελομένους τις πιο ευάλωτες ομάδες και τους ανηλίκους, όπως: (α) το πρόγραμμα «**Σπίτι μου**», που θα ολοκληρωθεί εντός του 2024, με στόχο να ωφεληθούν περισσότεροι από 18.000 νέοι και νέα ζευγάρια, (β) το πρόγραμμα «**Κάλυψη**», με την προτεραιοποίηση των νοικοκυριών με ανηλίκους ωφελομένους, μονογονείς, τρίτεκνους και πολύτεκνους, (γ) το πρόγραμμα «**Στέγαση και Εργασία**», το οποίο διευρύνεται με νομοθετική διάταξη του 2024 και ενίσχυση του προϋπολογισμού του σε 15 εκ. ευρώ από 10 εκ. ευρώ, ανά διετία, και (δ) το πρόγραμμα «**Ανακαινίζω-Νοικιάζω**» για τη διεύρυνση του οικιστικού αποθέματος. Παράλληλα, εντός του έτους 2024 θα είναι έτοιμο το θεσμικό πλαίσιο, προκειμένου να ξεκινήσουν οι προσκλήσεις για την κοινωνική αντιπαροχή, δηλαδή την ανοικοδόμηση ακινήτων του Δημοσίου ή την αλλαγή χρήσεως δομημένων

¹² Ελλάδα, Προφίλ Υγείας 2023.

¹³ ESPAN Thematic Report on Access for children in need to the key services covered by the European Child Guarantee – Greece (2023).

δημόσιων ακινήτων, με σκοπό τα διαμερίσματα αυτά να δοθούν για κοινωνική κατοικία, ως ενίσχυση των πιο φτωχών και ευάλωτων ομάδων, αλλά και ως μια προσπάθεια προσέγγισης του δημογραφικού προβλήματος.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εκ των ανωτέρω, προκύπτει ότι η Ελλάδα σχεδιάζει, επεξεργάζεται, προγραμματίζει και υλοποιεί ένα σημαντικό αριθμό μέτρων/δράσεων για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η Εγγύηση για το Παιδί αποτελεί έναν νέο θεσμό στη χώρα μας, ενώ πλήθος μέτρων/δράσεων ήδη υλοποιούνται και σχεδιάζονται, με στόχο την μείωση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η εφαρμογή της Σύστασης κατέδειξε εγγενείς δυσκολίες που αναδεικνύουν την ανάγκη δημιουργίας των απαραίτητων δομών και μηχανισμών λειτουργίας για την υποστήριξη της Εγγύησης για το Παιδί.

Η ιδιαίτερη γεωμορφολογία της Ελλάδας, με πολλές απομακρυσμένες, ορεινές και νησιωτικές περιοχές, αλλά και η πολυδιάστατη φύση του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, επιτάσσει, πέραν του υπολογισμού της παιδικής φτώχειας, βάσει των γενικών στατιστικών μελετών, την μελέτη και αποτύπωσή του σε τοπικό επίπεδο και ανά ομάδα-στόχο. Ως εκ τούτου, εστιασμένες έρευνες πεδίου θα συμπεριληφθούν και θα εξειδικευτούν στην πρόσκληση «Θεσμική & Επιχειρησιακή ενίσχυση του Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο, στα πλαίσια της Εγγύησης για το Παιδί, μέσω του Προγράμματος **«Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή»**.

Η Ευρωπαϊκή Σύσταση για την Εγγύηση για το Παιδί αποτελεί το έναυσμα για την εδραίωση μιας διαρκούς και συστηματικής συνεργασίας μεταξύ των φορέων της κεντρικής δημόσιας διοίκησης και κυρίως για την περαιτέρω συνεργασία με τους φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ο συντονισμός μεταξύ των Υπουργείων πραγματοποιήθηκε με επιτυχία. Η επέκταση ανάλογης πρακτικής με τους τοπικούς φορείς για την αποτελεσματική υλοποίηση των μέτρων/δράσεων και η προσαρμογή αυτών στις τοπικές ανάγκες και συνθήκες, αποτελεί το επόμενο διακύβευμα του Εθνικού Συντονιστή. Η αποτελεσματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων αυτών, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, θα διευκολυνθεί από τη λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος για την Εγγύηση για το Παιδί.

Επιπλέον, η εξειδίκευση των διαδικασιών παρακολούθησης και διοικητικού συντονισμού σε όλα τα επίπεδα της διοικητικής διάρθρωσης, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο θα βοηθήσει ακόμη περισσότερο. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω των συστάσεων και προτάσεων, που θα υποβάλει η UNICEF στο πλαίσιο του έργου που χρηματοδοτείται από το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τέλος, ένας πολυδιάστατος δείκτης, ο οποίος θα ενσωματώνει περισσότερες λεπτομέρειες ως προς τις συνιστώσες της παιδικής φτώχειας και συνεπώς, θα καταγράφει πιο πιστά την επίδραση των επιδοματικών πολιτικών σε αυτές, όπως, για παράδειγμα, στο ηλεκτρικό ρεύμα, στη στέγαση και άλλα¹⁴, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη.

Η ελληνική κυβέρνηση θα συνεχίσει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών με τη λήψη και υλοποίηση κατάλληλων μέτρων/δράσεων. Το Ε.Κ.Κ.Α, ως Εθνικός Συντονιστής, θα εξακολουθεί να επιτελεί τον κεντρικό του ρόλο για την ενίσχυση της διακυβέρνησης του ΕΣΔ, τόσο σε επίπεδο συντονισμού, όσο και σε επίπεδο παρακολούθησης και αξιολόγησης.

¹⁴ Βλ. αναλυτικά ενότητα 4 «Δείκτες, Στόχοι και Παρακολούθηση»

7.1. Καλές πρακτικές

Κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για την Ενίσχυση της Φιλικότητας των Ξενώνων του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ μετά την ολοκλήρωση της καταγραφής των ιδιαίτερων αναγκών των παιδιών που φιλοξενούνται στους Ξενώνες Φιλοξενίας – μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας και δημιουργία σχετικού Εργαλείου¹⁵: Περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ 2021-2025), το οποίο εκπονήθηκε από το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα. Στοχεύει στην ενσωμάτωση της οπτικής του παιδιού στους Ξενώνες Φιλοξενίας της Γενικής Γραμματείας Ισότητας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ). Προτείνεται ο ανασχεδιασμός της λειτουργίας των ξενώνων, όχι μόνον όσον αφορά στους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, αλλά και στην φιλοσοφία τους, η οποία θα πρέπει να είναι παιδοκεντρική, καθώς στους 20 Ξενώνες Φιλοξενίας του Δικτύου Δομών της ΓΓΙΑΔ φιλοξενούνται και παιδιά μάρτυρες ή θύματα ενδοοικογενειακής βίας μαζί με τις μητέρες τους.

Όλα τα Παιδιά στην Εκπαίδευση – All Children in Education (ACE)¹⁶: Το Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου, σε συνεργασία με τη UNICEF και με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πραγματοποιούν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Μη Τυπικής Εκπαίδευσης **«Όλα τα Παιδιά στην Εκπαίδευση» – All Children in Education (ACE)** για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε ποιοτική, συμπεριληπτική και ψηφιακή εκπαίδευση των παιδιών, αρμοδιότητας του Υ.Μ.Α. Κατά την υλοποίηση του προγράμματος, εισήχθη για πρώτη φορά στην Ελλάδα ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς για τη μη τυπική εκπαίδευση παιδιών προσφύγων και μεταναστών, που καθορίζει πρότυπα και δείκτες για την ποιότητα και το περιεχόμενο της παρεχόμενης υπηρεσίας. Ταυτόχρονα, στα πλαίσια του προγράμματος, δημιουργήθηκε ποιοτικό, εκπαιδευτικό υλικό, καθώς και ένα κοινό πλαίσιο για την αξιολόγηση των επιδόσεων των μαθητών/τριών στη μη τυπική εκπαίδευση. Το μέτρο έχει ως στόχο την ομαλή ένταξη των παιδιών στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, μέσω δράσεων όπως: παροχή διερμηνείας, διαπολιτισμικής διαμεσολάβησης και υποστήριξης για την εγγραφή στο δημόσιο σχολείο, μαθημάτων ελληνικής και αγγλικής γλώσσας, μαθηματικών και φυσικών επιστημών, επιταχυνόμενης μάθησης και βοήθεια με τις εργασίες για το σπίτι.

Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης (EMEA)¹⁷: Σκοπός είναι ο εντοπισμός και η ταυτοποίηση όλων των ασυνόδευτων ανηλίκων πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών, έτσι ώστε κάθε παιδί να είναι ορατό εντός του συστήματος προστασίας, καθώς και η άμεση παροχή φροντίδας. Βασίζεται σε δύο κύριους άξονες λειτουργίας: (α) τη λειτουργία τηλεφωνικής γραμμής, (β) τη λειτουργία δύο Γραφείων Πληροφοριών και τριών Κινητών Μονάδων για την παροχή ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών σε ασυνόδευτους ανηλίκους. Ο EMEA έχει ορισθεί ως η αρμόδια αρχή για την υποδοχή χωρισμένων και ασυνόδευτων παιδιών από την Ουκρανία. Έλαβε το ευρωπαϊκό Βραβείο Πρόληψης του Εγκλήματος και αναγνωρίστηκε προσφάτως, για δεύτερη φορά, ως καλή πρακτική, κερδίζοντας μια εξαιρετικά τιμητική για την Ελλάδα θέση στην ιστοσελίδα του προγράμματος Interreg Europe 2021-2027.

Χρηματοδότηση για υποδομές προσβασιμότητας ΑμεΑ σε σχολικά κτίρια (κατασκευή ραμπών και χώρων υγιεινής για την πρόσβαση και την εξυπηρέτηση ΑμεΑ σε σχολικές μονάδες)¹⁸: Στα πλαίσια των Προγραμμάτων Χρηματοδότησης του Υπουργείου Εσωτερικών, οι δήμοι της χώρας καλούνται να υποβάλλουν πρόταση για χρηματοδότηση για την κατασκευή ή προκατασκευή και τοποθέτηση ραμπών πρόσβασης για ΑμεΑ, καθώς και για την κατασκευή χώρων υγιεινής για την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ, στις σχολικές μονάδες που υπάγονται στη χωρική τους αρμοδιότητα.

Χρηματοδότηση για πυροπροστασία και αντισεισμική προστασία σχολικών κτιρίων, στα πλαίσια της θωράκισής τους από φυσικές καταστροφές¹⁹: Η πυροπροστασία περιλαμβάνει: (α) τη σύνταξη νέων μελετών πυροπροστασίας, σχεδίων κάτοψης και τεχνικών περιγραφών μονίμων συστημάτων

¹⁵ Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας

¹⁶ Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου

¹⁷ Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου

¹⁸ Υπουργείο Εσωτερικών

¹⁹ Υπουργείο Εσωτερικών

πυροπροστασίας, (β) την επικαιροποίηση παλαιών μελετών (γ) τη σύνταξη και παράδοση των τευχών δημοπράτησης για την υλοποίηση των προβλεπόμενων στη μελέτη μέτρων και μέσων πυροπροστασίας και (δ) την υλοποίηση και τη συντήρηση μέτρων και μέσων εγκεκριμένης μελέτης πυροπροστασίας. Η "Αντισεισμική προστασία κτιρίων" περιλαμβάνει κυρίως μελέτες και έργα αντισεισμικής προστασίας σε σχολικά κτίρια.

Σίτιση Μουσικών και Καλλιτεχνικών Σχολείων²⁰: Σκοπός είναι η κάλυψη δαπανών σίτισης των μαθητών των μουσικών και καλλιτεχνικών Γυμνασίων και Λυκείων της χώρας, καθώς έχουν διαδημοτικό χαρακτήρα. Πρόκειται για μόνιμη δράση του Υπουργείου Εσωτερικών και κατά τη διετία 2022-2023 αποδόθηκαν 7.887.510 €.

Επιμόρφωση δημόσιων λειτουργών για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών²¹: Επί του παρόντος, στο πλαίσιο του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και ειδικότερα στον θεματικό κύκλο "Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνική Πολιτική", υλοποιούνται τα εξής σεμινάρια: (α) «Παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού. Φαινομενολογία και το πλαίσιο παιδικής προστασίας», (β) «Αναγνώριση και διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων» και (γ) «Το ανήλικο θύμα στην ποινική δικαιοσύνη».

Κέντρο πρωτοβάθμιας παιδιατρικής φροντίδας Υγείας Παιδιού Καισαριανής²²: Η λειτουργία του αποτελεί μοντέλο καλής πρακτικής πρωτοβάθμιας παιδιατρικής φροντίδας και οι υπηρεσίες του παρέχονται δωρεάν.

Ανάπτυξη της παρέμβασης «Φίλικές Κοινότητες για την προαγωγή του Μητρικού Θηλασμού (ΦΚΜΘ) – ΑΜΑΛΘΕΙΑ» στο πλαίσιο του προγράμματος ΑΛΚΥΟΝΗ: Εθνική Πρωτοβουλία Προαγωγής του Μητρικού Θηλασμού²³: Βρίσκεται σε πιλοτική εφαρμογή σε δέκα (10) Δήμους της χώρας.

Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων και Νέων του φορέα "Πλόες" ΕΨΥΜΕ²⁴: Απευθύνεται σε εφήβους/ες και νέους/ες, χωρίς σοβαρές ψυχιατρικές ή αναπτυξιακές διαταραχές, οι οποίοι αντιμετωπίζουν ψυχοκοινωνικές δυσκολίες, καθώς και στις οικογένειές τους. Περιλαμβάνει: **Κέντρο Ημέρας Εφήβων και Νέων, Ξενώνα Εφήβων αγοριών, Ξενώνα Εφήβων κοριτσιών και Προστατευόμενα διαμερίσματα.**

Δια βίου εκπαιδεύσεις αστυνομικών πρώτης γραμμής για θέματα ανηλίκων²⁵: Οι εκπαιδεύσεις έχουν στόχο την αυξημένη ευαισθητοποίηση του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας κατά την εκτέλεση των προανακριτικών τους καθηκόντων και έχουν ενσωματωθεί στα προγράμματα εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης του Σώματος.

Τιμολόγιο Πολυτέκνων²⁶: Παρέχεται έκπτωση δέκα λεπτά του ευρώ ανά κιλοβατώρα ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία δύναται να αυξηθεί, αν και εφόσον επιτυγχάνεται εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο Εθνικός Συντονιστής
της Εγγύησης για το Παιδί

Δρ. Άρτεμις Αναγνώστου-Δεδούλη
Πρόεδρος Ε.Κ.Κ.Α

²⁰ Υπουργείο Εσωτερικών

²¹ Υπουργείο Εσωτερικών

²² Υπουργείο Υγείας

²³ Υπουργείο Υγείας

²⁴ Υπουργείο Υγείας

²⁵ Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

²⁶ Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.xlsx Πίνακας Excel 8.1](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.xlsx Πίνακας Excel 8.2](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV.xlsx Πίνακας Excel 9](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V.xlsx ΔΕΙΚΤΕΣ_ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ_ΚΑΙ_ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΕΣ_ΑΛΛΑΓΕΣ](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI.xlsx ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ CG ΠΕΠ ΑΔΚΣ_10042024](#)

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ (Ελληνικό)

ΑΔΚΣ - Αναπτυξιακή Διαταραχή Κινητικού Συντονισμού

ΑμεΑ - Άτομα με Αναπηρία

ΑΜΚΑ - Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης

αρ. - αριθμός

άρθ. - άρθρο

ΑΠΕ - Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

ΑΣΟΑ - Ατομικό Σχέδιο Οικογενειακής Αποκατάστασης

ΑΦΜ - Αριθμός Φορολογικού Μητρώου

ΓΓΙΑΔ - Γενική Γραμματεία Ισότητας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΓΕΛ - Γενικό Λύκειο

ΔΣΔΠ - Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

ΔΥΕΠ - Δομές Υποδοχής Εκπαίδευσης Προσφύγων

Δ.ΥΠ.Α - Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Ε.Δ.Ε.Μ - Ενισχυτική Διδασκαλία Ειδικών Μαθημάτων

ΕΔΗΔ - Εποπτευόμενα Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης

ΕΔΠΦ - Ελεγχόμενες Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας

ΕΔΠΦΑΑ - Ελεγχόμενη Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο

Ε.Δ.Υ - Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης

ΕΕ - Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Κ.Κ.Α - Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΕΚΟ - Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες

ΕΚΤ+ - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+

ΕΛΣΤΑΤ - Ελληνική Στατιστική Αρχή

ΕΜΕΑ - Εθνικός Μηχανισμός Επείγουσας Ανταπόκρισης

ΕΠΑ.Λ - Επαγγελματικό Λύκειο

ΕΠΑ.Σ - Επαγγελματική Σχολή

ΕΣΑμεΑ - Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία

Ε.Σ.ΑΝ.Υ - Εθνικό Συμβούλιο για την Αναδοχή και Υιοθεσία

ΕΣΔ - Εθνικό Σχέδιο Δράσης

Ε.Σ.Ε.Α.Α - Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων

ΕΣΕΚ - Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα

ΕΣΚΕ - Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη
ΕΣΠΑ - Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΖΕΠ - Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας
ΚΕ.Π.Α - Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας
ΙΕΠ - Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
ΙΚΥ - Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
ΚΔΑΠ - Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών
ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ - Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής & Υποστήριξης
ΚΕΠΕ - Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
ΚΕΔ - Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές
ΚΕΘΙ - Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
Κ.Κ.Π.Π - Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφερειών
ΚΟ.ΚΕ.ΨΥ.Π.Ε - Κοινοτικά Κέντρα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων
ΚΤΕΟ - Κέντρο Τεχνικού Ελέγχου Οχημάτων
ΚΥΑ - Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΚΥΤ - Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης
ΚΦΑΑ - Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων
ΛΑΠ - Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες
Μ.Ο - Μέσος Όρος
ΜοΠΠ - Μονάδες Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας
ν. - Νόμος
ΝΠΙΔ - Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΗΕ - Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Π.Ε.Κ.Α - Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων & Κοινωνικής Αλληλεγγύης
ΟΤΑ - Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης
Π.Α.Α.Υ.Π.Α - Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού
Π.Δ - Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕ - Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕΠ - Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΠΕΦ - Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας
Π.Σ. - Πληροφοριακό Σύστημα
Π/Υ - Προϋπολογισμός
Σ.Δ.Ε.Υ - Σχολικό Δίκτυο Εκπαιδευτικής Υποστήριξης
ΣΚΛΕ - Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος
ΤΑΑ - Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΥΑ - Υπουργική Απόφαση
Υ.Ε.Κ.Α - Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης
Υ.ΚΟΙ.Σ.Ο - Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας
Υ.Μ.Α - Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου
Υ.ΠΑΙ.Θ.Α - Υπουργείο Παιδείας Θρησκευμάτων & Αθλητισμού
ΥΨΥ - Υπηρεσία Ψυχικής Υγείας
ΦΚΜΘ - Φιλικές Κοινότητες στην προαγωγή του Μητρικού Θηλασμού
ΦΠΑ - Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΟ (Αγγλικό)

ACE - All Children in Education

AROP - At risk of poverty

AROPE - At-Risk-of-Poverty or Social Exclusion Rate

COVID-19 - Corona Virus Disease

CGDI - Child Guarantee Deinstitutionalization

DG-REFORM - Directorate General for Structural Reform Support

ECG - European Child Guarantee

e-EFKA - Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης

ESPAN - European Social Policy Analysis Network

EU - European Union

EUROSTAT - the statistical office of the European Union

EU-SILC - European Union Statistics on Income and Living Conditions

GREVIO - Council of Europe Expert Group on Action against Violence against Women and Domestic Violence